

VÄNERSBORGS SÖNERS GILLE

Å R S S K R I F T 2002

Sjuttioförsta årgången

Tryck: CW Carlssons Eftr. Tryckeri AB,
Vänersborg 2002
Bokbinderi: Wickströms Bokbinderi, Uddevalla

Elisabeth Anrep-Nordin och Drottning Sofias Stiftelse

av Gunnar Ekman

I början av januari 1892 flyttade Elisabeth Anrep-Nordin från Skara till Vänersborg. Hon var dövstumlärare och hustru till rektor Fredrik Nordin vid den nyinrättade statliga dövstumskolan i Vänersborg, nuvarande Vänerskolan. Hon kom tillsammans med sina tre söner, och senare samma år födde hon en dotter. Men med på resan hade hon också fyra blinddöva barn. Hon ansvarade för dem med stöd av gåvor och ett statligt anslag på 2000 kronor.

Trettio år senare – i oktober 1922 – lämnade ett extratåg Vänersborg med 142 blinddöva barn och deras vårdare. Målet för resan var Lund, där en ny statlig institution uppförts för blinda barn med komplicerade lyten. Elisabeth Anrep-Nordin var utnämnd till rektor, men hon var sedan en tid sjukskriven och hon pensionerades samma månad.

I Vänersborg hade hon under trettio år byggt upp en verksamhet för att ta emot blinda barn med flera lyten. Med hjälp av gåvor från hovet och privatpersoner samt bidrag från stat och landsting skapade hon Drottning Sofias Stiftelse. Hennes skyddslingar kom från hela landet, och institutionen var den första i sitt slag i Europa. Den blev mönsterbildande för många länder. Elisabeth Anrep-Nordin var mera känd i Tyskland och Frankrike än i sitt eget land.

I Vänersborg var hon den första kvinnan i stadsfullmäktige, invald som representant för Reformpartiet, ett decennium före den kvinnliga rösträttens införande. – I dag påminner Musikskolans nyrenoverade hus på Torpavägen om Elisabeth. Det var hon som 1908 uppförde huset som skolhem för Drottning Sofias Stiftelse. Hon fyllde dessutom bl.a. landerierna Lyckhem och Fredriksberg med sina skyddslingar.

Men vem var hon och hur gick allt detta till?

Vem var Elisabeth?

Hon föddes 1857, blev tidigt föräldralös och utbildade sig till telegrafist i Stockholm. I utbildningen ingick också kurser i tyska, franska och engelska. Men på somrarna kom hon som simlärarinna i kontakt med döva barn från Manillaskolan. Hon lärde sig snabbt ”åtbördsspråket” och övertalades att utbilda sig till dövstumlärare

Parallellt med tjänstgöringen som telegrafist på nätter och helger gick

Elisabeth Anrep-Nordin 1901 (44 år).

Elisabeth igenom det tvååriga seminariet vid Manillaskolan och utexaminerades som Sveriges första kvinnliga dövstumlärare år 1877.

Efter kortare tjänstgöringar i Lund, Härnösand och Vadstena anställdes hon 1879 som lärarinna vid ”Skolan för överåriga dövstamma” i Skara. Samma år gifte hon sig med en studiekamrat från Manillaskolan, Fredrik Nordin. Han hade något år tidigare utnämnts till föreståndare för skolan.

I mars 1882 fick Elisabeth en förfrågan från drottning Sofia om hon ville åta sig att undervisa en blind dövstum flicka, tio år gammal och dotter till en trädgårdsmästare på Drottningholms slott. Elisabeth tvekade

först men övertalades så småningom, och hon hämtade själv flickan i Stockholm. Färden blev dramatisk, men flickan var möjlig att påverka med vänlighet.

Så började en skola för blinda dövstumma barn att byggas upp i Skara. Elisabeth sökte och fick ett stipendium från "Lars Hiertas minne" för att studera den undervisning som utvecklats i Boston i USA och för små barn i Tyskland. Mycket arbete måste sedan läggas ner på att samla medel till det fortsatta arbetet i Skara. Drottningen var det viktigaste stödet vid insamlingsarbetet, och 1886 beviljade riksdagen ett årligt statsbidrag på 2000 kronor. Antalet barn var då fyra.

Fredrik Nordin utnämndes 1891 till föreståndare för den nyinrättade statliga dövstumskolan i Vänersborg, och i januari följde familjen efter. Med i flytten fanns också Elisabeths fyra blinddöva skyddslingar.

Nu började en dramatisk utveckling. Behovet av undervisning för blinddöva visade sig vara stort, och mycket snart upptäcktes att bakom begreppet "blinddöva" dölde sig ett ännu större problem, nämligen "blinda sinnesslöa". Dessa kallades idioter, men Elisabeth fann snart att med individuella undervisningsmetoder kunde en positiv utveckling åstadkommas även hos dem. Det gällde allt från personlig hygien till sång, musik, gymnastik och vävning.

Villkoren för det årliga statsbidraget, som fr.o.m. 1892 t.o.m. 1908 var 5000 kronor, innebar emellertid att "blinda sinnesslöa" inte kunde inrymmas i målgruppen. Det fanns skolor för blinda liksom för döva. Det fanns dessutom vård och utbildning att få för sinnesslöa barn, men den statliga tillsynsmyndigheten vägrade före 1904 att godkänna annat flerhandikapp än "blinddöv" i Vänersborgs-hemmet. Då Elisabeth inte kunde kasta ut sina blinda sinnesslöa skyddslingar måste stora ansträngningar göras för att få privata donatorer till den delen av verksamheten.

Drottning Sofias Stiftelse

Förutom att utveckla pedagogiska metoder och lösa alla praktiska problem med boende och vård fick Elisabeth satsa tid på resor till Stockholm och Göteborg. Hon höll föredrag och gjorde uppvaktningar ibland i sällskap med elever, som i sina egna vävstolar måste övertyga politiker och allmänhet om att de produkter som visades upp verkligen tillverkades av dem och inte av deras lärarinnor.

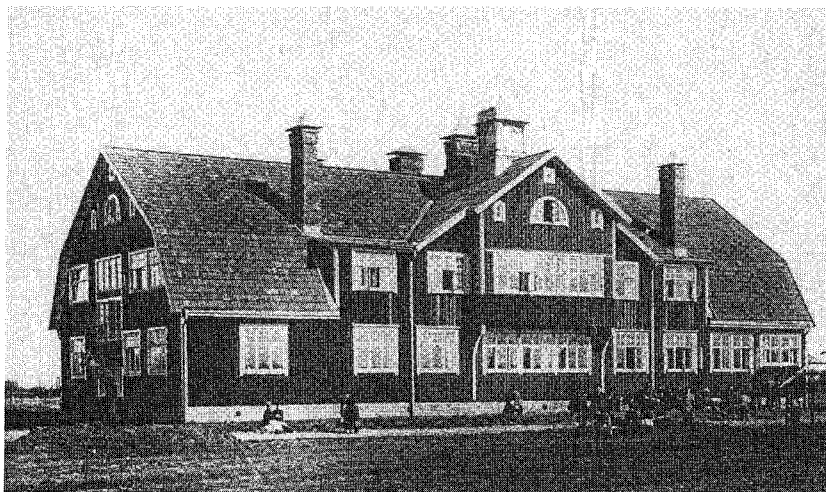
Drottning Sofia och andra medlemmar av kungahuset, privata donatorer och politiker på riksdags- och landstingsnivå blev övertygade. Den största privata donatorn var grosshandlare August Röhss från

Göteborg, och år 1901 bildades Drottning Sofias Stiftelse med främsta mål att lösa lokalfrågan för skolhemmet.

Samtidigt hade ett nytt problem dykt upp. Elever som avslutat sin skolutbildning kunde inte skickas hem till en oviss framtid. Ett arbetshem för överåriga måste skapas. Genom Elisabeths framträdanden i Stockholm kunde år 1905 "Föreningen för vård av vuxna blinda, som äro dövstumma eller sinnesslöa" bildas med 500 betalande medlemmar. Ett mindre statsbidrag beviljades också, och arbetshemmet inrättades i en hyrd lägenhet. Från sex intagna vid starten ökade antalet snabbt, och lokalproblemen växte i samma takt. Mellan 1913 och 1917 hyrdes ett stort hus i Grästorp, men verksamheten i arbetshemmet kunde flyttas tillbaka till Vänersborg, då dövskolans C-hus vid Torpavägen blev ledigt.

De blinda sinnesslöa beviljades statsbidrag från 1906, och landerierna Fredriksberg och Lyckhem hyrdes. Där inrättades den s.k. "asylen". Men de praktiska problemen i dessa hus var mycket besvärande, framförallt p.g.a. bristen på vatten. Vattenledning saknades under flera år, och den enda brunnen på Lyckhem sinade tidtals ut. Under långa tider måste vatten till de stora hushållen forslas ut från staden. Tvättstugorna kunde ofta inte användas, och bad var inte att tänka på.

Antalet elever – eller "alumner" som det står i årsredogörelselerna – växte emellertid i stiftelsens tre avdelningar: skolhemmet, arbetshemmet och asylen. År 1902 var det totala antalet 36, 1906: 60 och 1908: 100. Därav var nästan hälften blinda sinnesslöa.

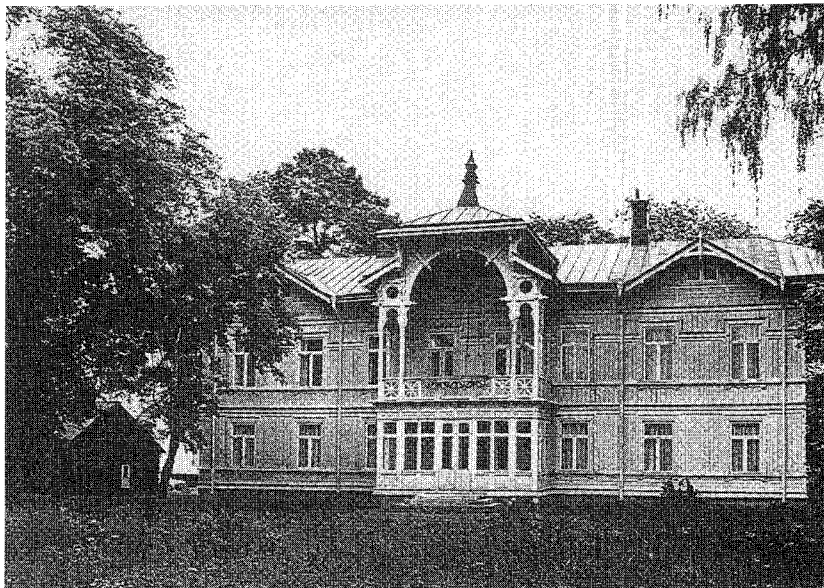
Skolhemmet vid Torpavägen 1908 (Nuvarande Musikkolan).

Byggnadsfrågan

Skolhemmets lokalproblem blev alltmer bekymmersamma efter 1901. Ideliga flyttningar mellan provisoriska lokaler störde undervisningen. De insamlade medlen som 1901 uppgick till 45 000 kronor räckte inte till en nybyggnad, och ett förslaget statsbidrag på 50 000 kronor godkändes inte av riksdagen.

År 1907 var läget så prekärt att styrelsen ansåg det nödvändigt att använda stiftelsens då befintliga medel till uppförande av åtminstone en av de fyra byggnader, som beräknats vara behövliga för hela anstalten. Den ursprungligen anvisade tomten utefter järnvägen strax väster om dövskolans C-byggnad underkändes av Elisabeth som för bullrig och farlig för barnen. Därför valdes tomten söder om C-byggnaden utefter Torpavägen. Ängen var vattensjuk – liksom i dag! - och svår att bebygga, men i slutet av 1908 stod byggnaden i alla fall färdig.

Egentligen var huset planerat att inrymma skolans undervisningslokaler och dagrum samt förvaltnings- och ekonomiutrymmen. Men nu måste hela verksamheten få plats, inte bara för dagvistelse utan även för bostads- och sovändamål. Någon möjlighet att vidareutveckla de ursprungliga byggnadsplanerna i Vänersborg yppade sig aldrig. Stiftelsen fick dock ett testamentslegat av framlidne

Landeriet Lyckhem (Asylen 1907 - 1922).

konsul S. Berendt på 20 000 kronor och kunde uppföra nödvändiga uthus, såsom bad- och tvättstuga, kök och vedbod.

Eftersom riksdagen även 1911 avslog en framställning om byggnadsbidrag, lämnade stiftelsens styrelse i oktober samma år in en underdånig hemställan om att anstalten skulle övertas av staten och att medel skulle beviljas till behövliga byggnader.

Kungl.Maj:t utsåg en beredning med fyra sakkunniga, varav Elisabeth Anrep-Nordin var en. Beredningen stannade för en lösning med en skolbyggnad för 60-70 elever, ett arbetshem med 40 och en asyl med 50 platser. Dessutom skulle en sjukavdelning med 10 platser inrättas. Staten skulle överta Sofiastiftelsen med dess tillgångar, anstalten borde lokaliseras centralt i landet helst på statlig mark söder om Uppsala. Särskilt framhölls vikten av närhet till medicinsk expertis för de flerhandikappade.

Ett principbeslut togs 1914, varigenom staten åtog sig vården av blinda med komplicerat lyte. Byggnadskostnaderna beräknades till 521 000 kronor, men lokaliseringen till Uppsala skulle bli för dyr. Då dök Malmö och Lund upp som konkurrenser med gratis tomtmark, och staten valde Lund.

Men världskriget kom emellan, och planerna sköts på framtiden. Först hösten 1922 – åtta år efter principbeslutet - var anstalten inflyttningsklar. På grund av dyrtiden uppgick de sammanlagda byggkostnaderna till 1 323 000 kronor.

De sista åren i Vänersborg

Lyckligtvis innebar riksdagsbeslutet 1914 om förstatligandet, att anstalten i Vänersborg inte längre behövde kämpa med insamling av medel från privata donatorer. Tilläggsanslag med anledning av dyrtiden beviljades välvilligt av riksdagen.

Men Elisabeth var utsliten och ofta sjukskriven. Hennes besvikelse över att anstalten skulle uppföras i Lund var stor. Den riksomfattande rekryteringen av vårdbehövande krävde en central placering mitt i landet, ansåg hon.

Framtiden skulle utvisa, att hon hade rätt. När skolan för blinda med komplicerat lyte nästa gång flyttade så blev det till Örebro. Där skapades Ekeskolan 1965, i dag ett resurscentrum för hela landet. Den nya tiden innebär dock att man försöker decentralisera undervisningen till hemorten i största möjliga utsträckning. Det pågår just nu – år 2002 – en het politisk debatt om detta. Ekeskolans framtid är oviss.

Under åren i Vänersborg 1892-1922 hade sammanlagt 336 alumner

vårdats och undervisats där. Vid flytten till Lund följde 142 med: från skolhemmet 44, från arbetshemmet 41 och från asylen 57. Ett 60-tal hade tidigare utskrivits till andra anstalter eller återvänt hem. Omkring 120 hade avlidit under åren.

Det var krisåren med försämrade näringsförhållanden och spanska sjukan som krävde de flesta offren. Redan 1916 märktes en ökning då 7 dog mot tidigare 2-3 om året. Kulmen kom 1917 med 25 döda, 1918: 20 och därefter i medeltal 10 om året. Det var barnen på asylen som var de minst motståndskraftiga. De var undernärda och kraftlösa redan vid ankomsten, och den förbättrade vården hann aldrig åstadkomma någon varaktig förbättring. Tuberkulosen var den främsta dödsorsaken.

När extratåget till Lund lämnade Vänersborg den 27 oktober 1922 tömdes i ett slag skolhemmet och dövskolans C-byggnad på Torpavägen samt landerierna Fredriksberg och Lyckhem på alla alumner, deras lärare och vårdare. Hur det gick för ekonomipersonalen framgår inte av några källor. I lokalpressen finns inga uppgifter om det inträffade, men i Sydsvenska Dagbladet Snellposten skrevs en lång artikel om tågets ankomst till Lund och om Elisabeths livsverk.

Elisabeth som pensionär

När "Vårdanstalten för blinda med komplicerat lyte" - senare Annetorpshemmet – den 16 december 1922 invigdes med biskop, landshövding och statliga ämbetsmän närvarande var den nyutnämnda rektorn Elisabeth Anrep-Nordin sjukskriven. Hon var då 65 år och fick omedelbart därefter pension.

Av yttre utmärkelser som kom Elisabeth till del kan nämnas "Illis quorum" 8:de storleken samt Iduns kvinnliga akademis stipendium för berömliga gärningar.

Hon flyttade från Vänersborg till Kungsbacka. En skatteskuld till Vänersborgs stad kunde betalas genom försäljningen av ett piano. Hennes make hade pensionerats 1917, men han avled 1920 i hennes frånvaro. Hon var just då på resa i Italien, och under dramatiska omständigheter hann hon hem till begravningen.

Vid årsskiftet 1924/25 vistades Elisabeth hos bekanta vid svenska ambassaden i Kairo. Hon studerade arabiska för att kunna arbeta bland fattiga egyptiska kvinnor. Men sedan försvinner hon ur de offentliga dokumenten. Av bevarade privatbrev i Riksarkivet framgår, att hon ofta levde på resande fot, att hon var bitter och kände sig bortglömd. Hon överlevde tre av sina fyra barn och dog 1947 i Lerum, 90 år gammal.

Den Nordinska familjegraven finns på Strandkyrkogården i

Elisabeth Anrep-Nordin 1922 (65 år).

Vänersborg, till höger innanför grinden vid Edsvägen inom synhåll från Vänerskolan, där Fredrik Nordin verkade som rektor 1892-1917, och där Elisabeth – förutom hela sin livsgärning med uppbyggnaden av Drottning Sofias Stiftelse – levde sitt familjeliv i rektorsbostaden. Hon gravsattes den 13 augusti 1947 efter jordfästning i Vänersborgs kyrka. Över Elisabeths livsgärning kunde stå orden: "Rätt så, du gode och trogne tjänare!" och över dessa ord talades vid hennes bår.

Själv talade och skrev hon i många sammanhang om sin uppgift att

Nordinska familjegraven på Strandkyrkogården.

hjälpa de svaga utifrån en kristen grund, och det var inte oväsentligt för henne att bland de blinddöva alumnerna hade 34 konfirmerats efter helt vanliga kyrkliga krav, även om ceremonierna ibland hade skett i enskildhet.

I den viktigaste källan om Elisabeths verk - "Berättelse över Anstaltens Verksamhet 1910-1911 jämte återblick på den förflutna 25-års-perioden" - hittar man den pedagogiska "grundbulten" i hennes arbete:

"Huru skola vi först kunna nå den blinde dövstumme, för att liksom få ett fäste i hans hjärna, därifrån vi sedan kunna utgå?

När jag en gång för länge sedan stod där nere i Trollhättan på den stora, höga landsvägsbron

över fallen och betraktade Toppön och Gullön med de små broarne dit över från den ena stranden, undrade jag, huru man första gången kunnat komma över till dessa klippor, som resa sig alldeles otillgängliga mitt ute i de vilda fallen – och det slog mig, att här vore något liknande vårt arbete, då vi första gången skola träda i förbindelse med den blinde dövstumme, innan vi kunna bygga den bro, som sedan skall förmedla förbindelsen oss emellan. Det kommer alltid att förbliva ett svalg också emellan oss: den blinde dövstumme kommer alltid att förbliva lika isolerad från den övriga världen som dessa klippor, svalget, som skiljer honom från oss heter dövstumhet och blindhet – men bron, som utgör sambandet emellan oss heter kunskaper. Den är byggd av språket, medelst undervisning och underredet, som uppbär bron utgöres av känsel, smak och lukt.

Dessa tre sinnen: känseln, smaken och lukten äro sålunda de medel, som i lyckliga fall stå oss till buds, då vi vilja undervisa en blind dövstum, och uteslutande genom dem är det, som vi på detta stadium kunna inverka på honom. Förutsatt att det finnes tillräcklig intelligens, för att han skall kunna tillgodogöra sig undervisning, så fordras det dock även en moralisk egenskap hos lärjungen, för att det skall bliva resultat av densamma.

Han måste kunna lyda och får icke genom trots tillintetgöra alla ansträngningar att undervisa honom.”

Tyvär var det de mest intelligenta barnen som var besvärligast, men Elisabeth förtröttades inte. Det var inte genom tvång eller våld man nådde resultat, ansåg hon, utan man måste försöka vinna barnens förtroende och därigenom fostra dem till foglighet och lydnad. Och hon lyckades.

Källor:

Svenskt biografiskt lexikon: Artiklarna om Elisabeth Anrep-Nordin och Fredrik Nordin.

Årsberättelser från Drottning Sofias Stiftelse över anstaltens verksamhet, framför allt berättelsen 1910-11 med återblicken på den förflutna 25-års-perioden.

Redogörelse för arbetsåret 1923-1924 från Vårdanstalten i Lund för blinda med komplicerat lyte jämte kort återblick över anstaltens tillkomst och utveckling av Berta Haller.

Annetorpshemmet och dess föregångare 1882-1982. Gunnar Sjöström. ”Ekeskolan - En väg till kunskap.” Antologi av Sonja Jarl. Örebro 1995. ”Minnen dikterade av fru Elisabeth Anrep-Nordin på 1930-talet”, Riksarkivet.

Korrespondens mellan makarna Nordin, Skara Stiftsbibliotek. Brev ur Ernst och Gertrud Fischers familjearkiv, Riksarkivet.

Gunnar Ekman, född i Hedemora 1928. Fil.mag. i Uppsala 1955. Läroverksadjunkt. Efter rektorstjänster i Arboga och Fågersta rektor vid Gymnasieskolan i Vänersborg 1978-1984, skolinspektör vid Länsskolnämnden i Älvsborgs län 1985-1991 och därefter länsexpert i utbildningsfrågor vid Länsstyrelsen i Älvsborgs län till sin pensionering 1993.

Akademisk avhandling om Dysenteri, som åren 1808 och 1809 iakttagits i militärsjukhuset på Brinkebergskulle

vars förra del med tillstånd av Vitterfarna Medicinska Fakulteten i Uppsala under presidium av PEHR AFZELIUS Riddare av Kungl. Nordstjärneorden Med. Doktor, Fil. och Kirurgiae Magister, överdirektör vid Medicinalverket, Kungl. och ordin. Professor i Teor. och Prakt. Medicin, Ledamot av Kungl. Vetenskapsakademien och av Kungl. Krigsvetenskapsakademien i Stockholm, av Kungl. Vetenskapssocieteten i Uppsala och av Medicinskt sällskap i Edinburg och av naturvetenskapligt i Paris och medicinskt i Montpellier

för medicinska graden framlägges av författaren

BENGT KJELLANDER

Fil. Mag., västgöte

i den Gustavianska hörsalen den 4 juni 1810 på vanlig tid

Edmans Tryckeri, Uppsala

Översatt av professor Sven Blomgren

Förord

Författaren av den latinska avhandling, som nu i översättning utgives, Medicine Kandidaten och Filosofie Magistern Bengt Kjellander föddes i Varv den 3 januari 1781. Fadern, Magister Jonas Kjellander, var då kyrkoherde därstädes men blev senare kyrkoherde i Flo. Modern, Eva Maria Kellgren, var dotter av prosten Magister Jonas Kellgren i Floby och hans hustru Johanna Elisabet Beckman. Hon var syster till den frejdade skalden Johan Henrik Kellgren.

Efter studier vid Skara gymnasium kom Bengt Kjellander år 1797 till Uppsala universitet, där han den 6 juni 1803 promoverades till filosofie magister. År 1806 påbörjade han sina medicinska studier och undergick år 1808 det teoretiska förhöret. Kort därefter anställdes han vid Västra armén som sjukhusläkare och placerades som sådan vid det militärsjukhus, som inrättats vid Brinkebergskulle, vilken plats är belägen söder om Vänersborg invid kanalen Karls grav. Utnyttjande sina där förvärvade erfarenheter, författade han sin avhandling om dysenteri, på vilken han disputerade den 4 juni 1810. Den 12 juni blev han promoverad till Medicine Doktor, varvid han innehade andra hedersrummet. År 1811 utnämndes han till överläkare vid Göta kanals västra fördelning. Han avled i Valla invid Mariestad den 22 januari 1816 vid trettiofem års ålder.

Han gifte sig 1812 med Anna Margareta Stråhlin, dotter till kaplanen G. Stråhlin i Rasbokil i Uppland.

Förutom den medicinska avhandlingen utgav Bengt Kjellander även några andra skrifter med skiftande innehåll. Av särskilt intresse äro hans Försök i skaldekonsten. Uppsala 1807. Detta arbete innehåller dels egna dikter, dels översättningar från Vergilius, Horatius och Ovidius.

För ytterligare kännedom om Bengt Kjellander hänvisas till Joh. W. Warholm, Skara stifts herdaminne, Mariestad 1871, Förra delen, s. 253 f. ; Joh. Fredr. Sacklén, Sveriges Läkarehistoria, Andra avd., förra häftet, s. 148 f. Nyköping 1823; Suppl. 1835, s. 200; Gabr. Marklin, Catalogus disputationum, Sectio I, Disputatuiones Upsalienses, Upsaliae 1820. Militärsjukhuset å Brinkebergskulle och läkaren Bengt Kjellander omtalas även i Kirurgminnen från Karl Johanstiden. Carl Johan Ekströmers självbiografi utgiven och kommenterad af Wolfram Kock. Stockholm 1964. S 54 ff.

Bengt Kjellanders rikt begåvade son Ernst Johan Kjellander (1812-1835) blev i Uppsala filosofie magister och docent i filosofiens historia. Han författade skrifter med poetiskt, filosofiskt, teologiskt och språkligt innehåll, vilka i handskrift finns bevarade i Uppsala universitetsbibliotek. Han avled i Siena 1835. Se Minnen af Ernst Kjellander, utgifna af hans efterlämnade vänner, Stockholm 1842, och Hilding Lidell, Ernst F Kjellander, i Vestrogothica 1, Uppsala 1928.

Vänersborg den 19 juni 2001

Sven Blomgren

DYSENTERI

som åren 1808 och 1809 iakttagits i Militärsjukhuset
på Brinkebergskulle

De sjukdomar, som gå under benämningen epidemiska, äro underkastade icke blott de växlingar, som de hava gemensamt med övriga och vilkas orsak bör sökas hos själva den sjuka individen, nämligen hans tillstånd och levnadssätt både från sjukdomens utbrott och under densammas begynnelse och förlopp och sedan läkemedel användts, utan även i enskilda fall, då de, o vel!, illa tilltyga vårt släkte och förete en ny karaktär, som till en viss grad kan tillräckligt härledas från och bedömas efter årstiderna, det allmännerligare sättet att leva och människoförståndet, icke mindre än av klimatet och väderleken, men likväl icke tillräckligt kan förklaras av dessa allena. Vadhelst som under en sådan olycklig period synes värdt att iakttagas synes det vara läkarens heligaste plikt att med all omsorg i läkekonstens förteckningar införa, vilket, om det rätt iakttages, slutligen skall helt säkert bidra till en gedigen kunskap om dessa sjukdomar och så för oss föreskriva en äkta metod att såväl bota individerna som att undvika, mildra och utsläcka själva epidemien, då vi lärt oss både att avskilja beständiga kännetecken från tillfälliga och närmare lärt känna de oftast förekommande tillfälliga och att slutligen avlägsna de omständigheter, som allra mest ha gynnat

epidemien, och att tillgripa de medel, som ha betytt mest för att avbryta densamma.

Förmådd av dessa skäl, skulle jag tro, att icke heller de iakttagelser, som jag under åren 1808 och 1809, då jag tjänstgjorde som läkare vid Militärsjukhuset på Brinkebergskulle, nedtecknat och som jag nu beslutat offentliggöra såsom det för den medicinska graden mig ålagda akademiska lärdomsprovet, att alltså icke heller dessa äro utan allt värde bland läkarna, i synnerhet som detta års epidemi mycket skiljer sig från det innevarandes dysenteri. Fördenskull vågar jag även hysa ett hopp, att om dessa iakttagelser för den ene eller den andre av läsarna icke skulle synas gjorda på det allra noggrannaste sätt, han likväl icke skall förkasta detta ungdomliga försök, om han väl betänker, att i vår vetenskap fullkomlighetens högsta höjd aldrig kan uppnås, men att de särskilda steg, med vilka vi dit sträva, icke likgiltigt böra beaktas.

Sedan redan flera icke mindre av inhemska än av utländska läkare ha skildrat denna sjukdom genom antingen mera allmänna eller monografiska beskrivningar och densamma därigenom för oss blivit så känd, att dess väsentliga symptom icke undgå någon, som är till och med blott litet förfaren i läkekonsten, och ej heller (ehuru icke alldeles rätt) bestämd plats för densamma fattas i de vanligaste handböckerna för läkare, så anser jag en mera allmän beskrivning av dysenterien överflödig. Och jag skulle göra mig skyldig till en icke mindre utförlighet, som på sätt och vis skulle skildra en redan fastslagen sak, om jag redan i början av detta lilla arbete skulle vilja anföra alla olika meningar om denna sjukdom hos de författare, vilkas meningsskiljaktighet, om jag icke alldeles misstager mig, i allmänhet har sitt ursprung i de iakttagna symptomen, vilka, ehuru de icke betinga sjukdomens väsen, så häftigt ha åtföljt den och för de sjuka ha haft den verkan, att läkaren knappast kunnat annat än att förklara dessa som väsentliga, medan de, som vi redan veta, i mån av olikheten mellan individerna, epidemiens beskaffenhet, metoden att bota och andra beledsagande omständigheter kunna vara i högsta grad olika. Därför må det vara mig tillåtet att även i detta avseende beflita mig om korthet och utelämna all granskning till dess att jag slutligen kommer fram till att framlägga själva omdömet om vår epidemi och anser det vara plats för att införa eller citera ett eller annat ur författarnas skrifter.

Men mycket mera överensstämmande med syftet med detta lilla arbete

synes vara en historisk redogörelse för flera saker, som icke kunnat undgå att för denna epidemis natur icke mindre än för dess uppkomst, spridning och livsfarliga verkningar hava den största verkan och kraft. Och kanske borde i detta avseende allra först förutskickas en kortfattad berättelse, som skulle framställa tillståndet hos den vänstra avdelningen av vår västra armé alltifrån början av det år 1808 företagna kriget mot Norge ända till dysenteriens utbrott. Men då de uppgifter och händelser, som här skulle uppräknas, för mig varken äro eller kunna vara tillräckligt kända och då jag bör ihågkomma de gränser, som äro föreskrivna för detta lilla arbete, må det vara nog att ha anfört det följande.

De soldater, som sedan länge hade vant sig vid vapen och lägerliv, voro i det tillstånd, att de dagligen försvagades. Men de försvagande omständigheterna voro i synnerhet dessa: den mot våren lidande vintertiden, som i nordliga trakter ovillkorligen måste vara farlig för hälsan och som nästan alltid har en skadlig väderlek oskiljaktigt som följeslagare med sig förenad, sparsam eller olämplig proviant, militära strapatser, som knappast kunna fördragas och genomföras, företag, som blivit utan framgång, härav nedslaget mod. Därefter följande sysslolöshet, varav trupperna fullständigt njöto både till själen och kroppen, men vilket man väl må lägga märke till, i ett land, som icke ens åt sina invånare giver tillräckligt matförråd och där de tillbragte sin tid i små kojor, som enbart voro gjorda av grankvistar, fuktiga och uppfyllda ända till att uppväcka farsot för en mängd människor. Men ännu förestod en större olycka. Nämligen att de nya soldater, som utskrivna tillkommo voro utsatta för samma försvagande makter, helt ovana vid lägerlivet och de militära sysslorna, skötte sina åligganden endast med ängsligt och betryckt sinne, i det de ständigt ängslades för mödor och faror, lata och stundom egensinniga, vilket visserligen icke var underligt, då de icke mindre med hänsyn till vila och arbete, sömn och vakenhet, frihet och tjänst än till föda och kläder liksom med ett skutt tvungos att avlägsna sig från av dem mycket omtyckta vanor. Då det av allt detta tydligt framgår, att våra truppers själva tillstånd nödvändigtvis var den viktigaste orsaken till de onda sjukdomarna och att de använda försvagande medlen nästan alla främst utövade sin verkan på digestionskanalen och till och med beredde läglighet för dysenteri, om vilken vi nedan ytterligare framställa vår mening, varvid jag med tystnad förbigår det övriga, som kanske här borde iakttagas (för att jag icke skall synas framställa en historia om kriget snarare än om den epidemiska sjukdom, som i ett enda sjukhus blivit iakttagen, eller snarare

synas skriva en satir än en akademisk avhandling) och begiva mig till sjukhuset, där jag finner den mycket hätske fienden dysenterien.

De offentliga byggnader vid Brinkebergskulle, som därtill anpassade bildade sjukhuset med samma namn, men som jag icke skulle tro ha varit de lämpligaste, öppnades redan i april månad 1808 för att mottaga sjuka. Då jag i mitten av juli samma år kom dit, var antalet av dem, som där lågo sjuka, omkring tvåhundra. Intermittenta febrar, i vilka de flesta två eller tre gånger återfallit, voro de vanligaste. Men snart blev diarré vanlig i sjukhuset, och icke långt därefter infann sig även dysenteri. Icke blott de, som ledt av intermittenta febrar, skörbjugg, rheumatism och värre sår och längre tid vistats i sjukhuset och så hade försvagats, drabbades av en diarré, som antingen företedde utseendet av colliquativa eller övergick till den allra mest elakartade dysenteri. Men även de flesta av dem, som från de närmaste lägren utskrivits till sjukhuset, voro ansatta av diarré, på vilken snart alla dysenteriens symptom följde, liksom även icke få av dem, som fördes bort från de ambulatoriska sjukhusen, klagade över diarré eller dysenteri.

Hos den här, som hade sitt läger vid gränserna mot Norge, grasserade redan i början av augusti månad denna sjukdom epidemiskt, och de ambulatoriska sjukhusen, nämligen lador, stall och ladugårdar, försedda med sängar, halm och täcken, bragtes inom kort därhän, att de icke kunde rymma flera dysenterisjuka, som varje dag ankommo från lägret.¹ Alltså måste de därifrån överflyttas till vårt permanenta sjukhus, varför redan i mitten av augusti alla utrymmen, som icke voro fyllda av andra sjuka eller voro anvisade åt dem, som tjänstgjorde vid sjukhuset, voro upptagna av sådana, som voro sjuka i dysenteri, vilka under sjukhusets början och fortgång förts över från ett till ett annat av de ambulatoriska sjukhusen, men som ingenstädes stannat så länge, att de kunnat botas, och vilka under färderna skakade i obekväma kärror, berövade all omsorg, för att icke säga näring och dryck, omöjligen kunde vara annat än i högsta grad försvagade och förete en hemsk anblick. Dessa olyckliga blevo, för att icke epidemien skulle sprida sig till de övriga, redan hos oss mottagna i avskilda hus, som inom kort både ansågos för och voro smittoförande. Ty förutom den trängsel, som uppstod på grund av alltför stor tillströmning av smittade, ökades för var dag otaliga andra olägenheter, och fastän beträffande dessa mycket ofta förmaningar och önskemål uttalades, undanröjdes de icke. Stanken menar jag och den oundvikliga orenheten av alla slag och bristen på täcken och linne och

andra förnödenheter, som ofta var så stor, att ehuru enligt sjukhusets stadgar var och en av de sjuka, så snart han kommit, skulle avklädas de egna kläderna och iklädas tvättade linnekläder, det likväl icke sällan inträffade, att under två, tre eller flera veckor soldaterna fingo lägga sig till sängs i sina egna kläder och att lintyg, täcken osv på grund av brist icke byttes under en månad. Man kunde naturligtvis ej begära det omöjliga. Ehuru detta så förhöll sig, måste icke desto mindre sjuka mottagas i dessa eländets boningar, där läkarens omsorg, som likväl aldrig skall åstadkomma underverk och kanhända intet, om han icke genom att försumma det förut sagda skulle försöka ersätta det som fattades i hushållningen. Men då det redan även var brist på flera nödvändiga läkemedel och då de, som vi kunde erhålla från en närbelägen verkstad, icke räckte till för det större antalet sjuka, som voro angripna av samma sjukdomar, blev utgången också den, som var och en kunnat förutse, att nämligen epidemien förvärrades och de flesta av de smittade förr eller senare mer eller mindre plågade av smärtor avledo, medan få återvände till god hälsa och en stor del av dem, som befriades från dysenteri, blevo drabbade av vanlig diarré, hudvattusot, allmänt kraftförfall och andra kroniska asteniska sjukdomar, av vilka dessa olyckliga blevo utmattade och antingen betalade naturen sitt lån eller också måste skickas hem odugliga för militära tjänster och kanske också för husliga arbeten.

Det kanske kan förefalla mer än en läsare underligt, att jag så länge ägnat mig åt att utmåla denna tavla, som saknar behag, men då jag tycker mig se, att genom just dessa med icke mörkare färg än den rätta skrivna rader vissa orsaker till vår epidemi blivit framlagda och de sorgliga verkningarna av densamma i viss mån ha blivit beskrivna och att de iakttagelser, som jag redan framlagt beträffande vårt sjukhus tillstånd, i själva den systematiska skildringen av denna dysenteri, som jag ämnar nedan framlägga, utgjorde en icke dräglig episod, har jag ansett mig här ha givit densamma en utmärkt plats. Men om jag i fråga om detta synes alltför mångordig, bör detta tillskrivas såväl själva ämnets värdighet som den känsla av smärta, med vilken jag sett vapenbröder ömkligen förgås, och av glädje, med vilken jag ännu minnes och icke någonsin skall upphöra att minnas, att mitt liv bevarats från dysenterien.

*Sjömannen talar om vind, om tjuvar plöjaren talar,
Krigaren räknar ju sår, herden fastmer sina får.
Propertius.*

Sedan detta förutskickats, ämnar jag, i det jag kommer närmare vår epidemi, lätt tecknande förloppet, uppräknat de symptom, av vilka den i synnerhet var utmärkt, i det jag på förhand blott därom erinrar läsaren, att några få, som ej varit angripna av någon annan sjukdom, redan i dysenteriens första stadium kommit till oss och att alltså de första symptomen av densamma här icke kunna framställas med sådan säkerhet, att intet skulle kunna tilläggas eller rättas.

Dysenterien år 1808.

Efter några dagars dålig hälsa, oftast förenad med diarré tillika med en känning av brännande värme kring analsfinktererna, vilken diarré i synnerhet genom denna mycket obehagliga känsla och genom de vattniga, gula och ideliga tarmuttömningarna var besvärlig, ökades smärtorna i tarmarna, och uttömningarna, såväl ideliga som mycket besvärliga, frambragte vattnigt slem av röd färg. Och redan var knappast något ögonblick fritt från magplågor och smärtsamma trängningar. Plötsliga, stundom ofrivilliga tarmuttömningar. Den före dessa stickande smärtan var mera dräglig, men den, som efter dem hettade, var outhärdlig. Avskavningen av överhud kring stolgången på två eller tre tum följde på inflammationen. Avföringens lukt var säregen och stinkande. Känslan av ogynnsam hälsa ökades för var dag. Och krafterna minskades snart, då den olycklige aldrig kunde njuta någon vila. Huden blev torr och skabbig, pulsen ringa, mjuk, svag, tät. Tungan var än färglös och täckt av vitaktigt dun, än röd och höljad av något mörk skorpa. Matlusten var nästan ingen, men begäret efter dryck desto större. Med dessa symptom tilltog sjukdomen under tre till fem eller sju dagar, men därefter fortsatte den på samma sätt och i den grad av häftighet, som den sålunda uppnått, under tre till åtta dagar, olika i mån av olika tillstånd och andra villkor. Sedan detta andra stadium fullbordats, började antingen den sjuke tillfriskna eller kom en plötslig död eller övergick, som jag redan anmärkt, dysenterien till andra sjukdomar, åtföljda av diarré.

Hos dem, som återvunno god hälsa, mildrades alla smärtorna efter den sjätte till den åttonde dagen, så att den sjuke icke längre måste hela dagen hållas i sängen. Mjukare hud, ökad transpiration, återkommande matlust, mindre ofta förekommande tarmuttömningar och exkrementer av nästan behörig konsistens av gul färg förebådade denna önskade men, o ve, sällsynta utgång. Men hos de döende iakttogos kännetecknen, efter för var dag ökade smärtor mycket häftig inflammation av inälvorna,

kramp i buken, som knappast och icke ens knappast kunde upphävas, svarta, variga med köttiga molekyler blandade exkrementer; att dessa uppstått ur den innersta hinnan, avskild genom brand eller inflammation, synes jag mig med desto större rätt påstå, då som jag redan erinrat, icke sällan inflammationer och avskavningar av hud kunde ses omkring analöppningen. Hicka, halsbränna med hes och pipande röst, blåaktig ansiktsfärg och nästan fjällig hud voro sorgliga förebud om döden, till vilka som följeslagare stundom kom delirium. – Hos dem, vilkas dysenteri övergått till en mera långvarig och nästan alltid dödande diarré, undergingo efter två veckor och därutöver de häftigare symptomen, smärtsamma trängningar och buksmärtor ett avtagande, men som i en ofullbordad kris var varken huden mjukare och i stånd att transpirera eller ökades matlusten eller kunde förmågan att smälta maten knappast på något sätt upplivas, varför även krafterna småningom minskades, i det att avmagring följde med och döden följde.

Till framställningen av detta mycket ofta förekommande förlopp av dysenteri må det vara tillåtet att tillägga följande iakttagelser: Ibland genom kräkning men oftare genom tarmuttömning utkastades tarmmaskar. Av större spolmaskar än normalt har jag hos många iakttagit en så stor mängd, att de kommo fram, utan att den sjuke, i synnerhet om han redan var i sista stadiet, var medveten därom, och att skikten övertäcktes av dessa. De, som hade lidit av intermittent feber, återföllu mycket ofta, då dysenterien upphörde, i den förra sjukdomen, och om läkemedel användes mot denna, undvek man ånyo knappast diarré. Även de, som efter dysenterien ledo av vanlig diarré och råkade ut för hudvattusot, ansattes så växelvis av än den ena än den andra av dessa sjukdomar. För dem, som ledo av skörbjugg och smittades av dysenteri, fanns intet läkemedel, ingen räddning. Blodig urin åtföljde många gånger dysenterien. Men att hemorroider av denna orsakats, har det varit möjligt att iakttaga blott hos en enda, likaså också blott en gång framfall av anusslemhinnan, som haft sitt upphov beroende av densamma.

Att vid detta tillfälle redogöra för vad jag iakttagit vid obduktion av liken och vad de använda läkemedlen haft för verkan, det förbjuder tidens och sidornas knapphet, varför vi till annan plats och dag uppskjuta både detta, ehuru det hör till själva berättelsen om den år 1808 iakttagna dysenterien och vårt bedömande av denna, liksom även berättelsen om dysenterien av år 1809 och den mellan båda anställda jämförelsen.

¹ Ett av de ambulatoriska sjukhusen vid namn Forsane, som den 1 augusti 1808 flyttades till Brinkebergskulle, måste jag undantaga. Av omkring hundra man var det ingen, som då led av dysenteri, få voro påverkade av diarré, och ännu färre blevo senare smittade. Orsak därtill var för det första, att då detta sjukhus hade emottagit det tillbörliga antalet sjuka, för flera sjuka, som kommo från lägret och övriga ambulatoriska sjukhus, ingen plats fanns övrig och således dysenterien, ehuru redan i lägret uppkommen, icke kunde hit överföras, och därefter att sedan dessa sjuka, för vilka intet av nödvändiga livsmedel och husgeråd fattades, hade kommit till Brinkebergskulle, vissa från de övriga avskilda salar åt dem anvisades och desamma uteslötos från all förbindelse med de dysenterisjuka, till dess största delen av dessa tillfrisknat och genom tvingande nödvändighet dessa salar ägnades åt att mottaga de i dysenteri sjuka.

Instruktion för vaktmästaren vid Vänersborgs Försörjningshem

av Peter Johansson

Gillebrodern Åke Hård, bosatt i Malmö, har till Vänersborgs Söners Gille överlämnat en instruktion för vaktmästaren vid Vänersborgs Försörjningshem. Instruktionen, vilken är daterad 1915, ger en intressant och värdefull inblick i delar av stadens socialvårdshistoria.

För de flesta av dagens läsare ger denna instruktion kanske en skrämmande bild av försörjningstagarnas livsvillkor vid början av förra seklet. För sin tid innebar dessa instruktioner och det nya försörjningshem som då uppförts i Vänersborg däremot ett stort steg framåt för den kommunala omsorgen om stadens behövande.

Försörjningshemmet var den tredje generationen av försörjnings- eller fattigvårdsinrättningar i Vänersborg sedan 1800-talets förra hälft. Kort efter den förödande stadsbranden 1834 inrättades ett fattighus i stadens norra utkant. Huset, som räddats undan branden, låg utanför kvartersbebyggelsen ungefär vid nuvarande nordvästra hörnet av Residensgatan och Norra gatan. Huset var avsett för bostad åt de försörjningstagare vilka av olika anledningar inte kunde auktioneras ut eller på annat sätt utackorderas till privatpersoner. Fattighuset förmådde emellertid inte fylla det ökande behovet. Dessutom önskade man från stadens sida en annan form av boende där försörjningstagarna själva kunde bidra till sitt eget uppehälle. Efter att ha förkastat ett förslag på uppförande av ett nytt fattighus beslöt stadsfullmäktige 1878 därför att uppföra en fattiggård.

Vänersborgs fattiggård, som av fattigvårdsstyrelsens ordförande sades vara anlagd av "människokärleken" uppfördes på Holmängen och stod klar att invigas i december 1880. Denna nya inrättning sågs av samtiden som ett stort framsteg inom fattigvården. Genom att man nu hade en fattiggård med tillhörande marker kunde de försörjningstagare som var arbetsföra bidra till försörjningen genom jordbruksarbete. De boende på fattiggården kom förutom arbetet i jordbruket även att sköta delar av renhållningen i staden. På fattiggården inhystes ett blandat klientel av försörjningstagare såsom äldre, fysiskt sjuka, mentalt sjuka, barn samt andra som av någon anledning inte klarade sin försörjning på egen hand. Man hade totalt 130 platser men dessa var långt ifrån alltid fyllda.

Fattigvårdsstyrelsen påpekade också att fattiggården på Holmängen fyllde tre funktioner: försörjningsanstalt, uppfostringsanstalt och arbetsanstalt.

I samband med byggandet av Västgöta Regemente planerades fattiggårdens marker att tas i anspråk av regementet. Detta innebar att Holmängens fattiggård kom att stängas och därmed kunde ett nytt kapitel skrivas i Vänersborgs socialvårdshistoria. På det forna landeriet Hanslunds marker uppfördes en ny byggnad som skulle ersätta den gamla fattiggården. Byggnaden, som var ritad av arkitekten Theodor Kellgren i Stockholm och uppförd av en byggmästare Persson från Göteborg, kom att anläggas ungefär vid nuvarande Tärnanskolan vid Nämndemansgatan. I ett försök att radera ut det negativt laddade ordet "fattig" kom den nya inrättningen att kallas försörjningshem. Trots namnbytet var det dock stora likheter mellan den tidigare fattiggården och det nya försörjningshemmet. Boendet var indelat i tre avdelningar, en för "den allmänna försörjningen", en för "kroniskt sjuka" samt en avdelning för "sinnessjuka", den senare avdelningen inrymdes i en särskild byggnad invid huvudbyggnaden. Även fortsättningsvis kom flera av de boende att bidra till sin försörjning genom jordbruksarbete. Försörjningshemmet kom för detta ändamål att arrendera jordbruksmark vid Lilla Torpa. De boende kom dessutom att för ännu några år aktivt delta i stadens renhållning.

Från 1920-talet såg försörjningshemmet ett vikande antal understödstagare, särskilt vad gällde kvinnor. Anledningen till detta troddes bero på "den allmänna pensioneringensamt att den arbetande och tjänande klassen numera lever under bättre förhållanden än förr". Nu började man dessutom tala om vård på försörjningshemmet. Med ett vikande antal understödstagare kunde man hålla en del av försörjningshemmet öppet för äldre personer, vilka mot en mindre betalning, kunde inackordera sig och där få "ett underhåll och en vård som står över allt beröm".

Några år efter det att nya försörjningshemmet stod klart väcktes förslag på en reformering av socialvården i Vänersborg. Från diskussion till handling var dock steget långt. Först 1937 avskaffades jordbruket vid försörjningshemmet då det sågs som tillhörande en svunnen epok. Två år senare inrättades en socialvårdsbyrå i Vänersborg varunder ingick de tidigare separata fattigvårdsstyrelsen, barnavårdsnämnden, pensionsnämnden samt nykterhetsnämnden. Redan 1938 hade man dessutom beslutat att uppföra en ny institution som skulle ersätta det gamla försörjningshemmet. Denna nya institution inriktade nu sin

verksamhet på vård och gavs därigenom namnet Vårdhemmet då det öppnades 1941. Härigenom togs ännu ett avgörande steg i stadens socialvårdshistoria från fattighus, fattiggård och försörjningshem till vårdhem som senare, genom nya reformer och ny socialvårdssyn, kommit att kallas ålderdomshem, sjukhem och gruppboende. Det vårdhem som uppfördes 1941 ingår i dag som en del i boendet Solängen vid Idrottsgatan. I samband med överflyttningen till det nya vårdhemmet såldes det gamla försörjningshemmet till Älvsborgs läns landsting. I landstingets regi kom det sedan under en lång följd av år att tjäna som hem för psykiskt sjuka under namnet Torpagården. Med undantag av de första åren kom Torpagården uteslutande att vårda män och man hade mestadels en beläggning på omkring 90 - 100 patienter. I samband med en riksomfattande reformering av mentalvården kom Torpagården att avvecklas under slutet av 1980-talet varefter byggnaden revs för att ge plats åt Tärnanskolan.

*Vänersborgs Försörjningshem, uppfört 1914. Foto från 1920-talet.
(Regionmuseum Västra Götalands arkiv)*

Instruktion för vaktmästaren vid Vänersborgs Försörjningshem

Vaktmästaren, som skall vara gift tillträder platsen den 1 nästa oktober.

Det åligger vaktmästaren att med nit och intresse biträda föreståndaren med vården om hemmets angelägenheter samt under förståndarens frånvaro helt ansvara för ordningens upprätthållande inom detsamma.

att sköta, vårda och ansvara för hemmets värmeledningsanläggningar och desinfektionsugn samt verkställa de mindre reparationer å ledningar och apparater, vartill han äger nödig kunnighet;

att biträda vid vården av sinnessjuka och då så erfordras handleda och övervaka dessa vid förekommande arbeten även utom hemmet;

att med tillhjälp av understödstagarna hålla gård och gata ren, rensa brunnar och slaskledningar, samt byta klosettkärl, verkställa snöskottning under vintern;

att leda och deltaga i förekommande trädgårdsarbeten och andra göromål för de manliga hjonerna inom hemmet och dess område;

att biträda vid omflyttning av sjuka och döda samt inventarier inom hemmet;

att bada de manliga understödstagarna och tillse att nyintagna sådana erhålla ombyte av kläder;

att med nödig hjälp från hemmet förestå och närvara vid avlidna understödstagares begravning;

att turvis med föreståndaren övervara gudstjänsterna, att alla av sjukdom eller annan orsak hindrade understödstagare före densammas början äro tillstädes, rena och snyggt klädda;

att under den tid då belysning användes tillse att släckning sker på därför bestämd tid;

att utföra behöfliga ärenden i staden;
att i allmänhet hava uppsikt över understödstagarna, särskilt de manliga

och därvid tillse att logement och arbetssalar äro rena och snygga, samt att spritdrycker och andra otillåtna varor ej införas inom inrättningen;

samt att i övrigt ställa sig styrelsens och föreståndarens bestämmelser till efterrättelse.

Vaktmästarens hustru åligger att utöva vakthållningen vid porten till hemmets område, att för besökande och för dem som lämna hemmet, öppna och stänga porten;

att tillse att obehöriga eller onyktra personer icke får tillträde och att besökande icke medföra spritdrycker eller andra förbjudna varor:

att från hemmets område icke lämna utträde för andra understödstagare än de som dertill äga vederbörandes tillstånd och att tillse att de från hemmet och medföra varor eller förnödenheter, vartill de icke äga rätt;

samt att i övrigt ställa sig till efterrättelse styrelsens och föreståndarens bestämmelser.

Vaktmästarens och hans hustru stå närmast under föreståndaren såsom husbonde.

Tillfällig kortare tids ledighet kan av föreståndaren beviljas dem, om lämpliga personer sättas i deras ställe.

I lön bekomma vaktmästaren och hans hustru 900 kronor kontant, som utbetalas månadsvis med 75 kronor den sista dagen i varje månad, samt bostad, bränsle och belysning.

Om tillgång till jord därför finnes, kan vaktmästaren efter föreståndarens anvisning erhålla trädgårdsland.

Vaktmästarens är anställd med 3 månaders ömsesidig uppsägning.

Vänersborg den 26 aug. 1915
Fattigvårdsstyrelsen

Källor

Hasselberg, Gösta, *Vänersborgs historia II Tiden 1834-1944*, Göteborg 1944.

Lindedal, Hjalmar, *Vänersborgs historia och Vänersborgs-historier*, Vänersborg 1927.

Intervju

Ing-Britt Carlsson, Vänersborg, f.d. föreståndare vid Torpagården.

Peter Johansson född 1963 i Vänersborg. Fil.kand 1990 med ämnena arkeologi, historia, konstvetenskap och etnologi. Fil.mag 1998. 1:e antikvarie vid Regionmuseum Västra Götaland i Vänersborg

Den vite mannens grav

Vänersborgaren och Afrikaresenären

Axel Wilhelm Wedberg

av Peter Johansson

Denna långfredag, den 29:e mars 2002, kändes det traditionella svenska påskfirandet mycket avlägset. En brännande het sol hade pressat kvicksilvret strax över 40-gradersstreck och våra bilar virvlade upp stora moln av torrt vägdamm där vi styrde över en vidsträckt buskslätt genom norra Botswana i södra Afrika. Enligt kartan skulle det vara en sjö där vi nu for fram över den torra och spruckna leran bland buskagen. Just här skulle den ligga - sjön Ngami - denna mytomspunna sjö som varit ett hägrande mål för så många av 1800-talets europeiska pionjärer inom den afrikanska naturforskningen och upptäckarhistorien. Personer som David Livingstone, Charles John Andersson, Johan Wahlberg, James Chapman och många fler trotsade svåra strapatser genom okänt land för att ta sig hit. Denna tids umbäranden känns ganska avlägsna då vi, min familj och några vänner från Trollhättan, med två fyrhjulsdrivna bilar av modell Toyota Hilux denna förmiddag tagit oss de dryga 20 milen från vårt senaste nattkvarter, Ghanzi. Resan till Ngami hade endast tagit ett par timmar på nyanlagd asfaltväg och bara de sista kilometrarna innebar körning på mindre grusväg.

När vi stod mitt ute på den torra buskslätten insåg vi att detta var allt vi skulle få se på denna plats. Vi befann oss verkligen mitt i sjön, eller rättare sagt på den plats där det ibland finns en sjö. På grund av ett torrare klimat är det nu allt mer sällan som denna temporära sjö visar den imponerande vattenspegel som dess europeiske upptäckare David Livingstone en gång fick skåda.

Vår resa gick genom södra Afrika i spåren efter den svenske naturforskaren Johan Wahlberg (1810 - 1856) vilken efter många år i södra Afrika slutade sina dagar under en rasande elefant några mil nordost om Ngami. När vi, efter obligatorisk fotografering, lämnade Ngami var det för att fortsätta, till Maun och trakterna för Wahlbergs sista elefantjakt. När jag då studerade kartan för att finna bästa väg uppmärksammade jag att det drygt fyra mil norr om Ngami fanns en ort som hette Tsao (ibland stavat Tsau). Namnet var mig bekant sedan förr.

På en av mina tidigare resor i södra Afrika hade jag besökt Kapstaden. På nationalarkivet där hade jag funnit ett brev skrivet i just Tsao, ett brev från en brittisk handelsman som berättade att svensken Axel Wedberg avlidit i hans hem. Att jag vid min genomgång av hyllmetervis av arkivhandlingar den gången fastnade för Wedbergs namn var att han var född och uppvuxen i min egen hemstad Vänersborg och att han vid flera tillfällen donerat föremål till stadens museum, det museum där jag nu själv har min arbetsplats. Jag visste redan tidigare att han i unga år emigrerade till södra Afrika och att han sista gången hördes av 1902. Vad som sedan hänt Axel Wedberg hade förblivit okänt.

När vi nu befann oss så nära Tsao bestämde jag mig att tillfälligt ändra resplanen för att åka dit och se om där kunde finnas något spår av den sedan hundra år försvunne vänersborgaren. Mina medresenärer följde tålmodigt med även om de nog trodde att chansen att finna nålen i den omtalade höstacken skulle vara rena barnleken i jämförelse med vad jag tänkte företa mig.

När vi styrde våra bilar norrut på den torra grusvägen upp mot Tsao kunde jag inte låta bli att tänka på Axel Wedbergs öde och det skiftande och händelserika liv han haft - ett liv som en gång började vid Hamngatan i Vänersborg hos handelsmannen Carl Adolf Malm. Inte bara slutet av Wedbergs liv har varit höljt i dunkel utan också frågan om hans härkomst väcker många frågetecken.

I födelseboken för Vänersborg står antecknat att gossen Axel Wilhelm föddes den 26 december 1845. Modern var torpardottern Maria Catharina Olofsdotter, piga hos handlare Malm. Fadern däremot stod antecknad som okänd vilket innebar att den unge Axel betecknades som "oäkta". Som faddrar stod arbetskarlen Magnus Andersson och dennes hustru Cajsa Börjesdotter samt Maria Larsdotter Haglund. Modern, Maria Catharina, var född 1821 på Kärret under Forstena gård i Västra Tunhems socken där hennes föräldrar, Olof Ericsson och Brita Olofsdotter, var torpare. Maria Catharina hade 21 år gammal flyttat till Vänersborg 1842 för att ta tjänst som piga hos postiljon Sven Pettersson. Året därpå hade hon tagit anställning hos Malm. Efter ännu ett år flyttade hon till Vassända 1844 med kom tillbaka redan 1845 för att på nytt ingå i det Malmska hushållet.

Så föddes då sonen Axel på Annandag jul 1845 och redan följande år flyttade Maria Catharina från Malms för att ta tjänst på annan plats i staden. I husförhörlängden står då antecknat att hon hade en oäkta son, Axel Wilhelm, men hon tycks inte ha honom boende hos sig på sin nya

adress. När Maria Catharina 1847 flyttade tillbaka till sin hemsocken Västra Tunhem för att ta tjänst som piga på Sandgårdets gård flyttade hon ensam. Husförhörlängden för Västra Tunhem berättar att hon har en oäkta son men att denne "vårdas i Wenersborg".

Det något märkliga är att Axel inte står att finna någonstans i husförhörlängderna för Vänersborg, inte förrän 1856 och då med efternamnet Wedberg. Först som 11-åring finns "gossen Axel Wilhelm Wedberg" inskriven och då som boende hos en av sina faddrar, Maria Larsdotter Haglund, som då var änka efter bodbetjänten Johan Haglund. I Maria Larsdotter Haglunds hem kom sedan Axel Wedberg att, med kortare avbrott, ha sin bostad fram till den dag han skulle komma att lämna barndomsstaden för det fjärran Afrika.

Var hade då Axel Wedberg befunnit sig de elva år han saknas i husförhörlängderna och av vilken anledning bar han efternamnet Wedberg? I det anmärkningsfält som husförhörlängderna har för uppgift om från vilken ort eller adress en person inflyttat står för Axel Wedberg endast att han flyttat från "dopboken". Alltså finns inga uppgifter om hans bostadsort under elva år. Vad gäller hans efternamn så finner man ytterligare en person med namnet Wedberg i Vänersborg vid denna tid. Samma år som Axel föddes flyttade en Demoiselle Carolina Dorothea Wedberg till handelsman Malms hus. Carolina Wedberg var född i Göteborg 1809 som dotter till målarmästaren och tapetfabrikören Isak Wedberg (1770-1828) och dennes hustru Dorotea Bruhn. Från 1830-talet hade hon tagit tjänster som guvernant och flyttat runt till ett flertal familjer i Västsverige. Bland annat hade hon kortare tider bott i Lilla Edet, Åmål och i Rommeled varifrån hon kom till Vänersborg. Carolina Wedberg kom att stanna hos familjen Malm under ett flertal år och 1850 stod hon också här antecknad som "guvernant". Omkring 1860 flyttade hon till Trollhättan men återkom redan 1864. Två år senare lämnade hon Malms hushåll och flyttade till kvarteret Liljan där hon köpt egen fastighet. Hon kom sedan att bo ensam på samma adress tills hon avled i "bröstkräfta" vid 80 års ålder 1889. Som enda arvingar efter Carolina Wedberg stod syskon och syskonbarn.

Kanske är det så att det är här vi skall söka Axel Wedbergs härkomst. Utan att det föreligger några som helst säkra belägg för saken kan man ändå frestas att tro att det kan vara Carolina Wedberg som är Axels biologiska mor. Kom hon gravid till Vänersborg där hon, för att dölja skammen med ett utomäktenskapligt barn, födde sin son i hemlighet och sedan lät en av husets pigor låna ut sitt namn till kyrkans födelsebok? Ingick Axel Wedberg i det Malmska hushållet utan att han officiellt

registrerades där eller hade han bott hos sin fadderfamilj en längre tid med underhåll från Carolina Wedberg? Eller var det helt enkelt så att Carolina Wedberg tog sig an den föräldralöse gossen Axel och fostrade honom de första åren? Kanske var det därför han senare tog namnet Wedberg? Frågetecknen är många och något säkert svar på frågan om Wedbergs härkomst lär man aldrig få.

Omkring 1860-61 gick Axel Wedberg i lära hos bleckplåtslagaren L. C. Lindström och bodde under tiden också i Lindströms hushåll. År 1861 var han också en tid i lära hos bleckplåtslagaren Carl Johan Wennerman. Wedberg tycks dock ha varit en orolig själ som kom att flacka mellan olika yrkesbanor innan han lämnade Sverige. År 1865 uppges han ha flyttat till Lysekil. Med yrkestiteln "sjöman" återkom han till Vänersborg något år senare för att 1866 flytta till Karlstad. Efter endast ett år återvände Axel Wedberg från Värmland. De återstående åren i Vänersborg kom han att försörja sig som slaktare. På vilket slakteri han då arbetade är dock osäkert. En kort tid i maj 1871 studerade han också bokhållning vid stadens Friskola men kom aldrig att fullfölja kursen.

Under uppväxtåren i Vänersborg lärde Wedberg känna den ett år yngre slaktarsonen Axel Eriksson. Likt Wedberg tycks Eriksson ha varit en något orolig själ som under uppväxtåren under korta perioder prövade på så skilda yrken som smed, bagare och skogsbrukare. Erikssons verkliga intresse var i själva verket naturhistoria och i detta ämne hade han en utomordentlig lärare i den brittiske naturforskaren Llewellyn Lloyd (1792-1876). Lloyd var närmast att betrakta som en upptäcktsresande i Skandinavien för den brittiska publiken. I London läste man med förtjusning om hans "Scandinavian adventures" i reseskildringar där han mycket skickligt beskrev den svenska floran, faunan och folklivet. Från omkring 1830 och fram till sin död var Lloyd bosatt i Vänersborgstrakten. I trakterna kring Vänern blev han främst känd som storviltjägare då han fällde en mängd björn, varg och lo. Lloyd gjorde sig också ett namn som stor kvinnokarl och några av hans minst åtta utomäktenskapliga barn växte upp hos fadern i Vänersborg. Så gjorde också sonen Carl Johan (1827-1867), senare Charles John med efternamnet Andersson efter modern. Han kom att arva sin faders intresse för naturhistoria, ett intresse som 1850 förde den unge Charles John Andersson till södra Afrika. Efter expeditioner till sjön Ngami, i nuvarande Botswana, och till floden Okavango, i nuvarande Namibia, hade Charles John Andersson från Vänersborg redan under sin livstid vunnit världsrykte i den geografiska upptäckarhistorien.

Även den naturintresserade Axel Eriksson kom att gå i lära hos Lloyd och där få kunskap om grunderna inom zoologin och konserveringstekniken. På egen begäran och med hjälp av Lloyd kom Eriksson att lämna Vänersborg 1865 för att gå i tjänst som assistent åt Charles John Andersson i Kapstaden. Under en gemensam expedition avled Andersson i juni 1867 nära nuvarande gränsen mellan Namibia och Angola. Den då 21-årige Axel Eriksson beslöt att stanna i södra Afrika. I kompanjonskap med den svenske bryggaren och konsuln Anders Ohlsson (1841-1912) i Kapstaden grundade Axel Eriksson ett handelsbolag. I Omaruru i Damaraland, i dagens Namibia, anlade Eriksson bolagets handelsstation varifrån man kom att bedriva en omfattande handel med elfenben, strutsfjäder och boskap. Dessa eftertraktade varor bytte man främst till sig mot vapen och ammunition. Inom några få år hade bolaget växt till aktningsvärda dimensioner och man kontrollerade merparten av den europeiska handeln i sydvästra Afrika. Trots den omfattande handelsverksamheten kom Axel Eriksson att med iver fortsätta sina zoologiska forskningar, främst med inriktning på den sydvästafrikanska ornitologin.

I mitten av juli 1875, tio år efter avresan, återvände Axel Eriksson för första gången till Vänersborg. Efter endast ett par veckor tillsammans med släkt och vänner reste Axel Eriksson tillbaka till Afrika men denna gång reste han inte ensam. I Tidning för Wenersborgs Stad och Län kunde man läsa följande vid Erikssons avfärd: "Han medtager till det avlägsna landet en yngre broder, hr Carl Eriksson, samt en annan barndomsvän, hr Axel Wedberg, hvilka önska söka sin lycka under samma zon, der dess anförare gjort sin, hvartill vi önska dem framgång och välkomna åter". Kanske trodde Wedberg att den afrikanska vildmarken skulle passa hans oroliga sinne. Där, i en för honom helt ny värld, skulle han kunna skapa sig en stark ställning som handelsman och stämpeln "oäkting" som var satt på honom i Vänersborg skulle då för alltid kunna raderas ut. Av intresse att notera är att Carolina Wedberg ett par veckor efter Axel Wedbergs avresa till Afrika tog ett lån på 450 kronor av sin svåger. Om detta stora lån, som för övrigt aldrig återbetalades, hade något med Axel Wedbergs resa att göra går emellertid inte att säga.

Wedberg och bröderna Eriksson reste via Stockholm, Berlin, Hamburg och London till Kapstaden. Därifrån tog man handelsbolaget Eriksson & Ohlssons eget skepp Louis Alfred till hamnen Walvis Bay på den sydvästafrikanska kusten. Den närmare 20 mil långa färden från Walvis Bay, genom Namiböknen, till Erikssons handelsstation Omaruru

Den 30-årige Axel Wedberg fotograferad före sin avresa till södra Afrika 1875. Foto: Troligen Olle Presto, Vänersborg. (Vänersborgs museum)

avklarades med oxvagn. Dessa enorma oxvagnar, vilka kunde lasta över 2 ton, var det enda fraktfordon som kunde klara den oändliga väglösa afrikanska vildmarken. Med ända upp till 32 oxar förspända fraktade dessa vagnar de begärliga handelsvarorna från det inre av kontinenten till hamnar och avsättningsmarknader i exempelvis Walvis Bay och Kapstaden.

Axel Wedberg kom att anställas och ingå som jägare i Erikssons handelsbolag. De första månaderna tillbringade han förmodligen i Omaruru och dess omgivningar. Med största sannolikhet deltog han också i några kortare jaktexpeditioner för att lära känna detta för honom nya land. I Omaruru hade nu en mindre handelskoloni vuxit upp. Ett flertal vita jägare och handelsmän, däribland flera svenskar, hade slagit sig ned här för att ta anställning hos Eriksson. Redan två år tidigare hade Axel Erikssons bror Albert Eriksson (1854-1894) förenat sig med honom i Omaruru.

I april 1876 var Wedberg redo att ge sig av på sin första stora jaktexpedition. Målet var de mycket viltrika trakterna kring sjön Ngami. Tillsammans med ännu en svensk och några infödda tjänare kom Wedberg att vara borta i omkring nio månader. Under sin vistelse i de fuktiga trakterna av Ngamiland insjuknade Wedberg i mycket svår så kallad "klimatfeber", förmodligen malaria. När han återkom till Omaruru någon av de sista dagarna i december var han dock återställd från sina krämpor. Trots att denna expedition varit lyckad och att han, enligt Eriksson, snart önskade genomföra ännu en expedition tycks Wedbergs känslor för det nya landet ha varit kluvna. Han drabbades av hemlängtan, blev ofta tillbakadragen och melankolisk till sinnes och sade sig ångra att han någonsin lämnat Sverige. Eriksson misstänkte att Wedberg bedragits i sina förhoppningar om lättförtjänta pengar och skrev till familjen i Vänersborg att "det är lika svårt att förtjena penningar här som hemma".

Trots den ibland förmodligen ganska plågsamma hemlängtan ivrade Wedberg för att komma ut på en ny jakt. Efter endast någon veckas vila i Omaruru blev han därför utsänd av Eriksson på några månaders elefantjakt till de inre delarna av landet. Här kom Wedberg snart att förena sig med de tre bröderna Eriksson, Axel, Carl och Albert. I juni 1877 avbröt emellertid Axel Eriksson expeditionen då hans sexåriga dotter Anna, som var med på resan, avled efter några dagars sjukdom. Axel Eriksson lämnade sina vagnar och sin utrustning i närheten av Okavangofloden och lät Wedberg ta över ansvaret för dessa. Bröderna Carl och Albert jagade nu för eget bolag men de valde ändå att resa

tillsammans med Wedberg för att på nytt ta sig till de viltrika trakterna kring Ngami.

Källuppgifter kring Wedbergs verksamhet saknas därefter för nära två år. Förmodligen sträckte sig den planerade expeditionen till Ngami fram mot årsskiftet 1877-78 varefter han återkom med de eftertraktade varorna elfenben och strutsfjäder. Hur lyckad denna expedition varit är dock oklart. Vid denna tid drabbades nämligen sydvästra Afrika av en mycket svår torka med nära tre år utan regn. All gröda var förbränd av solen vilket innebar hungerkatastrof för såväl människor som djur.

Axel Erikssons handelsstation Omaruru i centrala Namibia. Denna plats kom att bli utgångspunkt för ett flertal av Axel Wedbergs jaktexpeditioner. (Günter von Schumann)

År 1878 hade ännu en i brödraskaran Eriksson, Reinhold (1859- ca 1925) slutit sig till den lilla "Vänersborgskolonin" i Omaruru. Strax före jultid samma år befann sig Wedberg på ännu en jaktexpedition mot norr där han vid Okavangofloden stötte på Albert Eriksson. Wedberg var då vid god hälsa och berättade för Eriksson att han under resan bland annat lyckats skjuta ett lejon. Wedberg besättade vidare att hans närmast förestående plan då var att förena sig med Reinhold Eriksson på ännu en expedition till Ngamiland. Hur denna expedition avlöpte är dock okänt.

I brev från Axel Eriksson framkommer emellertid att Wedberg var tillbaka i Omaruru i maj 1879 och att han då hade för avsikt att stanna i södra Afrika i ytterligare två år för att därefter, tillsammans med Eriksson,

återvända till Sverige. Wedberg tycks dock ha ändrat sina planer och försökte tillsammans med Albert Eriksson att resa hem till Vänersborg redan i början av år 1880. Det visade sig emellertid omöjligt att finna något fartyg från Walvis Bay till Kapstaden förrän i juli. Detta skulle innebära att de båda inte kunde räkna med att nå Sverige förrän i september månad. Av rädsla för att inte klara klimatet under den svenska hösten valde de därför att vänta. Istället följde de med Axel Eriksson på en längre expedition till de nordöstra delarna av Kuneneffloden i norr.

I juni 1883 gjorde Axel Eriksson sitt andra besök i Vänersborg efter avfärden 1865. Trots sina tidigare planer på hemfärd valde Wedberg av någon anledning att stanna i Afrika. Hans öden blir därefter okända i närmare fem år. I brev från Albert Eriksson, daterat 23 juni 1889, uppger denne att han mött Wedberg i Damaraland något år tidigare. Wedberg var då tillsammans med vänersborgaren Fritjof Svanström och en amerikan i syfte att prospektera guld i området. Då detta projekt inte gav önskat resultat, bland annat på grund av stamoroligheter, splittrades de tre varefter Wedberg följde Albert Eriksson, Axel Eriksson och Svanström på en flera månader lång jaktexpedition som avslutades vid sjön Ngami där deras vägar skildes åt. Medan Albert Eriksson och Fritjof Svanström fortsatte mot Angola för elefantjakt planerade Wedberg och Axel Eriksson att ta sig söderut.

Axel Eriksson hade köpt upp en kreaturshjord bestående av 2000 djur vilka han nu ämnade föra från Ngamiland, genom Kalahariöknens törstfält, söderut till Transvaal. Denna provins som ingår i Sydafrika heter i dag Gauteng. Att föra tusentals kreatur denna väg hade tidigare uppfattats som omöjligt men från 1883 hade Eriksson här öppnat en mycket lönsam handelsväg. Att leda en transport som den Wedberg nu skulle delta i innebar obeskrivliga strapatser för såväl människor som djur. Redan på förhand räknade man med att långt ifrån alla djuren skulle klara ökenvandringen men även om Eriksson och Wedberg skulle förlora hälften av kreaturen genom törst, svält eller röveri skulle expeditionen ändå vara lönsam då varje djur såldes med upp till 2000 procents förtjänst.

Denna kreaturstransport skulle dessutom visa sig bli en av de allra svåraste. I mitten av december 1888 befann sig Eriksson och Wedberg vid Botletle floden (Boteti floden) cirka 80 kilometer väster om sjön Ngami. Wedberg led då av svår feber och man hade skjutit fyra lejon vilka hotat kreaturen. Under den svåra vandringen söderut plågades man inte bara av rovdjur, törst, svält och febrar utan expeditionen överfölls också av "rövarband" vid inte mindre än fyra tillfällen. Eriksson uppgav senare att hans och övriga expeditionsdeltagares "liv svävat i ständig

Axel Wedberg, som nu blivit "helt och hållet grå", fotograferad efter hemkomsten till Vänersborg 1893. Foto: K. och A. Wikner, Vänersborg. (Vänersborgs museum)

fara" under denna färd. När den decimerade kreaturshjorden till slut nådde Transvaal i mars 1889 fördes den till Erikssons farm Marseille vid Krokodilfloden för att hämta sig efter ökenvandringen. När djuren återfått krafterna fördes hälften till kreatursmarknaderna i vid gruvfälten vid bland annat Pretoria och Johannesburg där de såldes för slakt. Den återstående hälften behöll Eriksson som avelsdjur på Marseille.

Redan följande år, i mars 1890, var Wedberg och Eriksson vid Walvis Bay för att med oxvagnar hämta nya handelsvaror som fördes upp till Omaruru. Under den följande månaden genomförde de en omfattande byteshandel med lokalbefolkningen. Framförallt var det nu återigen

boskap Eriksson bytte till sig mot europeiska handelsvaror. När man samlat en hjord på närmare 2.200 kreatur förde Eriksson och Wedberg djuren via Okavangofloden till sjön Ngami. Där övertog Wedberg ansvaret för hjorden som också denna skulle föras genom Kalahariökens törstfält till Transvaal. Att leva under de hårda förhållanden som man gjorde som handelsman och jägare i 1800-talets Afrika innebar att man ofta åldrades i förtid. Axel Eriksson skrev också, samma år, om den då 45-årige Wedberg att han var "helt och hållet grå".

En tid efter den påfrestande kreaturstransporten genom Kalahariöknen kom Wedberg att pröva lyckan som guld- och diamantgrävare i Kapprovinsen och Transvaal. År 1892 hemsände han en mindre geologisk samling till det då nyöppnade Vänersborgs museum. Bland annat fanns där diverse stenar från Vaalfloden samt guld från Zoutpansberg i Transvaal. I sändningen fanns dessutom ett bo av en vävarfågel. Året dessförinnan hade Vänersborgs museum slagit upp portarna för allmänheten. Det nya museets stolthet var en enastående donation från Axel Eriksson. Till sin hemstad hade Eriksson skänkt en samling av närmare ett tusen fåglar, fågelägg, däggdjur, insekter och etnografica. Wedbergs gåvor fick här ses som i det närmaste ett komplement till museets afrikanska samlingar. I lokaltidningen uppgavs att Wedberg redan tidigare sänt hem samlingar inför museets öppnande. Bland dessa gåvor kunde man bland annat finna etnografiska samlingar och ett lejonkranium.

Endast några månader efter det att nämnda gåvor nådde museet anlände i januari 1893 ett brev från Wedberg till Vänersborg. Där kunde han meddela att han nästkommande sommar planerade att resa hem i sällskap med Axel Eriksson. Då man bland släkt och vänner i Vänersborg var ganska vana vid att löften om hemresor allt för ofta sköts på framtiden kanske man inte heller denna gång hyste någon större förhoppning att se Wedberg återkomma. Förvåningen var därför säkert stor då man endast fyra månader senare, den 30 maj 1893, i Tidning för Wenersborgs Stad och Län kunde läsa att staden gästades av en "långväga reande". Efter 18 år i södra Afrika hade nu Axel Wedberg återvänt hem, en hemresa som planerats i närmare 13 år. Tidningen kunde berätta att Wedberg kommit direkt från Transvaal vartill han ämnade resa tillbaka vid slutet av sommaren. Wedberg presenterades för läsarna som en av Axel Erikssons allra främsta jägare och att han under åren i Erikssons tjänst på egen hand lett ett stort antal jakt- och handelsexpeditioner till skilda delar av södra Afrika. Att Wedberg hade mycket att berätta efter 18 års bortavaro är naturligt. Tyvärr har inget av hans minnen nedtecknats till

eftervärlden och i tidningen meddelas endast att han ”upplefvat en mängd mer eller mindre lifsfarliga äfventyr”. I bagaget hade Wedberg nu ytterligare gåvor till stadens museum. Denna gång utgjordes donationen av sex diamanter från Zoutpansberg samt ett antal mynt, de första som slagits i boerrepubliken Transvaal. Det uppgavs att diamanterna betingade ett värde av 90 kronor medan mynten ansågs motsvara närmare 300 kronor. Således var det en gåva av stort ekonomiskt värde då ett dagsverke i Sverige vid denna tid kunde betalas med omkring en krona.

Wedberg kom att stanna betydligt längre än planerat i Sverige. Förmodligen berodde detta på att han nu sent i livet mötte kärleken. I september 1893 förlovade han sig med en kvinna vid namn Anna Gustafsson från Stockholm. Var Wedberg och hans Anna kom att bosätta sig är oklart. De förekommer inte i kyrkoböckerna över Vänersborg och det troliga är att de valde trakterna av Annas hemstad Stockholm. Ännu två år efter förlovningen var de ogifta och bodde kvar i Sverige. När Axel Eriksson fick höra att Wedberg ännu inte äktat Anna skrev han till sin systerson i Vänersborg: ”Jag ser af ditt bref att Wedberg ännu ej är gift och bäst tror jag det vara både för honom och flickan om det ej blef af, han är nu öfver 50 år gammal [han var vid tillfället 49 år] och hafver så länge redat sig utan hustru, så han kan också nu göra det för de få år han ännu har att lefva. Dessutom lider Wedberg af det mest förfärliga humör man kan tänka sig”. Under alla de år Eriksson och Wedberg arbetat tillsammans är detta första gången Eriksson anmärker på att Wedberg skulle ha ett hetsigt sinnelag.

I februari 1896 omnämns Wedberg, som då återvänt till Afrika, återigen i Erikssons brev. Från sin syster Matilda i Vänersborg hade Eriksson fått veta att Wedberg under föregående år till slut gift sig med sin Anna. Wedberg hade då inte kontaktat Eriksson på omkring två år. Däremot hade han lämnat in en revers från Eriksson för inkassering. Reversen täckte en gammal skuld för arbete Wedberg utfört för Eriksson under tiden i Afrika. Att Wedberg lämnat in reversen utan förvarning tycks ha irriterat Eriksson som skrev: ”Wedberg [har] förtjenat alla sina penningar igenom mig, två gånger har jag hjälpt honom - borta från mig har han måst arbeta hårdt för maten och kläder. Wedberg är emellertid en mycket duglig man, skada han har ett så vildt lynne”. Eriksson bad sin tidigare kompanjon Anders Ohlsson i Kapstaden att ombesörja betalningen av Wedbergs fordran. Hur stor denna fordran var framgår inte men det faktum att det tog flera månader för Eriksson att få fram de nödvändiga medlen tyder på att den inte varit helt ringa.

Kort tid efter bröllopet hade Wedberg rest tillbaka till södra Afrika.

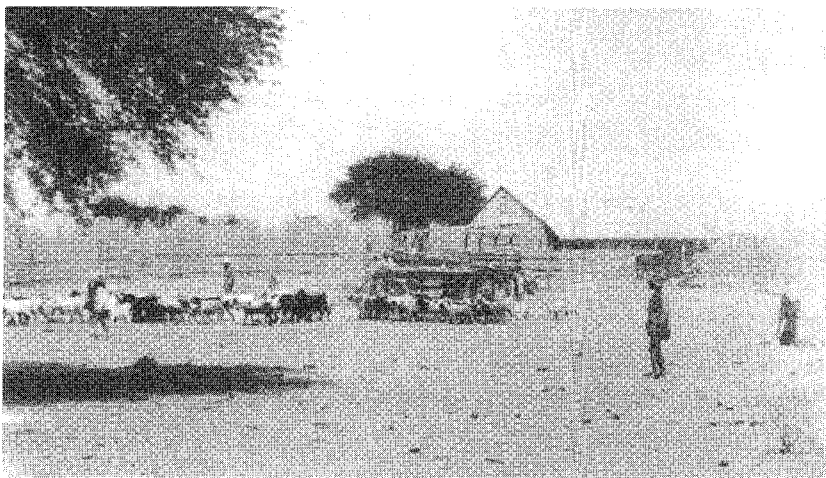
Han valde nu att bosätta sig i Pretoria där han ägnade sig åt handelsverksamhet. I februari 1896 lämnade också Anna Sverige för att förena sig med sin man. I sällskap hade hon sin bror som också han tänkt pröva lyckan i den fjärran kontinenten. Tyvärr blev makarna Wedbergs äktenskapliga lycka inte lång. Kort tid efter det att Anna anlant till Pretoria avled hon. Hennes stoft fördes av brodern tillbaka till Stockholm. Axel Wedberg själv skulle aldrig återse hemlandet. Saknaden efter hustrun blev stor och han sörjde henne djupt. Några år senare skrev han om hustruns död i ett brev till vänner i Sverige: "Jag skall aldrig glömma hvad jag led för årtal efter jag förlorat Min Snälla Anna, förut så visste jag icke hvad sorger och bekymmer ville säga, hela världen lekte för mig".

Wedbergs öden de närmast följande åren i södra Afrika är inte klarlagda. I juni 1901 vistades han emellertid i Matabeleland, nuvarande Zimbabwe. Där hade han, som han senare skriver, "en god anställning" - oklart med vad. Någon gång i slutet av månaden kunde han till sin stora sorg läsa i en dagstidning att hans gamle barndomsvän och följeslagare Axel Eriksson avlidit i en hjärtinfarkt den 31 maj samma år i Grootfontein i norra delen av nuvarande Namibia. Särskilt chockartad var läsningen då Wedberg samma dag mottagit ett brev från Eriksson. Wedberg blev tagen av nyheten och skrev senare: "Jag kunde ej för timmar tro hvad jag såg för mina ögon...". I brevet bad Eriksson Wedberg om att komma till Damaraland för att hjälpa till att föra en hjord kreatur över till Matabeleland. Budet om Erikssons död ändrade naturligtvis alla planer och Wedberg skyndade till Kapstaden för att möta Axel Erikssons tidigare kompanjon, den svensk-norske konsuln Anders Ohlsson. Orsaken till Wedbergs brådska var att Ohlsson sedan tidigare var utnämnd till boutredningsman för Eriksson och att Wedberg ännu hade outredda affärer med Eriksson.

När Wedberg väl kom till Kapstaden sammanträffade han med Erikssons son, Axel Eriksson d.y. vilken rest till Kapstaden i samma ärende som Wedberg. Det visade sig att konsul Ohlsson vid tillfället var i Europa varför man fick nöja sig med att träffa hans son Olof Axel Ohlsson. Den unge Ohlsson Jr kunde inget göra men lovade att omgående skriva till sin far. Axel Eriksson d.y. och Wedberg lämnade Kapstaden och tog sig till Axel Eriksson d.ä:s farm Vogelstruuskraal i Omaruru för att invänta vidare instruktioner.

Under de närmast följande månaderna kom Eriksson d.y. att agera för dödsboets räkning i Damaraland då han befann sig i Omaruru och var väl förtrogen med landet. Han bad bland annat Wedberg om hjälp att

föra 800 av sin faders kreatur till försäljning i Matabeleland. Det var just detta uppdrag Axel Eriksson d.ä. skrivit till Wedberg om strax före sin död. Eriksson d.y. hade emellertid aldrig levt upp till sin faders förväntningar på honom som affärsman. Han saknade organisationsförmåga och affärssinne och dessutom led han av en tilltagande alkoholism. Hans svaga förmåga att under dessa omständigheter idka affärer visade sin tydlighet i hans hanterande av dödsboet. I februari 1902 bestämde sig därför Anders Ohlsson att fråntaga Eriksson d.y. uppdraget och överlämna ansvaret för delar av dödsboutredningen på Wedberg. Dock förbjöd Ohlsson att de tidigare nämnda kreaturen skulle föras från Damaraland. Allt skulle realiseras på plats. Ohlsson ansåg faran allt för stor att djuren under det då pågående boerkriget skulle komma att stjälas av boerna. Wedberg var emellertid av en helt annan åsikt och menade att Eriksson d.ä. haft så god relation till boerna så att de aldrig skulle skada egendom som tillhört honom. Vad som däremot oroade Wedberg var frågan om hur dödsboet skulle kunna utredas. Eriksson d.ä. hade visserligen tidvis varit en framstående affärsman men hans bokföring hade oändligt mycket mer att önska. Wedberg skrev att allt var i en "förfärlig röra" och "jag hade alltid trott att han [Axel Eriksson] var så att säga rik, Men så var ej förhållandet. Jag kan genom hans böcker se och vidare hört att han på sednare åren måste ha varit förfärligt vårdslös om sina aferer, han har

Platsen där Wedberg tillbringade sina sista dagar - handelsmannen H. C. Weatherwiths handelsstation och bostad i Tsao. Foto 1914. (National Archives of Botswana)

haft att göra med en massa skojare och orättvisa personer här i Damaraland som jemnt och ständigt har lurat honom.”.

Wedberg tog emellertid sitt uppdrag som boutredningsman på största allvar. Tillsammans med Axel Eriksson d.ä:s yngre bror Reinhold Eriksson och en tysk vid namn Otto Schuster samlade Wedberg Erikssons spridda kreaturshjordar i Damaraland för att föra dem till trakterna av sjön Ngami. Detta, många gånger mycket slitsamma arbete, pågick under nära två år. För Wedberg, som nu var 57 år, måste det varit extra påfrestande då han sedan flera år känt av hjärtproblem, problem som kan ha varit orsakade av flerårig malaria.

Under de tider Wedberg vistades vid Ngami bodde han vid ett par tillfällen hos handelsmannen H. C. Weatherwith i Tsao, drygt 40 kilometer norr om sjön. Weatherwith och Wedberg hade känt varandra sedan flera år tillbaka varför det var naturligt att Wedberg besökte honom. I augusti 1903 anlände Wedberg på hästryggen till Tsao på sitt andra besök hos Weatherwith under den pågående boutredningen. Han hade då samlat en hjord på omkring 600 av Erikssons kreatur som han fört till Ngamiland från Damaraland. Under färden till Tsao hade Wedberg drabbats av en svårartad bronkit vilken tillsammans med hjärtproblemen gjorde honom mycket svag. För att se till boskapshjordarna samt för att vila kom Wedberg att stanna i Tsao ända till 21 november. Trots att han fortfarande inte återhämtat sig från sin bronkit beslöt han då att återvända till Damaraland. Han tog tillfället i akt då några infödda skulle resa samma väg med en oxvagn. Wedberg lastade sin proviant på vagnen och lämnade Tsao till häst i sällskap med några av sina anställda kreatursdrivare. Redan den 11 december återvände Wedberg till Tsao. Han hade tvingats vända då hans hälsotillstånd hade förvärrats. Han var nu mycket svag och sökte upp Weatherwith där han inkvarterade sig. Wedbergs hälsa försämrades allt mer och efter ett par dagar blev han sängliggande. Weatherwith försökte att medicinera men utan resultat. Wedberg förstod att han inte skulle återfå sina krafter utan skrev ner instruktioner om hur man skulle gå tillväga med såväl hans egna som Axel Erikssons tillgångar. Sin egen förmögenhet uppgav han till omkring 800 pund samt 15 kreatur vilka ingick i Erikssons hjord. På morgonen 17 december blev Wedberg akut sämre och klagade på svåra bröstsmärtor. Ett par timmar senare förlorade han medvetandet och avled strax därefter vid 11-tiden på förmiddagen.

Inte långt från Weatherwiths boningshus och affär fanns en liten begravningsplats där några vita handelsmän och jägare fått sin sista vila. De flesta av dem var unga och hade dukat under i ett klimat och en

miljö som var dem främmande. Få av dem, om ens någon, hade vistats i Afrika så lång tid som Wedberg. Weatherwith anordnade här en gravplats för Wedberg och en enkel begravningsceremoni arrangerades dagen efter dödsfallet. Wedbergs sista önskan var att Weatherwith skulle vidarebefordra några av hans brev och budet om hans bortgång till släktingar i Stockholm och USA. En löpande kurir sändes iväg från Tsao för att i stafett föra breven och dödsbudet till Kapstaden. Släkten i Stockholm var förmodligen hans avlidna hustru Annas familj. Några månader senare kom ett brev från en kvinna vid namn Inga Bengtsson, boende i Omaha, Nebraska, USA, som gjorde anspråk på Wedbergs arv. Då hon aldrig kunde framlägga bevis för släktskap ogillades hennes begäran.

Utan att Wedbergs dödsfall ännu var känt skrev Axel Erikssons boutredningsman Anders Ohlsson i en skrivelse daterad 22 december 1903; "Utredningsmannen har, efter en lång och problemfylld korrespondens med Mr Axel Wedberg (en av den avlidnes äldsta och mest pålitliga vänner, vilken utredningsmannen för två år sedan utsåg som sin ställföreträdare i Damaraland) så långt omständigheterna gjort det möjligt klargjort omfattningen av den avlidnes affärer. Utan Mr Wedbergs värdefulla assistans skulle det ha varit helt omöjligt för utredningsmannen att göra några framsteg vad gäller utredningen av dödsboet...".

Efter en knapp timmas körning på grusvägen, norrut från Ngami, bröts den enformiga buskskogen av några enklare hus och hyddor. Strax därefter talade en vägskylt om att vi befann oss i Tsao. Hela mitt resällskap inklusive jag själv kände en brännande törst varför vi inte tvekade att stanna då vi såg en byggnad med ett par flaggor vajande i vinden och med det över hela världen förekommande varumärket för Coca Cola på väggen. Vi hade kommit till "The Green Heavens" - en butik kombinerad med mycket enkel restaurang. När vi klev ur de luftkonditionerade bilarna var det inte endast värmen som slog emot oss utan också en öronbedövande popmusik av ett slag som åtminstone jag hade svårt att finna njutningsfull. Musiken kom från en mindre plåtbyggnad framför The Green Heavens. Här var det en så kallad "Bottle store" där man saluförde något starkare drycker än i den närbelägna butiken. Hela platsen gav intryck av stor fattigdom. Överallt låg skräp i form av bilvrak, oljefat, plåtburkar, plast och ett och annat uppsvällt ruttnande djurkadaver. Försedda med proviant bestående av Coca Cola, äpplen och kex valde våra vänner att vänta i skuggan invid The Green

Heavens medan jag och min familj gav oss av på jakt efter Wedberg.

Från en ung kassörska i butiken hade jag fått veta att det skulle finnas en begravningsplats någon kilometer norrut. Hon pekade ut riktningen men sade att gravarna var svåra att upptäcka varför jag uppmanades att fråga vidare längre fram. Efter några hundra meter stannade jag och frågade en ung pojke i 16-17-årsåldern. Han hade aldrig hört talas om att här skulle finnas någon begravningsplats och samma svar fick jag från en äldre man ett stycke längre fram. Jag hade nära nog gett upp hoppet då vi på återvägen blev stoppade av tonårspojken vi talat med tidigare. Han hade nu en jämnårig kamrat i sällskap och denne visste att det i närheten fanns en plats "med gamla gravar över vita män". Med ett nytänt hopp följde vi den unge mannens vägbeskrivning tills vi kom fram till några hyddor varemellan det fanns en gemensam vattenkran. Här skulle begravningsplatsen finnas. Inte ett spår syntes av några gravar varför jag gick fram och frågade en kvinna som stod utanför en av hyddorna och undrande betraktade oss. Jodå, hon visste mycket väl var det fanns gravar och pekade på ett buskage alldeles intill. På håll såg man inget annat än de torra buskarna men då jag gick närmare var där något vitt som lyste på marken. Det visade sig vara en sönderslagen gravsten, en gång rest över en ung australiensare som avlidit här i början

Axel Wedbergs gravvård så som den upptäcktes i Tsao. Foto: Peter Johansson.

Jacob Brattberg och Peter Johansson i färd med att resa Axel Wedbergs gravvård. Foto: Marianne Brattberg.

av förra seklet. När jag nu studerade platsen närmare syntes här och var bland buskarna lämningar av sedan länge bortglömda gravvårdar. Välta och spräckta stenar, små låga kullar, sönderfräta inramningar av soltorkat tegel var nu allt som återstod av den koloni av vita jägare och handelsmän som levat här för hundra år sedan.

Jag gick runt och studerade ruinerna av en glömd och sedan länge svunnen epok då min hustrus tolvårige son Jacob ropade på mig. Han sade att han ett stycke bort funnit ett par järnkors. Vid åsynen av det närmast liggande korset blev jag för en kort stund tyst av häpnad. Där, delvis täckt av sand, låg ett omkring 70 centimeter högt gjutjärnskors varpå det stod "Wedeberg". Även om namnet var felstavat rådde det ingen tvekan om att jag stod inför det jag själv haft svårt att tro att jag skulle finna. Med en spade som vi fick låna av en intillboende man grävde Jacob och jag en grop där vi reste korset framför den enkla graven som bar spår av att ha varit täckt med soltorkat tegel. Efter en kort stund vid Wedbergs grav, den nu enda på platsen med upprest gravvård, lämnade vi Tsao. Våra vänner, som väntat tålmodigt på oss i värmen vid The Green Heavens, undrade nog vad de gett sig in på när de valt att följa med på denna forskningsresa där målen var att finna ruiner och hundraåriga gravar i de mest avlägsna delarna av södra Afrika. När jag lämnade tillbaka spaden vi lånat för att resa Wedbergs kors frågade mannen om det var min farfars grav. "Ja", svarade jag - det kändes att all annan förklaring hade blivit för komplicerad.

Med särskilt tack till:

Jacob och Marianne Brattberg samt Pia, Christer, Johanna och Mikaela Jonsson.

Källor

Bjelfvenstam, Bo, *Charles John Andersson. Upptäckare Jägare Krigare*, Oskarshamn 1994.

Johansson, Peter, *Handelsfursten av Damaraland. Axel Eriksson - en svensk pionjär i södra Afrika*, Kristianstad 2001.

Tidning för Wenersborgs Stad och Län.

Otryckta källor

Kyrkoböcker för Göteborg, Fuxerna socken, Vänersborgs stad, Västra Tunhems socken, Rommeleds socken samt Åmåls stad.

Vänersborgs Rådhusrätt Bouppteckningar 1889

Vänersborgs Söners Gilles fotoarkiv

Günther von Schumanns privatarkiv, Windhoek, Namibia.

Ur Vänersborgs museums arkiv

Axel Erikssons korrespondens

Albert Erikssons korrespondens

Axel Wedbergs korrespondens

Vänersborgs museums styrelseprotokoll

Vänersborgs museums accessionskatalog

Fotoarkiv

Ur Cape Archives, Kapstaden, Sydafrika

The Estate of Axel Wilhelm Eriksson MOCC/13/1/1207 29

Death notice on Axel Wedberg 1904000 6/9 496 928

Ur National Archives of Botswana

Photo collection. Illustration 1027.

Peter Johansson född 1963 i Vänersborg. Fil.kand 1990 med ämnena arkeologi, historia, konstvetenskap och etnologi. Fil.mag 1998. 1:e antikvarie vid Regionmuseum Västra Götaland i Vänersborg

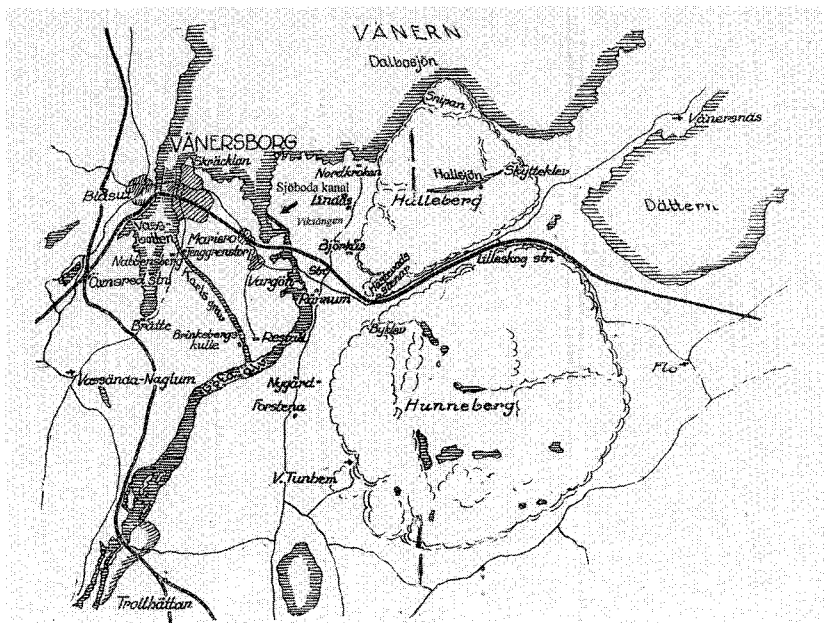
Sjöboda kanal, (dess "sättbro" och borttagandet av densamma).

av Per Hedquist

Något om Vänerns reglering, samt förutsättningar för elproduktion och sjötrafik.

Västerbygdens vattendomstols dom den 10 juni 1937

Den för riket så viktiga elproduktionen i Göta älv krävde, att Vänerns stora vattenmagasin utnyttjades rationellt efter landets elbehov under varje dag året runt. Vattenflödet till sjön gick ej att reglera, men däremot utflödet genom Göta älv från 1934, då Vargöns kraftstation stod klar att tagas i bruk. Tack vare kraftstationen och dammen kunde man exakt reglera vattenmängden.

Kungl. Vattenfallsstyrelsen gick till Västerbygdens vattendomstol med begäran om att få tillstånd att reglera Vänerns vattenstånd och få rättighet att öka vattenmängden i Göta älv mätt i kubikmeter per sekund. När Vargöns kraftstation skulle börja byggas vid årsskiftet 1930/1931 måste man även ha rättigheten att öka såväl som minska vattenavrinningen i fallet. Genom att bygga en kanal förbi övre delen av fallen kunde man öka vattenavbördningen. Detta blev "Sjöboda kanal". (År 1936-1937 tillkom ännu en kanal i Göta älv den s k Huvudnäskanalen).

Vidare togs beslut om att genomföra en rad rensningar i älven såväl ovanför som nedanför Vargöns kraftstation och även på vissa punkter i nedre älven. Syftet med detta var att reducera riskerna för översvämningar runt Vänern och även risken att sjöns vattenyta skulle sjunka för mycket och därmed minska fartygens djupgående i farlederna och hamnarna. I Vänerdomen fastställdes en dämningssgräns (högsta vattenyta) och en sänkningsgräns (lägsta vattenyta) samt regler för vattentappningen förbi Vargöns kraftstation. Högsta vattenståndet får vara + 44.85 m ö.h., samt lägsta vattenståndet + 43.16 m ö.h. Under andra halvåret från den 1 juni till den 31 december tillåts den övre nämnda gränsen, under vinter och vårperioden sänker man och fyller på efter fastställda gränser.

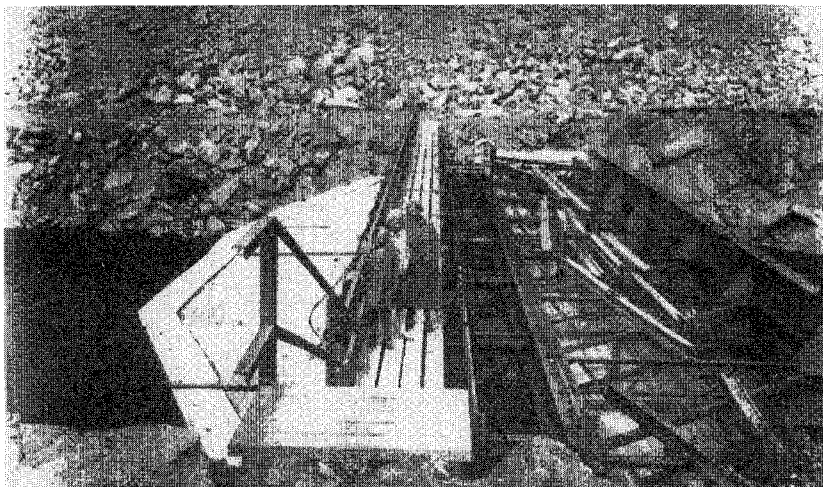
Vänerns vattenstånd bestämmer ju farledernas och hamnarnas djup, och det är av sjöfartsintresse att Vattenfall ej sänker sjön under sjökortsdjupets lägsta gräns + 43.80 m ö.h. Speciellt viktigt under de år då vattentillrinningen är låg. Detta är något som Vattenfall också är väl införstådd med och försöker bemöta för parternas bästa.

Rättegången om Vänerns reglering är den största som hittills förekommit i Sverige. Handlingarna i målet omfattade 42000 sidor i 411 band samt ca 1600 kartor och ritningar, vattendomstolens dom omfattade 735 trycksidor.

Sjöboda kanal med dess sättbro.

Sjöboda kanal tillkom som tidigare nämnts som en viktig regulator för vattenavbördningen i Göta älv. Själva kanalen sprängdes och grävdes mellan 1929-1931. Kanalen är ca 675 meter lång, med ett vattendjup som varierar mellan 7-8 meter. Över kanalen låg en s.k. sättbro* (se nästa stycke) med nitade regler. Själva bron var ca 35 meter lång ca 2

meter bred och lär ha vägt ca 75 ton. Sannolikt tillkom den 1931 då kanalen färdigställdes. Den var försedd med en gångbana med räcken på båda sidor. Brobeläggningen över gångbanan bestod av lite grövre bräder. (se foto)

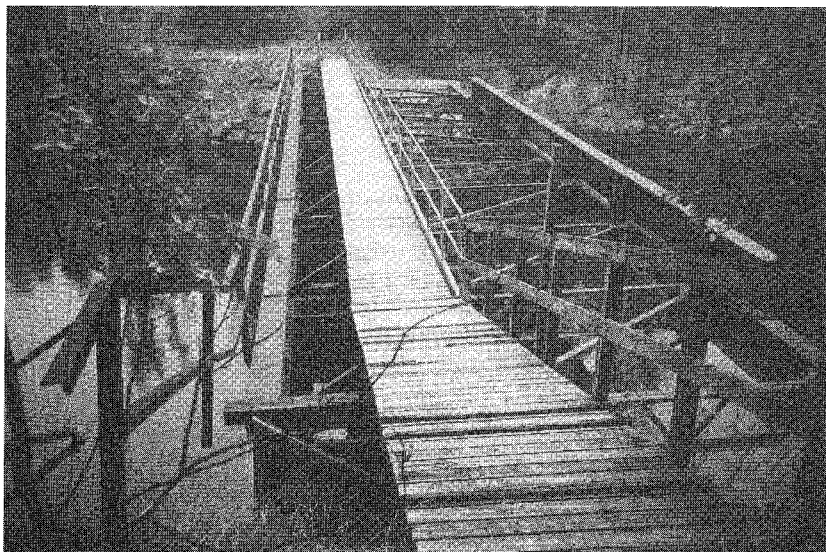
Viksängen, fastlandet.

En sättbro är en typ av en avstängningsanordning som kan användas vid torrläggning av kanaler etc. Sjöbodabron var försedd med ett balksystem, där en rad rektangulära träluckor placerades vid en nödvändig avstängning av vattenflödet, genom att luckorna sänktes ned till bottennivån i omgångar. Därigenom skapades ett dämme.

Tidens tand tärde på bron och bräderna över själva gångbanan var delvis halv- eller helruttna. Som en säkerhetsåtgärd hade bron stängts av med bl.a. taggtrådshinder. Vänersborgs kommun erbjöds att taga över bron för en billig penning men av kostnadsskäl avslogs detta erbjudande. Vattenfall som ägde bron hade inget intresse av att bevara den varför en rivning ansågs vara det enda alternativet.

Dåvarande Trollhätte kanalverk fick i uppdrag av Vattenfall att lösa problemet med brons borttagande och bortforsling. (Därmed skulle den enda förbindelsen mellan Sjöbodaön och fastlandet på Viksängensidan försvinna).

Utförandet av uppdraget skulle äga rum i september månad 1988. Vid

Sjöbodabron på plats i kanalen. Bron låg ca 550 meter nedströms inloppet till Sjöboda kanal. Foto: Rune Rask, Trollhättan

denna tidpunkt höll man på att avsluta de omfattande arbeten i Göta älv, som inletts 1986. Rensningsarbeten uppströms Vargöns kraftverk för att få bättre strömningsförhållanden i älven samt den jättelika tunnel som sprängts under Huvudnäsön och som försågs med en gigantisk rörturbin. Därigenom tillkom ännu ett aggregat till de tidigare två, som fanns vid Vargöns kraftstation. Aggregat nummer tre fasades in på nätet första gången den 15 februari 1989 och erhöll namnet "Sigfrid".

Operation "Sättbrons borttagande", september 1988

Bron skulle tagas ned på en söndag då vattenflödet i kanalen var lugnt, vilket Vattenfall ordnat genom en mycket låg avtappning 150 kubikmeter per sekund. Dåvarande Kanalverkets arbetsbåt och bogserbåt "Polhem", samt ytterligare en lämplig arbetsbåt avgick från Trollhättan tidigt en morgon, destination Sjöboda kanal. En specialbyggd pråm hade anpassats för ändamålet och var försedd med vattentäta skott. På pråmens däck hade man byggt en "bädd" som bron skulle vila på. Pråmen var ca 20 meter lång och ca 2,5 meter hög på "lätten."

"Polhem" bogserade upp sitt släp till Sjöboda. Pråmen backsades på

bredden mot bron och sedan pumpade man in 100 ton vatten i den och därefter sköts den in under bron. Pråmbädden låg nu på bredden under bron. Sedan pumpades vattnet ut, varvid pråmbädden höjdes och snart vilade den gamla bron på pråmen automatiskt. Självfallet fick naturligtvis vissa arbeten göras vid angöringarna av broändarna för att bron skulle komma att lyftas bort. Detta gjordes några dagar innan.

Sedan detta gjorts vände man försiktigt med båtarnas hjälp pråmen med bron på i riktning uppströms kanalen och påbörjade bogseringen med "Polhem" som dragbåt. Så småningom kom man fram till den s.k. "Rysskajen" i Trollhättan.

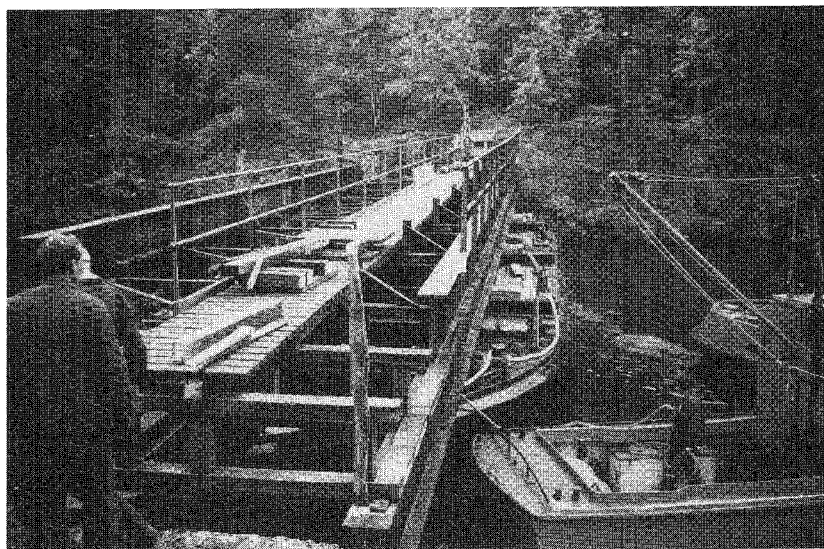
5 stora kranar lyfte sedan iland bron för vidare demontering. Ironiskt nog är Sjöbodabron inte helt bortkopplad från Vänersborgsregionen. Man tillvaratog de grova balkarna när en ny betongbro gjöts vid Brinkebergskulle. Om man går över från Brinkebergskulles översta slussport i riktning vägen mot Onsjö, kan man se de gråmålade balkarna när man gått över slussporten och tittar snett framåt.

Så än idag vilar kanske "själen", om det nu finns någon sådan i en gammal bro, ändå kvar i regionen om än i en ny tappning. Säkert är att bron kommer att finnas kvar åtskilliga år framöver. (förf. anm).

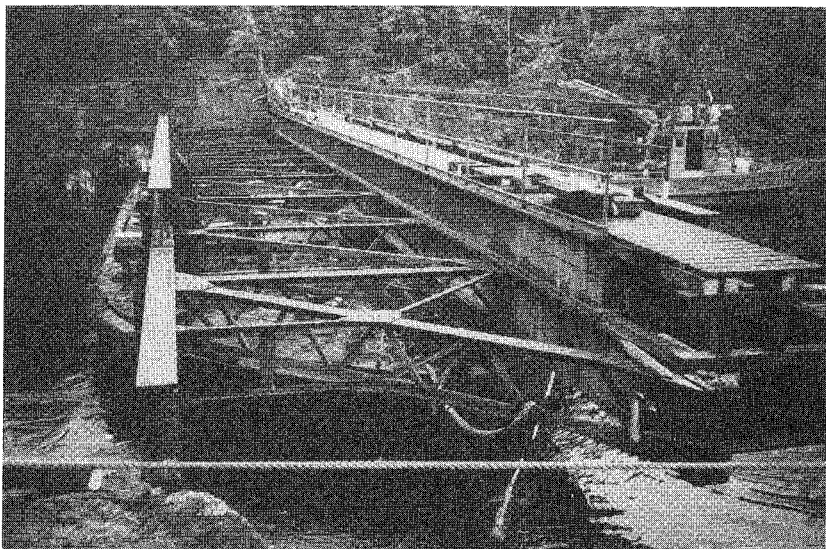
Det ansvarsfulla arbetet med brons borttagning och transport genomfördes på ett professionellt sätt, under ledning av kanalmästare Rune Rask och hans mannar vid dåvarande Trollhätte kanalverk. Uppdraget präglades av stor yrkesskicklighet samt fingertoppskänsla.

Sjöbodabron innan bortforslingen. Foto: Rune Rask, Trollhättan

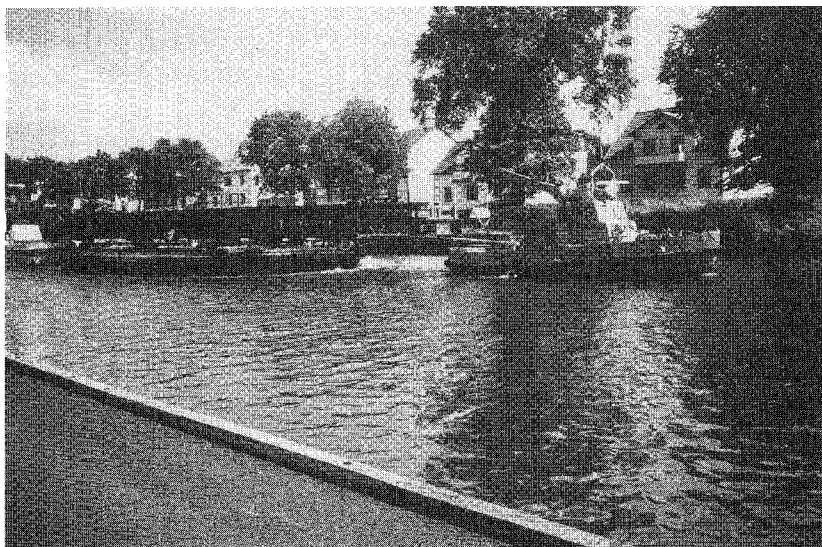
Bron vilande på pråmbädden. Foto: Rune Rask, Trollhättan

Pråmen säkras under bron. Foto: Rune Rask, Trollhättan

Sjöbodabron lämnar för alltid kanalen. Foto: Rune Rask, Trollhättan

Transport till Rysskajen via kanalen i Trollhättan. Foto: Rune Rask, Trollhättan

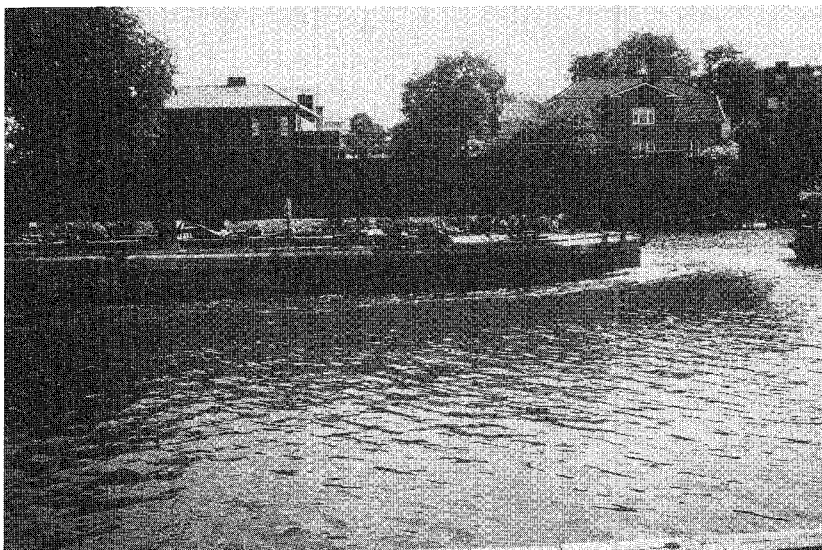

Foto: Rune Rask, Trollhättan

Källor:

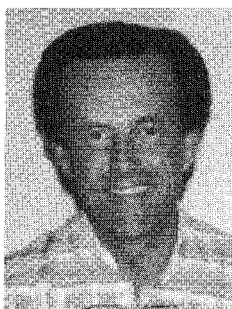
Hagberg, Alfons, f d verksam vid dåvarande Trollhätte kanalverk (telefonsamtal).

Rask, Rune, f d Kanalmästare vid dåvarande Trollhätte kanalverk (intervju).

Rimbratt, Jörgen, Trollhätte kanalverk, nu chef för Sjöfartsverkets underhållsdivision med säte i Norrköping (telefonsamtal).

Litteratur:

Slussverken i Göta älv och kring Vänern f d kanalinspektoren Stig Hallberg, Trollhättan.

Per Hedquist, Vänersborg

Jag är född 1943 och har med smärre avbrott varit min stad trogen. Efter studier vid högre allmänna läroverket i Vänersborg och en handelsutbildning, började jag arbeta i Eckersteins universitetsbokhandel i Göteborg. Därefter tjänade jag staten under mer än 25 års tid, som tjänsteman på länsstyrelsen i Vänersborg. Sedan dess har jag på egen hand hjälpt såväl dåvarande länsmuseum som Vänersborgs kommun. Idag hjälper jag regionarkivarien i Vänersborg, Gudrun Rydberg med bildokumentation av landstingets enorma fotokatt.

Årskrönika

Nittiofem år är en aktningsvärd ålder, men är man pigg, vital, känner sig som en tonåring och bevisligen befinner sig på tillväxt utan vare sig anabola eller Viagra, så är det verkligen något att fira. Det är just vad Gillet gjorde allhelgona afton för ett år sedan. Kanske var det närvaron av de allra mest förtjusande representanterna från Döttragillet och därtill en och annan oorganiserad representant från det täcka könet som höjde begivenheten till en av de mest minnesvärda i Gillets historia. Åldermannen gjorde sig verkligen förtjänt av alla tänkbara superlativer denna kväll. Till en härlig jazzinspirerad dansmusik visade han också prov på en benföring vars karakteristika var allt annat än beteckningen på hans höga ämbete – ”ålderman”. Ja, det jubileet saknade inga ingredienser. Högtidlighet, glamour, gourmé och dramatik. Det senare bjöd den gillebroder på som knäppt sin skjorta lite trångt, varvid en plötslig medvetlöshet inträffade. Till all lycka rusade en rådig och sjukvårdkunnig syster till och bröderna kunde andas ut.

När vi omsider, upprymda och fina ledde hem våra systrar, eller vise versa, i den svala höstkvällen anade väl ingen att detta gillesår skulle bli så omstörtande och fyllt av kusliga händelser. Händelser som för lång tid, kanske alltid, ska komma att prägla vår värld. Den 11:e september styrde två kapade passagerarplan in i de båda gigantiska skyskraporna World Trade Center i New York och spred död, skräck och panik. Först i USA, men snart i hela den västliga världen. George W Bush som för ett halvår sedan investerade 10-tals miljoner dollar i advokatarvoden för att få den åtråvärda presidenttiteln har verkligen fått anledning att fundera över om detta var något att så hett eftertrakta. Om det krig han nu startat mot Afghanistan i avsikt att krossa terrorismen ska göra honom till frälsare eller hatobjekt får framtiden utvisa.

Redan i somras gjorde den hårdnande attityden mellan politiska grupperingar sig tydlig även här i Sverige. Vid EU-toppmötet i Göteborg överraskades vi av horder av målmedvetna vettvillningar som tog sig friheten att ta ifrån den svenska gatstenen den image av trygghet och sanning som den burit ända från den bohuslänska grovnäven till sin självklara plats i gågatekrysset. Nu blev stenen istället ett lättillgängligt vapen mot våra poliser som trots hjälmar och sköldar hade en omänsklig uppgift att värna tryggheten och Göteborgs centrum såg ut som ett veritabelt slagfält.

I Trollhättan skapar Nynazistiska grupper otrygghet och är inblandade i gängbråk med knivar och skjutvapen. Vår egen småstadsidyll fick sig också en rejäl törn när en gillebroder brutalt stacks ner med kniv i ett försök att skilja några bråkstakar i ett krogslagsmål. Det är en hårdnande värld. Behovet av nätverk som skapar samförstånd och tar vara på gemenskap och livets goda ökar. Kanske är det därför Gillet ständigt växer.

Rubriken om den brutala rivningen i New York överträffades i ELA endast av nyheten om att Strömmarn skulle rivas. Mc Donalds behövde platsen påstods det men tillskyndande gillebröderna Gunnar Peterson och Peter Johansson tillrättavisade detta historiska skamgrepp och hamburgerkedjans första anfall slogs tillbaka av en stark vänersburgskedja. På rätt plats är Mc Donalds en tillgång och kanske är området vid bandybanan en sådan plats.

Hade det frusit till ordentligt i februari så hade vi kunnat spela bandy på hamngatan. Det låter som en god pojkdrom, men för vänersborgarna blev det en riktig mardröm. Vänern steg så att kommunen fick valla in Vassbotten med sandsäckar. Stränderna kring Skräckland och Sanden rasade och även kajkanten kräver omfattande restaureringsarbeten. Inte sedan 20-talet lär det ha varit så högt vatten i Vänern. Det blev mycket tjat om vem som var skyldig till eländet. Länges stod det mellan Vattenfall och Kanalverket, men jag tror till slut att Vår Herre tog på sig huvudansvaret.

Vänersborgssegelaren Mikael Lund är väl vår ende internationelle idrottsman som lever av sin sport. Han skadade nacken i tävlingen The Race, men är nu på väg runt jorden i Volvo Ocean Race på en Norsk båt. Tillväxten är god i detta strävsamma segelsällskap och tre silvermedaljer blev skörden i JSM. Gillet uppmärksammade Roddklubben med årets ungdomsstipendium. Gillebrodern Ronny Eriksson emottog med värdig stolthet detta fina pris som är uppskattning för gott ledarskap, strävsamhet och tradition, vilket i VRK ger regelbunden utdelning. Mikael Werner rodde hem ett nordiskt mästerskap i scullerfyra och för roddarjuniorerna blev det silvermedaljer i JSM.

Vårt stolta bandylag underhöll oss ända in i slutspelet där man knappt fick ge sig för Hammarby. Vår kommun leds ju av bandyfrälsta gillebröder som nog gärna ser att det blir utrymme i ekonomin för en ny tidsenlig läktare, så pensionstiden kan fördras lite lättare i skydd för

snålblåsten. Det blir ju extra angeläget nu när det är bäddat för tidernas lokalderby mot Trollhättan, en kommun som gjort sig känd genom nollvisionen, något som knappast manar till idrottsliga prestationer.

Goda resultat på tävlingsbanorna föregås alltid av mödosamt arbete och goda ledare. Samtidigt som Jonny Hector får Tor Vibom medaljen för att han varit eldsjäl och skapat god klubbanda i rugbyklubben så tar VRK storstilat hem det Svenska Mästerskapet. Strålande! Gillet bockar och gratulerar. Tillväxten i klubben är också god, vilket U-17 lagets nordiska mästerskap visar tydligt prov på.

Om det är tillåtet för en vänersborgare att sola sig i glansen från Mattias Fredrikssons silvermedalj i Lahtis-VM så gör vi gärna det och försöker glömma den totala katastrof som det finska skidlandslaget drabbades av när det visade sig att nästan hela den manliga truppen var dopad.

I friidrotts-VM visade sig Sverige vara en hoppande nation. Medaljer i höjd och tresteg och plats i korta häckfinalen bådar gott för framtiden. Visst har vi idrottsfenomen på hemmaplan också. Jonas Berner är ju en sån gudabenådad kille som kan glänsa i både bandy och fotboll. Han verkar njuta av det också. Hoppas han gör det länge än, till glädje för publik och ungdomsverksamhet. Även där är Jonas nämligen en viktig kugge. Ja fotbollen blev stor i år när både Sverige och England kom till VM-slutspel. Engelsk fotboll har ju blivit en svensk angelägenhet nu när Sven-Göran Eriksson blivit ledare för denna brittiska nationalsymbol. Att Svernis adlas för sina insatser står utom allt tvivel och vinner England VM så blir han väl helgonförklarad och då lär det finnas förslag på att döpa om St Pauls Cathedral till Sven-Domen. Men förlorar dom blir det kanske en tårta istället. Ja, jag menar en sån tårta som Bosse Ringholm, Leif Pagrotsky och Kungen fick, mitt i planeten, ja denna stillsamma terrorhandling ter sig som en smekning i jämförelse med gatstenar och molotovcocktails. Kungen tyckte tom att den var god och oroade sig artigt för den stackars terroristen som bröts ner lite häftigt av säkerhetsvakterna.

I vår lokala ankdamn tar man inte till fysiskt våld men på kommunal toppnivå lär det ha förekommit mobbing som föranlett den politiske trotjänaren Bengt Gustafsson att kliva av. Farbroderligt skyndar på nytt Gunnar Peterson till och gjuter olja på vågorna från sin numera nästan neutrala politiska ringhörna. Det känns fint när man ser S Gunnar glimta till här och var när man som jag har anledning att bläddra igenom en hel årsskörd av ELA. Det är numera alltid förknippat med något positivt i

en massmedial värld där annars det negativa står högst i kurs. Gunnar strävar med sina budskap i Lilla Paris gränder och prång. Hans berättarkonst och ändlösa minne får tom de slumrande gravstenarna på strandkyrkogården att tala. Blickarna går inte endast bakåt i tiden. I en motion till fullmäktige visionerar han om hur kulturstråket från Edsgatelogen förbi fängelset och riksbanken skulle gå över en valvad bro mot Strömsborg och via en rosengång till ett rosarium, finansierat med sponsorsmedel. Detta kan väl vara något att bita i för det nystartade Turistrådet.

Turistrådet som bildades i början av året är ett fristående aktiebolag som skall utveckla Vänersborgs turistprofil och samordna turistevenemang. Med den gamle företagsräven Richard Persson från VBG som ordförande känns starten för detta äventyr så trygg den nu kan bli och vi önskar den nytillsatta Vd:n Christina Jornevald all lycka. Richard Persson är också innehavare av ett unikt svenskt rekord. 29 år som Vd för ett börsnoterat företag kommer dessutom att bli svårslaget. Vänersborgskopplingen som företaget hette när det startade i en källare på Södergatan har i år firat 50-årsjubileum med pompa, ståt och en rekordomsättning på 130 miljoner. Grattis säger Gillet och Kommunen döper en gata till Herman Kreftings gata för att hedra denne geniale tekniker och affärsman som startade VBG 1951.

Företagsamheten i kommunen har tyvärr också fått sin beskärda del av den djupa lågkonjunktur som den spruckna IT-bubblan medfört i hela den västliga världen. Ericsson Telecom lägger ner i Vänersborg och 60 arbetstillfällen försvinner. Det rusar brant utför och alla håller andan inför vad som kan komma nästa gång. I detta företagsmörker lyser Sofia Ronthén, Vänersborgsflicka som i den tuffa designbranschen slagit sig fram med en egen formgivningsfirma i Stockholm och medverkar i TV-programmet "Uppåt Väggarna". Även bokhandlarparet Jönsson skiner förnöjda sedan de förvärvat Hallmans bokhandel i Uddevalla. Det är verkligen drivkraft i dessa kulturbärare. Visserligen fick de i år vara utan någon ny vänersborgsbok från den förre gillekrönikören Håkan Linds penna, men i gengäld har gillebröderna Peter Nissen och Peter Johansson varit flitiga och givit ut böcker om Västergötlands industrihistoria respektive om vänersborgssonen Axel W Eriksson, skaparen av vår unika afrikanska fågesamling. Ytterligare nytgivna böcker med vänersborgsanknytning är "Kring Vänern – En vägvisare till kultur och natur" liksom "Svenska Residens" där Vänersborgs landhövdingeresidens beskrivs i ord och bild som ett i raden av 24 residens.

Alla dessa böcker kan varmt rekommenderas till skillnad från det porslin som gav sig ut för att vara en unik samlarpjäls med vänersborgsmotiv som man försökte prångla ut till godtrogna vänersborgare i våras. Som väl var är det alltid en vaksam gillebroder och värnar om kulturen. Denna gång var det vår TV-kändis Bo Knutsson som läste lusen av dessa bondfångare och menade att bra porslin är Gustafsbergs Blå Blom eller Rörstrands Ostindiska. Och vänersborgsbilder finns i Håkan Linds bok och därmed basta! Det är väl antingen smygreklam eller nepotism att avslöja var dessa ting kan införskaffas, varför det nog är klädsamt att avstå.

Film i Västs Vd Thomas Eskilsson har likt krönikören tidiga vanor, varför vi nästan varje vardagsmorgon möts på den idylliska stigen ovanför himlabackarna där han vallar sin hund och jag hastar in mot ekorrhjulet. Att filmfolk har sena vanor hör liksom till, men att vara uppe med tuppen förefaller inte lika självklart, men genererar ofta framgång. Det är således ingen tillfällighet att han har fått en sån otrolig snurr på sitt företag, eller sina företag, för det är visst redan 9 stycken och ska bli 30 inom tre år. Redan nu är man Sveriges ledande filmregion och inom några år ska man gå om Köpehamn, men att slå Berlin kan bli svårt säger Eskilsson. Man blir imponerad när man bara för några år sedan såg dessa filmeskapader mest som på låtsas och nu märker att det är på väg att skapa en verklig karaktärsprofil för regionen. Och visst är det underbart att sitta på bio och njuta av fina vänersborgsvyer som i succéfilmen Jala Jala.

Sluta aldrig att förvånas alltså. Har nu filmen kommit hit för att stanna så vad är mer naturligt än att musikstudioprojektet nere vid Vassbotten blir verklighet. Det känns ju ändå som att dessa verksamheter har släktskap som kanske kan hjälpa varandra. Musiken hör ju ändå hemma i våra vatten. Musikskolans paradorkester vann ju SM i år igen och Phoney Phokes som spelar glad soulfunk vann Sveriges största inomhusfestival i Umeå. Fem musikbegåvade ungdomar danade i musikskolans inspirerande miljö. Det känns rätt att i detta sammanhang nämna bandet "Division of Laura Lee". Det är fyra grabbar från Vänersborg som spelar rock-pop och fick ett skivkontrakt efter att dom spelat på Hultsfredsfestivalen i somras.

Inte sällan tar Vänersborg tätplaceringar i udda grenar. Senast i den raden är en andraplats i SM för systembolag. Allt ifrån effektivitet till service och kundnytta bedöms och för de bröder som inte själva på

plats gjort en egen bedömning rekommenderas ett studiebesök. Det lär vara en upplevelse. Upplevelsen kan sedan i somras njutas även lördagar.

Viltmuseet som har en tätposition i tävlingen: Negativ press redan före invigningen; - har äntligen slagit upp sina portar. Vi är många som förlorat stora pengar genom kommunpolitikernas oförmåga att driva ett sådant här projekt, men nu gäller att försöka svälja förtreten och njuta av att resultatet ändå blev ett jättefint museum för kungajakt och viltliv på våra älskade berg. Som bevis för allmänhetens välvilja valdes Viltmuseet till kommunens vackraste byggnad 2001. Synd bara att den skicklige arkitekten Kjell Bandgren, knäckt av bråket, inte orkade komma och ta emot utmärkelsen.

Det S Gunnar är för Vänersborg är Göran Söderström för Bergen – en outsinlig och oförtröttlig källa av kunskap, entusiasm och berättarglädje. När han nu i år ger ut en ny bok "Bergtagen", full av härliga berättelser från Halle och Hunneberg så belönas han också rättmätigt med Fyrstads kulturpris. När Göran dessutom i samma vecka får guida Kungen runt i Viltmuseet kan han känna sig rätt nöjd. Och det bör han verkligen kunna göra med den arbetstakten tjugo år efter pensioneringen! Snyggt jobbat Göran!

Musik och IT-café MIC slog upp portarna för vänersborgs ungdomarna i april. MIC är resultatet av kommunens gåva till ungdomen vid millennieskiftet. Sedan dess har flera sponsorer bidragit och många flitiga föräldrahänder har hjälpt ungdomarna att bygga om den gamla konsthallen till ett jättemysigt café med flera internetuppkopplade datorer och en scen med en riktigt proffsig ljus och ljudanläggning. Det är för tidigt att säga hur detta kommer att utvecklas på sikt, men vi som haft möjlighet att följa tillblivelsen från "ringside" känner viss tillförsikt, men varnar samtidigt för att detta kräver kontinuerlig uppsikt för att inte spåra ur. En varsam inblandning från vuxenvärlden är således tillräddig.

Peter Johansson har även gjort ett uppskattat TV-program om John Andersson. Det är härligt med musee-män som kan konsten att borsta bort torrdammet från det gamla och göra historien levande. Han bidrar också aktivt att hålla vår kontakt med Namibia och Omaruru levande. I somras var det några kommunalpolitiker därifrån för att förstärka vänskapsbanden med Vänersborg, så snart är det väl dags för Gillet att starta en filial på andra sidan ekvatorn.

Turerna kring ombyggnaden av torget skulle vara intressant att redogöra för. Det har dock blivit så rörigt mellan de olika kommunala instanserna att det nog får stå över till nästa krönika, så får vi se vad det blev. Skall resultatet återspegla de politiska turerna lär torget bli norra Europas största sandlåda.

I raden av udda rekord har vänersborgaren Mikael Nelin nyligen slagit rekord för fågelskådare med 325 olika arter hittills i år. En annan flitig och framgångsrik ornitolog, Björn Johansson från Vargön, fick Gillets Axel W Eriksson-medalj för sin kartläggning över fågellivet kring södra Vänern. Han har med sina publikationer satt Vänersborg på den ornitologiska kartan.

För ett knappt år sedan delades det av Gillet förvaltade musikstipendiet Elis Ullmans Minnesfond ut för första gången. Stipendiet är på 15.000 kronor och delas ut i samverkan med Musikhögskolan i Göteborg. Trumpetstipendiet fick Pierre Torwald och organiststipendiet gick till Anders Börjesson. I år heter stipendiaterna Magdalena Nilsson på trumpet och Samuel Eriksson orgel. I morgon, lördag kan gillebröder och allmänhet njuta av stipendiaternas musik i kyrkan, då de konserterar tillsammans med musikskolan.

När nu MIC har övertagit gamla konsthallen, så har konsthallen flyttat in i sobra, ändamålsenliga lokaler i Kulturhuset. Därmed har man också kommit närmre stadskärnan, vilken välkomnas av vänersborgarna.

Annars är sig mycket likt i vårt kära Lilla Paris. Fast det höll på att gå riktigt illa när Äldermannens faster Gerda plötsligt berövats sin kära gamla Ford Escort, precis när hon efter 68 år bakom ratten bestämt sig för att nu var det nog och till råga på allt hittat en lycklig köpare till den välhållna vagnen. Men en stor snyftartikel i ELA och ett gott detektivarbete ställde saken tillrätta och nu rullar escorten lagligt i Skövde. Familjen Norman hittade en död mus i en chipspåse och kommunalråden Larsson och Eriksson tävlade på Restad Gård dagen sida vid sida om vem som gräddar de snyggaste plättarna. Den kritiska publiken tyckte dock att det blev mest pannkaka. För att avgöra skillnaden mellan dessa olika rätter lär storleken för ovanlighetens skull spela en avgörande roll. Jo, idyllen vilar tungt mellan de stormande vattenglasen och allt går sin gilla gång. Utom flexlinjen för den står sedan en tid stilla trots en braskande förstasida med jättebild på tårögda damer som

kramar den flexible chauffören. Och kungen har saluterat med 15 fällda älgar som resultat. Då kan vi med tillförsikt se fram mot ett nytt oförstört och lagom spännande Gilleår.

Allhelgonaafon 2001

Lars Salonen

MINNESRUNOR 2001 – 2002

Under tiden juli 2001 t o m juni 2002 har 18 Gillebröder fullbordat sin jordevandring och för alltid lämnat oss. Vi lyser frid över våra bortgångna Gillebröders minne.

Kyrkoherden Knut Inge Håkan Lindqvist, född i Borås den 2 december 1914, avled i Göteborg den 7 juli 2001. Han växte upp i Vänersborg, där han avlade studentexamen vid Högre Allmänna Läroverket 1935. Därefter påbörjade han sina teologiska studier i Göteborg, fortsatte i Lund, teol. kand 1939, prakt. teol. prov i Uppsala 1940 och prästvigd för Skara stift 26 maj 1940, missiv till Trollhättan dagen efter, missiv till Skara 1944-1945.

År 1941 utnämndes Håkan Lindqvist till sjömanspräst i Stettin och Kiel, där han och hustrun Brit fick uppleva krigets brutala verklighet och där de fick flytta ut från Stettin när de allierade bombmattorna blev för svåra. Gestapo höll paret under hård bevakning och slutligen blev Håkan Lindqvist förhörd och ålades reseförbud. Han lyckades trots detta göra betydande insatser för sjöfolket, men också för många andra som sökte sig till kyrkan. Efter tre års tjänst återvände han till Skara, där han utnämndes till domkyrkosysselman. År 1945 blev han kyrkoherde i Långareds församling, där han blev kvar i 17 år. Därefter avslutade han sin prästbana som kyrkoherde i Tuve, Göteborgs stift, under åren 1962 - 1980. Håkan Lindqvist, som också uppbär andra uppdrag inom kyrkan, han var bland annat vik. sjömanspastor i London och Aberdeen, sjömanspräst i Savona, och ordförande i Skara stifts Sjömansvårdsråd 1959-1961, var också intresserad av juridik. År 1970 skrev han in sig vid Lunds universitet, där han blev jur. kand. i juni 1973. Håkan Lindqvist var en färgstark människa och präst, som tidigt framträdde som förkämpe för kvinnors rätt till prästämbetet. Inträdde i Gillet 1937.

Elektrikern Arne Svensson, född i Vänersborg den 4 augusti 1916, avled i hemstaden den 6 september 2001. Han valde tidigt sin bana som yrkesman och utvecklade sig till en mycket skicklig, noggrann och ansvarsfull elektriker. Han rönt stor uppskattning bland såväl arbetsgivare som arbetskamrater och alla som han kom i kontakt med.

Redan i tidig ålder började Arne Svensson, med tillnamnet "Valsarn", en idrottslig karriär som skulle komma att ge honom en framträdande plats i Vänersborgs idrottshistoria. Under Vänersborgs Idrottsförenings framgångsrika år på 1930- och 1940-talen var han en stark försvarsskipa och stöttepelare i såväl fotboll som bandy. Han var en lojal lagmedlem och pådrivare med stark klubbkänsla. Både på planen och vid sidan om var han mycket omtyckt och respekterad, och hans goda hjärta skaffade honom många vänner.

Inträdde i Gillet 1943.

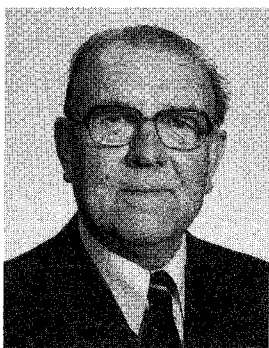
Direktören Alf Svensson, född i Vänersborg den 20 december 1923, avled i hemstaden den 1 december 2001. Efter avslutad skolgång inledde han sin yrkesbana vid den tidens Kristidsbyrå, och 1949 anställdes han vid Granström & Söner AB, senare Sundin Bilar AB, som kamrer. Där var han verksam fram till 1975, då han och hustrun Ingegerd flyttade till Nyköping. Han köpte där in sig i Nyköpings Bilforum AB och blev företagets VD. År 1985 flyttade makarna tillbaka till hemstaden.

Alf Svenssons stora fritidsintresse, som han delade med hustrun, var sommarhuset i Lahälla strax utanför Lysekil, som de byggde redan 1956. Här samlades hela familjen med barn och barnbarn så ofta som det var möjligt. Han var också medlem i Vasaorden. Inträdde i Gillet 1948.

Köpmannen Nils Galle, född i Vänersborg den 11 januari 1918, avled i hemstaden den 23 januari 2002. Han inledde sin yrkesbana vid Elfsborgs Läns Annonsblad, där han skolades till typograf. Som sådan arbetade han med den gamla tryckpressen, men var också ombrytare, handsättare och senare också maskinsättare. Nils Galle var en duktig yrkesman med gott humör, och även efter det att han övergått till familjeföretaget Galles Möbelfärfä, ställde han upp för sin före arbetsgivare när där behövdes förstärkning. Nils Galle var medlem i Dalslands Gillet, där han också fick förtroendet som ordförande. Han var sportintresserad, speciellt var det cykling som fängade intresset och han anslöt sig till Cykelklubben Wänershof. I övrigt ägnade han fritiden åt sommarstugan, där hans stora intresse för odling av blommor och grönsaker kunde tillfredsställas.

Inträdde i Gillet 1967.

Direktören Elof Carlsson, född i Vänersborg den 23 juli 1904, avled i hemstaden den 9 mars 2002. Han var sonson till grundaren av A F Carlssons Skofabrik i Vänersborg, som också förvärvade Lundby Skofabrik i Göteborg. När fadern Carl-Otto tog över chefskapet för den enheten flyttade familjen dit. Elof avlade studenexamen där, fullgjorde sin värnplikt och reste därefter utomlands för språkstudier i Tyskland, Frankrike och Kanada. Efter hemkomsten i slutet av 1920-talet började han en anställning på Nordisk Resebureau i Göteborg. År 1932 pensionerade sig hans far och Elofs äldste bror Carl-Anders övertog ledningen för fabriken i Vänersborg. Samtidigt blev Elof disponent vid företaget. När brodern avled 1962 var det Elofs tur att ta över och chefskapet uppbär han till pensioneringen 1967.

Elof Carlsson var en person som aldrig sökte offentlighetens ljus, men var under många år aktiv medlem i Frimurarelogen samt i

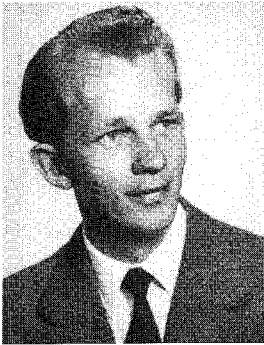
Vänersborgs Filateliförening. Fritiden ägnade han mest åt det kära sommarstället Takan. Inträdde i Gillet 1930.

Verkstadsarbetaren Gunnar Rudström, född i Vänersborg den 9 februari 1916, avled i hemstaden den 19 mars 2002. Han började efter avslutad skolgång sitt yrkesverksamma liv på Skofabriken och anställdes senare vid Televerkstaden i Vänersborg.

Gunnar Rudströms stora intresse var måleri, olja och akvarell, samt teckning. Han studerade för Hugo Simson åren 1959 - 1965, och undervisade själv inom sina specialområden för ABF i många år. Han var medlem i Göta Älvdalens Konstförening, Vänersborgs Konstgille och Konstnärernas Riksorganisation - KRO. År 1977 erhöill han Vänersborgs kommuns kulturstipendium och 1989 Göta Älvdalens Konstförenings stipendium. Han deltog i ett 20-tal jurybedömda utställningar, hade ett 10-tal separatutställningar och deltog i ett 25-tal gruppställningar. Han är representerad i offentliga lokaler i 14 kommuner samt i 2 landsting. Statens Konstråd köpte också in en del av hans verk. Vid sidan av

konstnärsskapet var Gunnar Rudströms stora fritidsintresse sommarstugan i Timmervik. Inträdde i Gillet 1979.

Vaktmästaren Carl-Erik Strandberg, född i Vänersborg den 17 juli 1931, avled i hemstaden den 23 mars 2002. Efter avslutad skolgång tog han anställning vid Wulf & Co och därefter arbetade han vid Nordverk, Uddevalla-Åmål. Senare gick han över till AB Dissousgas i Vänersborg för att avsluta sin yrkesverksamhet som vaktmästare vid Vänersborgs kommuns Socialförvaltning. Carl-Erik Strandberg var allmänt omtyckt och uppskattad av sina olika chefer och arbetskamrater, var alltid lojal och svarade för ett väl utfört arbete.

Inträdde i Gillet 1975.

Civilingenjören Erik Olov Arvid Lind, född i Vänersborg den 31 juli 1920, avled i Kristianstad den 19 februari 2002. Efter avlagd studentexamen vid Högre Allmänna Läroverket i Vänersborg studerade han till civilingenjör inom Väg och vatten vid Chalmers i Göteborg. Han anställdes vid Huse & Co i Karlstad och Örebro, fortsatte vid Korsnäsverken i Gävle, var chef för utbyggnaden av Mönsterås Bruk och var också chef för byggnationen av nya sjukhuset i Kristianstad. Han avslutade sin yrkesverksamma tid i egen verksamhet som byggkonsult. Han var reservofficer vid Ingenjörstrupperna, där han nådde majors grad.

Efter det att han hade pensionerat sig, började Olov Lind arbeta i ett delägt mindre fastighetsbolag i Kristianstad. Han engagerade sig också som projektledare i det ideella arbetet med att rädda Våhusen, Kristianstads äldsta byggnader. Mycket av sin lediga tid tillbringade han i sommarstugan vid Kalmarsund i Mönsterås

och företog även många resor i Mellaneuropa. Han var medlem i Rotary, Frimurarna samt i flera lokala föreningar med inriktning på socialt umgänge, konst och övrig kultur. Inträdde i Gillet 1945.

Föreståndaren Gösta Larsson, född i Vänersborg den 21 april 1933, avled den 6 oktober 2001 i Stenungsund. Efter avlagd studentexamen vid Högre Allmänna Läroverket i Vänersborg 1955 genomgick han Handelsskolan i Göteborg. Han var mycket musikintresserad, vilket kom att styra valet av sysselsättning. Han sökte och fick anställning vid Malm sjö Piano med placering i Arvika, där han trivdes mycket väl. Det blev dock fortsättning i skånska Bjärred, varvid han också svarade för utställningar och försäljning i Danmark. Han var mycket duktig och omtyckt av såväl arbetskamrater som kunder, vilket slutligen ledde till posten som föreståndare och chef för Piano-Malm sjö i Göteborg. Emellertid hade han fått besvär med sin rygg, vilket så småningom gjorde att han tvingades till sjukpension. Gösta Larssons stora intresse vid sidan av musiken var blommor och växter samt fåglar. Redan som 15-åring började han studera växtlivet och han skapade

ett fantastiskt herbarium, där alla uppgifter återfanns på såväl svenska som latin och där dag och plats för de olika fynden har medtagits. Hans intresse för bilresor och camping, främst inom Norden, var också stort. På senare år fick dock bilen allt oftare bytas mot buss.

Inträdde i Gillet 1999.

Direktören Ronald Bögler, född i Vänersborg den 23 juni 1928, avled i hemstaden den 14 april 2002. Efter genomgången realskola fortsatte han sina studier vid handelsskola, läste ekonomi vid korrespondensinstitut, tog senare högre företagsekonomisk examen, och fortsatte senare med studier i personaladministration, organisationsutveckling m.m. Han var anställd som biträdande chef vid lönekontoret, senare som chef för personalexpeditionen, vid Saab-Scania, Trollhätteverkstäderna, fortsatte som personalchef vid AB Electrolux, Brommafabrikerna, återvände till SAAB som personalman i Trollhättan och chef för ekonomi- och personalavdelningen i Kristinehamn. Han övergick 1968 till Ranstad Skifferaktiebolag i Skövde, där han var chef för personal- och administrationsavdelningen fram till 1982. Han var åren 1975 - 1989 också VD för AB Skövdeområdets Företagshälsovårdscentral. Ronald Bygler var sedan tidig ungdom mycket musik-

intresserad och spelade själv trummor i lokala orkestrar, bland annat i Thore Perssons Orkester. Så skicklig var han, att han under sin tid i Stockholm var engagerad i berömda Charles Redlands orkester. Han hade en omfattande skivsamling omfattande skilda genrer, bland annat jazz. Han hade också ett starkt intresse för film och skapade en imponerande samling film litteratur. Så intresserad var han, att han under en del år ägde och drev en biograf i Timmersdala utanför Skövde. Inträdde i Gillet 1974.

Sjukvårdaren Ernst Arnold Sjöstrand, född i Blåsut i dåvarande Vassända Naglums kommun den 26 februari 1917, avled i hemstaden den 21 april 2002. Han arbetade som sjukvårdare vid Källshagens sjukhus från 1940 fram till sin pensionering 1977. Ernst Sjöstrand var mycket idrottsintresserad och var själv i unga år tävlingscyklist i Cykelklubben Wänershof. I övrigt ägnade han sin fritid åt sommarstugan på Ekenäs, där familjen tillbringade alla somrar. Inträdde i Gillet 1958.

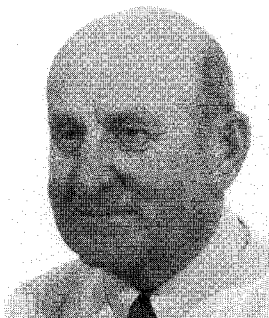

Kjell Pettersson, född i Vänersborg den 27 juli 1932, avled i hemstaden den 25 april 2002. Han inledde sin yrkesverksamma tid vid Vänersborgs Karosseriverkstad, där också inrymdes en billackerier. Hans fader ägde företaget, som bland annat lackerade alla krockade bilar som kom in till A. Johan Larsson. Eftersom avsikten var att han så småningom skulle överta företaget, ansåg fadern att han också skulle utbildas till bilmekaniker. Han började därför som praktikant hos A. Johan Larsson och lärde sig det yrket. Efter en del år som egen företagare förstod Kjell Pettersson att lackeringsarbetet kunde innebära hälsorisker, varför han fattade beslutet att lägga ned rörelsen. Han övergick till kommunalt arbete, men trivdes inte. Det blev A Johan Larsson ännu en gång, och där stannade han till sin pensionering.

Kjell Pettersson var en renlevnadsman, vänlig och hjälpsam. Han ställde alltid upp och hjälpte till när han blev tillfrågad. Någon erkänsla krävde han aldrig, han ville varken höras eller synas, bara stå till förfogande. Han var en ivrig och mycket duktig seglare och gjorde sin klubb Vänersborgs Segelsällskap stora tjänster. I ungdomsåren var han också en synnerligen duktig alpin utförsåkare. Han tillbringade mycken tid på sitt sommarställe, som han så småningom förvandlade till permanentbostad. Han älskade också att ströva omkring i naturen och var en ivrig svamp- och bärplockare.

Verkstadsarbetaren Bengt Almgren, född i Vänersborg den 6 november 1945, avled i Frändefors den 5 maj 2002. Efter avslutad skolgång gick han till sjöss under några år, varefter han bland annat arbetade vid Vänersborgs Skofabrik och Televerkstaden innan han anställdes vid VBG Vänersborg, där han var i 23 år. Sista tiden hade han anställning vid Anovo Nordic. Vid sidan om familjen var hans största intressen hus och trädgård samt sjö och båtar, historia och då främst den svenska stormaktstiden. Inträdde i Gillet 1996.

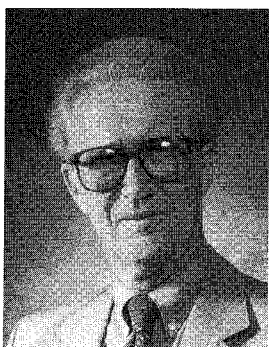

Överstelöjtnanten Mats Holmgren född i Kinnaruma församling, Älvsborgs län, den 26 juli 1935, avled i Vänersborg den 25 maj 2002. Under 1955-1956 genomgick han plutonchefsskola och inledde därmed sin militära bana som kom att avslutas år 1982, då han övergick till Älvsborgs läns landsting. Han genomgick en mängd olika utbildningar inom försvarsmakten som bland annat kadettskola, officerskurs, Pansarofficersskolan, Militärhögskolans allmänna kurs och Intendenturskolan. Han utnämndes 1971 till förplägnadsintendent vid Örlogsbas Ost, blev intendent vid Älvsborgs Försvarsområdesstab 1972, ställföreträdande chef vid materielenheten I17 i Uddevalla 1975, och tjänstgjorde vid Försvarets Materielverk i Karlstad åren 1980-1982. Sistnämnda år anställdes han vid Älvsborgslandstinget i Vänersborg som central beredskapsplanläggare med uppgift att leda samordningen av bland annat katastrofberedskapen. Han samarbetade då med

representanter för sjukhus, primärvård, kommuner och olika myndigheter.

Mats Holmgren var en skicklig administratör, som ägnade stor del av fritiden åt sitt specialintresse för historia, dels allmän och dels Vänersborgs historia. Han var mycket idrottsintresserad och arbetade inom styrelserna för såväl Vänersborgs Idrottsförening som IFK Vänersborg.

Inträdde i Gillet 2002.

Gymnasierektorn Nils Olof Elfman, född i Vänersborg den 24 augusti 1919, avled i Stockholm den 1 juli 2002. Starkt intresserad av matematik och fysik specialstuderade han dessa ämnen. Eftersom han visade en utpräglad fallenhet för undervisning, inledde han också sin yrkeskarriär som lärare i sina specialiteter. År 1950 utnämndes han till rektor för Stockholms stads Tekniska Aftonskola, och därmed inledde han ett mer än 50-årigt engagemang för teknisk utbildning. Hans livsverk kom att bli planeringen, uppbyggnaden och expansionen av Åsö gymnasium i Stockholm. Under hans ledning utvecklades skolan till landets största och modernaste gymnasium för teknisk utbildning med mer än 1.400 elever. När skolororganisationen i huvudstaden ändrades utnämndes han till rektor först vid Nya Elementars Gymnasium och sedan vid nyinrättade Riddarfjärdsskolan med Svenska Balettskolan och andra konstnärligt inriktade

utbildningar. Även under dessa år följde han ingenjörsutbildningens utveckling och sökte på olika sätt påverka denna. Bland annat när han anlätades som expert av såväl Stockholms stad som Skolöverstyrelsen och utbildningsdepartementet.

Nils Olof Elfman tillhörde Rotary Söder, vars stipendium han erhöll i slutet av 1960-talet för att möjliggöra 6 månaders studier av skolledarskap i USA. Han var också medlem i Vänersborgs Skolkamrater, där han i många år var ordförande.

Inträdde i Gillet 1944.

Snickarmästaren Risto Yngve Salonen, född den 1 oktober 1913 i Vänersborg, avled i hemstaden den 7 juli 2002. Fadern Emil tillhörde en släkt där vagnsmakeri hade gått i arv i generationer, och han kom till Sverige och Vänersborg 1905. Det var självklart att Risto och hans bröder Wäinö skulle fortsätta i yrket. Tillsammans skulle de också göra namnet Salons Snickerier AB väl känt över hela Sverige, men inte för vagnmakeriet utan för ett finsnickeri av absolut högsta klass. Tillsammans med sina skickliga medarbetare inredde de bankkontor, restauranger, offentliga receptioner, svarade för väggbeklädnader och mycket annat runt om i hela Sverige. Namnet "Salons" blev ett begrepp för hög kvalitet. Under en period intresserade sig Risto och Wäinö också för tillverkning av småhus, men med deras höga kvalitetskrav var det svårt att få kostnadstäckning, så de lämnade den branschen. Risto Salonen var av gammalt segt virke som

tålde de hårda arbetsinsatser han utsatte sig själv för. Han var ständigt sysselsatt, byggde familjen en motorbåt som han styrde runt på Västkusten med. Senare blev det segelbåt och slutligen satsade han på sommarstuga vid Timmervik - där skapade han med sina egna händer ett älskat paradis för sig och familjen.

Inträdde i Gillet 1989.

Verkstadsmontören Wollmar Andersson, född i Vänersborg den 9 april 1927, avled i hemstaden den 7 juli 2002. Efter avslutad skolgång genomgick han yrkesskola, hade några kortvariga anställningar i Vänersborg för att sedan ta anställning vid Televerkstaden. Här arbetade han i 40 år. En vecka före pensionsdagen drabbades han av sjukdom och tvingades de följande åren av sitt liv att använda rullstol.

Wollmar Andersson var en lojal arbetskamrat, alltid hjälpsam, ingenting var omöjligt - Jag gör så gott jag kan, sade han alltid. Han var starkt idrottsintresserad och var ofta sedd bland publiken såväl på fotbolls- som bandymatcher. Han läste också mycket och var en väl sedd gäst på Vänersborgs bibliotek, som han besökte nära nog en gång i veckan.

Inträdde i Gillet 1983.

Fabrikören Folke Lindgren, född i Vänersborg den 30 augusti 1914, avled i hemstaden den 19 augusti 2002. Han arbetade hela sitt verksamma liv tillsammans med sina bröder i familjens företag med skogs- och jordbruk samt en kartongfabrik som inrymdes i ett gårdshus till familjens fastighet Södergatan-Östergatan.

Folke Lindgren var i hela sitt liv medlem i MHF, där han var mycket aktiv. Bilar och motorcyklar var hans stora intresse.

Inträdde i Gillet 1954.

Arne Kärvlung

Sida vid sida falla de,
samlas allt fler och fler,
somliga tidigt kallade,
andra då sol gått ned.

Skuggorna breda sig över dem,
vilan är djup och lång.
Nattliga vinden söver dem,
susar sin vaggande sång.

(Anita Halldén)

VÄNERSBORGS SÖNERS GILLES MEDLEMMAR

Hedersledamot: Palmström, Nils

	Födelse- år	Inträdes- år
ABELSON, ROLF, Vänersborg	1954	86
ADOLFSON, HANS, Skolvård, Vänersborg	1963	95
ADOR, HANS, Personaldirektör, Växjö	1935	75
AGROTH, STIG ALLAN, Göteborg	1920	96
AHLBERG, ANDERS, Servicetekniker, Vänersborg	1966	80
AHLIN, ANDERS, Göteborg <i>ständig medlem</i>	1965	78
* AHLIN, GÖRAN, Ingenjör, Vänersborg <i>ständig medlem, Gilleskrivare</i>	1944	58
AHLIN, ULF, Göteborg <i>ständig medlem</i>	1968	78
* AHLM, ALLAN, Järnhandelsbiträde, Vänersborg	1923	58
AHLSTRÖM, PÄR, Sigtuna	1952	98
AHNSTEDT, LENNART, Vänersborg	1945	01
ALBINSSON, ANDERS, Servicetekniker	1968	99
ALEXANDERSSON, HANS, Naturvårdsassistent, Vänersborg	1948	75
ALFREDSSON HÅKAN, Vänersborg	1951	95
ALFREDSSON, LARS, Vänersborg	1956	76
ALMHAGE, EJE, Köpman, Vänersborg	1945	94
ALMQVIST, DICK, Polisinspektör, Vänersborg	1947	88
ALMQVIST, PETER, Hälsoskyddschef, Vänersborg	1950	00
* AMGÅRD, KARL-ERIC, Kommunalarbetare, Vänersborg	1940	74
ANDERSEN, HASSE, Speciallärare, Vänersborg	1940	92
ANDERSSON, ARNE, Vänersborg	1926	00
** ANDERSSON, ARNE, Yrkesvalslärare, Vänersborg	1917	43
ANDERSSON, ARNE, Verkstadschef, Vänersborg	1923	80
ANDERSSON, BERNE, Vänersborg	1944	97
* ANDERSSON, BO, Ingenjör, Varnhem	1940	74
ANDERSSON, BO, Vaktmästare, Vänersborg	1957	88
ANDERSSON, CARL-OTTO, Vänersborg	1923	83
ANDERSSON, CENNY, Ingenjör, Vänersborg	1963	83
* ANDERSSON, CHRISTER, Fil.mag. Vänersborg	1945	55
ANDERSSON, CLAES GÖRAN, Tapetsör	1937	99
** ANDERSSON, ERIC, Assistent, Vänersborg	1915	51
ANDERSSON, GLENN, Elektriker, Trollhättan	1946	84
ANDERSSON, HÅKAN, Sjukvårdare, Trollhättan	1949	85
ANDERSSON, HÅKAN, Brålanda	1950	98
ANDERSSON, JAN, Leg. veterinär, Vänersborg	1951	89
ANDERSSON, JENS, Vänersborg	1912	83
ANDERSSON, JOHAN, Täby	1977	83

Har Du en personlig Bankman?

Vill du ha en egen kontakt på banken?

Någon som sätter sig in i din och familjens ekonomi, ser helheten och kan hjälpa dig i frågor som har med sparande, finansiering, låneskydd, försäkringar m.m. att göra.

När du behöver hjälp eller funderar över någonting, vet du vem du ska kontakta. Du som har en Personlig Bankman, får också automatiskt del av en rad andra förmåner.

Hör av dig, så berättar vi mer om vad det betyder att ha en Personlig Bankman i Nordea

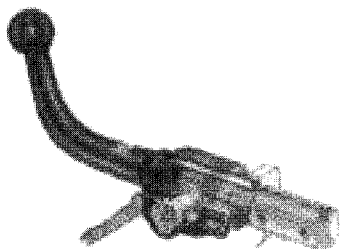
Välkommen!

Nordea

Edsgatan 21, Vänersborg • 0771-22 44 88 • vanersborg.3049@nordea.se • www.nordea.se

* ANDERSSON, JOHN, Maskinchef	1953	74
ANDERSSON, KARL-ERIK, Bankdirektör, Vänersborg	1925	82
ANDERSSON, KENT, Bilförsäljare, Vänersborg	1944	81
ANDERSSON, KENT, Verkstadsmontör, Vänersborg	1942	90
ANDERSSON, KRISTIAN, Vänersborg	1972	97
ANDERSSON, KURT, Typograf, Vänersborg	1940	80
ANDERSSON, LARS-OLOF, Vänersborg	1945	01
ANDERSSON, LENNART, Vänersborg	1926	80
ANDERSSON, LENNART, Säljare, Vargön	1958	93
ANDERSSON, MIKAEL, Vänersborg	1967	98
ANDERSSON, NILS, Vänersborg	1912	82
** ANDERSSON, RAGNAR, fd. Köpman, Vänersborg	1919	35
* ANDERSSON, RAGNAR, Köpman, Vänersborg	1928	76
ANDERSSON, RICARD, Ingenjör, Vänersborg	1926	94
ANDERSSON, ROLF, Apotekare, Upplands Väsby	1936	94
ANDERSSON, ROLF, Mellerud	1947	80
ANDERSSON, STIG, Vänersborg	1938	94
** ANDERSSON, STIG, Socialvårdsschef, Vänersborg	1918	45
ANDERSSON, STIG, Sjukvårdare, Vänersborg	1936	87
ANDERSSON, STIG LENNART, Vänersborg	1932	88
ANDERSSON, SVEN, Målare, Vänersborg	1949	00
ANDERSSON, SVEN GUNNAR, Redaktör, Åkersberga	1928	83
ANDERSSON, TOMMY, Affärsbiträde, Vänersborg	1950	75
ANDERSSON, TOMMY, Ingenjör, Vänersborg	1950	83
ANDERSSON, WOLMAR, Verkst.montör, Vänersborg	1927	83
ANDRÉEN, FREDRIK, Vänersborg	1971	99
ANDRÉEN, HÅKAN, Frändefors	1942	82
ANDRÉEN, ROBERT, Vänersborg	1976	99
ANGSÉUS, TAGE, 1:e polisinspektör, Vänersborg	1924	75
ANKARTOFT, BENGT, Verktygstekniker, Vargön	1942	90
ANKARTOFT, JAN, Elektriker, Vargön	1942	90
ANKARTOFT, PATRIK, Elektriker, Vargön	1964	90
ANKARTOFT, STURE, Överingenjör, Trollhättan	1936	90
ARFWIDSSON, SUNE, Fastighetsmäklare, Vänersborg	1943	98
ARVEKLEV, LAGE, Vänersborg	1950	98
ARVEKLEV, LEIF, Vargön	1952	96
ARVIDSON, BENGT, Skötare, Vargön	1949	75
ARWIDSSON, GÖSTA, Distriktschef, Hudiksvall	1921	81
* ARWIDSSON, UNO, Expeditionsassistent, Vänersborg	1927	60
* BACK, INGVAR, Rörmontör, Vänersborg	1932	73
* BACK, JAN, Sjukvårdare, Vänersborg	1934	63
BACK, KURT, Pensionär, Vänersborg	1931	93
BACK, ROGER, Fotograf, Vänersborg	1956	83
BARTHOLMES, MICHAEL, Ingenjör, Vänersborg	1957	89
BENGTTSSON, BENGT ÅKE, Distriktschef, Vänersborg	1956	97
* BENGTTSSON, ROLF, Faktor, Vänersborg	1934	76
BENTON, GUNNAR, Projektledare, Hisings backa	1936	97
BERG, CHRISTIAN, Vänersborg, <i>ständig medlem</i>	1968	68

Draganordningar för personbilar

BRINK

Brink Sverige AB

462 28 Vänersborg

Tel. 0521-27 36 00

Fax. 0521-27 36 01

Ståhlbergs Plåtslageri

Tenggrenstorpsvägen 17

462 56 Vänersborg

Tel. 0521-194 16. Fax 0521-642 45

*Having a bad hairday??
Call 668 95 for instant help!*

*Prins frisersalong
Kungsgatan 17, Vänersborg*

BERG, LARS, Vänersborg	1945	00
BERG, LARS, Marknadschef, Vargön	1967	02
BERG, LENNART, Vänersborg	1950	94
BERGENHEIM, KLAS, Lund	1970	96
BERGER, ANDRÉAS, Vänersborg <i>ständig medlem</i>	1974	76
* BERGER, GUNNAR, Ingenjör, Vänersborg <i>ersättare i styrelsen (1995)</i>	1943	55
BERGER, MAGNUS, Lund <i>ständig medlem</i>	1967	76
BERGER, MAX, Vänersborg <i>ständig medlem</i>	1970	76
BERGER, NIKLAS, Vänersborg <i>ständig medlem</i>	1973	98
* BERGER, ORVAR, Tandläkare, Vänersborg	1937	72
* BERGMAN, KARL-ERIK, Ingenjör, Nol	1930	48
BERGSTRÖM, ERLING, Vänersborg	1933	96
BERGSTRÖM, JOHAN, Vänersborg	1950	80
BERGSTRÖM, RAGNAR, Vänersborg	1942	80
BERNER, CARL, Göteborg	1970	00
BERNLING, JOACHIM, Advokat, Vänersborg	1960	99
BERNLING, KARL, Postiljon, Vänersborg	1957	97
BERNLING, OLLE, Advokat, Vänersborg	1922	89
BERNTSON, BERNT, F.stationsinspektör, Vänersborg	1916	82
BERTZÉN, SVEN, Platschef, Vänersborg	1926	84
BILLENGREN, LARS, Köpman, Mellerud	1938	75
BIÖRKKVIST, CARL-MARTIN, f Krim.kommissarie, Vänersborg	1918	85
BJARNELL, KARL ERIK, Lantbrukare, Vänersborg	1918	83
BJÄRUDD, MATS, Halmstad	1945	98
BJÖRENDAHL, LARS, Kanslichef, Vänersborg	1945	88
BJÖRKENSTOCK, JAN-OLOF, Munsänk, Nynäshamn	1948	82
BJÖRKLUND, JAN ÅKE, Regiondirektör, Göteborg	1938	00
BJÖRNBERG, MARTIN, Pol.Mag. Vänersborg	1968	94
* BJÖRNBERG, MAURITZ, Kamr., Vänersborg	1927	54
* BJÖRNBERG, SVEN, Polisman, Vänersborg	1929	54
* BJÖRNBERG, THOMAS, Civilingenjör, Vargön	1953	77
BJÖRNDAHL, GUNNAR, Vara	1939	97
* BJÖRNDAHL, KARL-ERIK, Bokbinderimästare, Vänersborg	1926	60
BLIXT, BENGT, Maskinmästare, Uddevalla	1929	80
BLIXT, PETER, Begravningsentreprenör, Vänersborg	1965	95
BLOM, TOMAS, Vänersborg	1964	98
BLOMGREN, ERIK, Vänersborg	1973	83
* BLOMGREN, GUNNAR, Stenhuggarmästare, Vänersborg	1912	54
* BLOMGREN, LARS, Fritidsassistent, Vänersborg	1941	77
* BLOMGREN, MATS, Vänersborg	1960	77
* BLOMGREN, SVEN, Professor, Vänersborg	1908	77
BLOMQVIST, STEN, Herr, Vargön	1939	94
BOBERG, GUSTAV, Studerande, Vänersborg	1982	87
BOBERG, LARS, Advokat, Vänersborg	1946	92
BOBERG, MARKUS, Studerande, Vänersborg	1972	87
* BODÉN, SIGVARD, Ingenjör, Norsborg, <i>ständig medlem</i>	1923	55
BOHLIN PONTUS, Civ. ing., Huddinge	1968	95
BOMAN, FREDRIK, Civilingenjör, Göteborg	1973	00

Sture Carlssons Bil AB

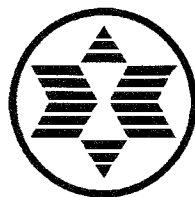
Östra vägen 18, 462 32 Vänersborg. Telefon 0521-611 11

www.sturecarlssonbil.se

Öppet vardagar 9-18, lör 10-13.

expert

Vi är vad vi heter

Edsgatan 19 c Vänersborg. Tel 0521-147 00

SPAR

VÄLKOMMEN

*till en bra livsmedelsbutik
i centrum*

Sundsgatan 19 B, Vänersborg, tel. 0521-660 55

BOMAN, GÖRAN, Försäljningschef, Vänersborg	1948	94
BOMAN, MERRIL, Direktör, Stockholm	1953	90
BONDE, LEIF, Museitekniker, Vänersborg	1940	85
BONDE, MIKAEL, Försäkringstjänsteman, Vänersborg	1966	02
BONDESON, CHRISTER, Hovås	1941	02
BORGLIDEN, INGE, Vänersborg	1936	94
BRATTWALL, JAN, Landstingsdirektör, Vänersborg	1942	91
BRYNGELSSON, STIG, Verkstadsmontör, Vänersborg	1927	91
BYSTRÖM URBAN, Kriminalvårdare, Vargön	1962	97
* BÄCKSTRÖM, BERTH, Åkeriägare, Vänersborg	1946	67
BÄCKSTRÖM, EMIL, Studerande, Vänersborg	1976	85
* BÄCKSTRÖM, GUNNAR, Åkeriägare, Vänersborg	1932	67
CARLÉN, BENGT, Vänersborg	1947	83
CARLSSON, ALLAN, Frändefors	1940	98
CARLSSON, ENAR, Lärare, Vänersborg	1924	99
CARLSSON, INGE, F.d. Landstingsdirektör, Vänersborg	1929	98
CARLSSON, KENT-MORGAN, Vargön	1959	96
CARLSSON, ROGER, Vargön	1943	96
CARLSSON, THOMAS, Målaremästare, Vänersborg	1957	96
CARLSTRÖM, ROLAND, Vänersborg	1942	96
CEDER, BERNT, Telearbetare, Vänersborg	1933	90
CEDERQUIST, PÄR, Kommunjurist, Vänersborg	1944	99
CLAESSON, STIG, Försäljare, Vänersborg	1926	86
CRANTZ, CURT GÖRAN, Pol.mag, Vänersborg	1958	90
CRONQUIST, TORD, Körsnär, Vänersborg	1927	94
* DAFGÅRD, BENGT, Arbetsl. Vänersborg <i>ständig medlem</i>	1939	50
* DAFGÅRD, GUNNAR, Direktör, Källby	1919	67
DAHLBOM, ERIK, Vänersborg	1971	99
DAHLBOM, MATS, Kommunjurist, Vänersborg	1964	02
* DAHLGREN, ARNE, Byrådirektör, Vänersborg	1918	55
DAHLGREN, EBER, Vänersborg	1926	89
DAHLGREN, INGVAR, Verkstadsarb, Vänersborg	1945	95
DAHLGREN, LEIF, Banktjänsteman, Vänersborg	1945	85
DAHLLÖF, MATS, Vänersborg	1965	67
DANIELSSON, THOMAS, Frändefors	1948	97
DAUNIUS, CARL, Överläkare, Vänersborg	1935	01
DAREFELT, GÖSTA, Vänersborg	1928	01
DAVIDSSON, BENGT, Verkstadsmontör, Vänersborg	1957	71
* DAVIDSSON, BILT, Bankkamrer, Vänersborg	1938	64
DAVIDSSON, ROLF, Vänersborg	1935	96
DIMBERG, SVEN, Tandläkare, Vänersborg	1914	87
DRUFVA, ULF, Vänersborg	1950	97
DUELL, GÖSTA, Försäljare, Vänersborg	1928	01
ECKERWALL, ÅKE, Iloilo	1934	99
EDBERG, PEO, Vänersborg	1948	01
* EDVARDSSON, GUNNAR, Vänersborg	1916	71
EILERTSSON, NILS, Åklagare, Vänersborg	1934	02
EK, CARL-GUSTAF, Technologie doktor, V Frölunda	1958	83

VÄNERSBORGS MÅLERI

Verkstaden Sundsgatan 37

Tel. 71 12 25, Fax 71 12 36

Vi utför under ansvar alla slag av
MÅLNINGSARBETEN

Nybyggnader Reparationer

**Även den tanklöse
får hjälp hos
Gropbrons servicestation**

Gropbrovägen

Tel. 0521-71 12 31

Allt i **TEGEL**
AB TENGGRENSTORPS
TEGEL

Tel. 71 10 11 – 165 50

462 01 Vänersborg

** EK, HARALD, Överstelöjtnant, Varberg	1919	44
** EK, KNUT, Slöjdlärare, Vänersborg		
<i>innehavare av Gillets medalj (1995)</i>	1924	50
EK, LARS-ANDERS, Teologie kand., Lidköping	1954	83
EKDAHL, PER OLOF, Vänersborg	1946	97
* EKHOLM, GÖRAN, Försäljningschef, Vänersborg	1935	73
EKHOLM, HÅKAN, Frändefors	1951	98
EKHOLM, JOHAN, Studerande, Vänersborg	1963	87
EKLIND, LARS, Överstelöjtnant, Linköping	1957	74
EKLUND, BO, Lagerchef, Vänersborg	1937	80
EKMAN, GUNNAR, F.d. Rektor, Bänarsborg	1928	01
* EKMAN, LARS, Tekniker, Vänersborg	1949	74
* EKSTEDT, THOMAS, Bitr. områdeschef, Råå	1951	65
EKSTRÖM, JOHAN, Vänersborg	1943	80
ELENSTIG, ELOF, Köpman, Vänersborg	1930	75
ELGH, LARS-ERIK, Vänersborg	1947	98
ELIASSON, VERNER, Reservdelschef, Vänersborg	1920	89
ELMQUIST, JOHN-EVERT, Sjukhusdirektör, Vänersborg	1922	89
ELMQVIST, SÖREN, Museitekniker, Vänersborg	1940	75
** EMANUELSSON ERIC, Försäljare, Vänersborg	1916	51
ENGELIN, BERTIL, Sotaremästare, Mariestad	1922	89
* ENGLUND, CLAES, Ingenjör, Källby	1943	47
ENGLUND, JAKOB, Uddevalla, <i>ständig medlem</i>	1981	82
* ENGLUND, MAGNUS, Tandläkare, Ödeborg, <i>ständig medlem</i>	1949	49
ENGLUND, NILS-ERIK MAGNUS, Ödeborg, <i>ständig medlem</i>	1966	66
* ENGLUND, NILS TURE, Leg. läkare, Uddevalla	1939	47
ENGLUND, OSKAR, Källby, <i>ständig medlem</i>	1983	83
ENGLUND, SAMUEL, Källby, <i>ständig medlem</i>	1977	82
ENGLUND, TEODOR, Källby, <i>ständig medlem</i>	1985	85
ENGSTRÖM, PER-ARNE, Försäljare, Trollhättan	1935	85
ENORSON, LARS, Elinstallatör, Vargön	1939	90
* ERICSSON, ANDERS, Tandläkare, Vänersborg, <i>ständig medlem</i>	1944	54
ERICSSON, ANDERS, Ingenjör, Vargön	1941	80
ERICSSON, BENGT, Målaremästare, Hamburgsund	1930	99
ERICSSON, BOO, Fritidspedagog, Skövde	1939	02
* ERICSSON, GUNNAR, V., Portvakt, Vänersborg	1918	66
ERIKSSON, HENRIK, Järfälla	1964	97
ERIKSSON, INGE, Vänersborg	1946	96
ERIKSSON, JOHAN, Trollhättan	1973	93
ERIKSSON, JOHN, Kapten, Vänersborg	1929	98
ERICSSON, JOHAN F., M.B.A., Vänersborg	1966	66
* ERICSSON, JOHN-OLOV, Tandläkare, Vänersborg		
<i>ständig medlem, Gillevård. Innehavare av gillets medalj (2000)</i>	1939	54
ERICSON, JÖRGEN, Vänersborg	1964	80
ERIKSSON, KARL-ERIK, Fd Järnvägsexpeditör, Vänersborg	1928	94
ERICSON, KARL-JOHAN, Produktionsledare, Vänersborg	1945	88
ERICSON, LEIF, Vargön	1939	02
ERICSON, LENNART, Adjunkt, Vänersborg	1940	85

Vem har inte drömt om att bli banktjänsteman?

Skaffa Banken via Internet och få full överblick
över din vardagsekonomi.

Det du behöver är en dator med Internetanslutning
och en säkerhetsdosa från banken.

Läs mer på www.foreningssparbanken.se

Föreningssparbanken
Vänern

Vanernsborg@foreningssparbanken.se

ERIKSSON, LENNART, Vänersborg	1945	01
ERIKSSON, MATS, Kammaråklagare, Sävedalen	1967	99
ERICSSON, MICAEL, Vänersborg	1969	02
* ERIKSSON, PER OLOF, Inspektör, Vänersborg	1932	64
ERIKSSON, RONNY, Vänersborg	1938	88
ERIKSSON, RUNE, Uddevalla	1936	02
ERIKSSON SVEN-INGVAR, Vänersborg	1940	92
* ERIKSSON, ÅKE, Frisörmästare, Vänersborg	1921	58
ERIKSSON, ÅKE, Tekniker, Vänersborg	1925	98
ERIXON, DOUGLAS, Frändefors,	1941	97
ERIXON, LEIF, Frisörmästare, Vänersborg	1929	93
ERLANDSSON BERTIL, Direktör, Uppsala	1923	88
* ERLANDSSON, KURT, Ingenjör, Vänersborg	1925	70
FAGER, JAN, Direktör, Vänersborg	1940	90
FAGERSTRÖM, MAGNUS, Landvetter	1966	89
FAGERSTRÖM, ÅKE, Musiklärare, Vänersborg	1939	98
FALK, CLAS, Arbetsledare, Vänersborg	1970	97
FALK, LEIF, Montör, Vänersborg	1935	83
* FALK, ÅKE, Åkeriägare, Vänersborg	1942	66
FAST, GUNNAR, Major, Boden	1948	83
* FASTH, SIXTEN, Fotograf, Vänersborg	1926	74
FERM, RUNE, Kriminalassistent, Vänersborg	1929	84
FILIPSON, GÖRAN, Avdelningschef, Vänersborg	1947	94
FLINK, BENGT, V Frölunda	1936	85
FLOBERG, TOMMY, Chaufför, Vänersborg	1961	94
* FOCK, KARL-GÖRAN, Stud. Göteborg	1953	77
* FORSS, SVEN, Ingenjör, Mölndal	1916	69
FORSSANDER, LARS-ERIK, Bankdirektör, Billdal	1934	84
FORSHALL, LEIF, Spånga	1942	02
FREDMAN, EGON, Vänersborg	1929	90
FREDMAN, MARTIN, Polisman, Göteborg	1970	83
* FREDMAN, SUNE, Verkmästare, Vänersborg	1940	68
* FREDRIKSSON, MATS, Köpman, Göteborg	1922	76
FRIBERG, HANS, Reklamman, Kolbäck	1956	94
* FRIBERG, CARL AXEL, Reservdelsman, Uddevalla	1923	69
FRIBERG, SAM, Säljledare, Göteborg	1956	94
* FRIBERG, SVEN-OLOF, Sjukhusdirektör, Uddevalla	1916	71
FRICK, LARS H, Kanslichef, Borgholm	1945	98
* FRISK, KENT, Postiljon, Vänersborg	1945	67
* FRÄNDEGÅRD, BENGT-OLOF, Ingenjör, Vänersborg	1927	67
* FRÄNDEGÅRD, SVEN AXEL, Byrådirektör, Huskvarna	1922	67
FURBO, MATTIAS, Vänersborg	1972	94
FURBO, STURE, Adjunkt, Vänersborg	1944	87
* FÄLLING, HARRY, Televerksarbetare, Vänersborg	1939	71
GADD, ROLF, Uddevalla	1930	02
GELANG, PELLE, Civilingenjör, Vänersborg	1945	99
* GILLBERG, GÖSTA, Köpman, Tollhättan	1918	66
* GILLBERG, ROLF, Köpman, Vänersborg	1939	77

BRANDT

**Höjd till skyarna
av pressen
NYA MONDEO**

Stampgatan 12
Trestad Center
462 73 Vänersborg
Tel: 0521-26 53 00

GILLBERG, ROLF, Värmetekniker, Vänersborg	1936	90
* GILLBERG, ÅKE, Förste expeditionsvakt, Vänersborg	1920	55
* GRANAT STELLAN, Antikvarie, Uddevalla <i>innehavare av gillet</i> <i>medalj (1998)</i>	1948	77
GRANLUND, KURT, Ekonomichef, Trollhättan	1938	94
GRANQVIST, KJELL, Vargön	1932	97
GRANQVIST, TORE, Verkstadsägare, Vargön	1948	91
GRANSTRÖM, LARS, Kylmontör, Vänersborg	1963	99
GRAUMANN, GUNNAR, Lund	1933	93
* GRÖNBERG, MATTIAS, Civilingenjör, Bromma	1932	60
GRÖNROS, BERNT, Vänersborg	1963	99
* GULZ, LENNART, Adjunkt, Vänersborg	1939	54
GUSTAFSSON, DAN, Socionom, Vänersborg	1947	02
* GUSTAFSSON, EVERT, Sjukvårdare, Vänersborg	1937	77
GUSTAFSSON, INGVAR, Ingenjör, Uddevalla	1926	90
GUSTAFSSON, JAN-OLOF, Vänersborg	1947	94
GUSTAVSSON, JOHAN, Civ. ekonom, Vänersborg	1961	99
GUSTAVSSON, JOHN V., Postmästare, Vänersborg	1920	85
GUSTAVSSON, LARS-ÅKE, Herr, Frändefors	1958	92
* GUSTAFSSON, KENT, Mättningsbiträde, Vänersborg	1944	71
GUSTAVSSON, LENNART, Vargön	1929	99
* GUSTAFSSON, PAUL, Frändefors	1935	66
GUSTAFSSON, ROLAND, Sjukvårdare, Vänersborg	1930	88
* GUSTAFSSON, SUNE, Bagaremästare, Vänersborg	1918	55
GUSTAVSSON, YNGVE, Herr, Vänersborg	1936	92
GUSTAFSSON, ÅKE, Överläkare, Alingsås	1937	90
GYRULF, NILS, Direktör, Vänersborg	1919	82
GÅRDEHALL, LARS, Polisinspektör, Vänersborg	1945	97
GÅRDEHALL, PER, Studerande, Vänersborg	1978	99
GÖTHBERG, REINHOLD, Uddevalla	1920	94
HAGBERG, GILLIS, Kommunalarbetare, Vänersborg	1932	96
HAGBERG, GUNNAR, Vänersborg	1926	94
* HAGBORG, GÖRAN, Redovisningskonsult, Vänersborg		
<i>ständig medlem. Kassafogde. Innehavare av gillet</i> <i>medalj (2000)</i>	1941	53
* HAGLIND, STURE, Gymnastikdirektör, Skövde	1946	68
HAGLUND, KENT, Direktör, Trollhättan	1944	87
HAGSTEDT, LENNART, Vänersborg	1926	93
HAGSTEDT, SVEN-OLOF, Vänersborg	1941	82
HALL, SVEN-ERIK, Vänersborg	1944	94
HALLBERG, LEIF, Vänersborg	1948	96
HALLBERG, WILLARD, Typograf, Vänersborg	1931	86
HALLQVIST, ANDERS, Lantmästare, Vänersborg	1954	94
* HALLQVIST, ANDERS, Veterinärassistent, Vänersborg	1945	76
* HALLQVIST, ARNE, Agronom, Vänersborg	1917	67
HALLQVIST, INGVAR, Vänersborg	1954	01
HALLQVIST, TOMAS, Lab.assistent, Vänersborg	1951	84
HAMMARSTEDT, JÖRGEN, Polisass, Göteborg	1966	83
HAMMARSTRÖM, HELMER, Distr.chef, Vänersborg	1918	87

En stark förbindelse världen över

VBG, världens ledande tillverkare av släpvnagskopplingar för tunga fordon. Koncernen har idag dotterbolag i Sverige, Tyskland, USA, Norge och Danmark. Släpvnagskopplingar var VBG:s första produkt och lade grunden för företagets framgångsrika utveckling, där numera också Ringfeder ingår. Produktprogrammet består även av vändskivor, Onspot automatiska snökedjor, Armaton flakstolpar samt Ringfederal axelkopplingar och ringfjädrar – alla produkter med kvalitet och egenskaper utöver det vanliga, som uppskattas av miljontals användare världen över.

VBG AB (publ), Box 1216, 462 28 Vänersborg
Telefon 0521-27 77 00, telefax 0521-27 77 99
www.vbgab.com

HANSSON, H O, LENNART, Personalman, Vänersborg	1947	96
HANSSON, JAN ERIK, Vänersborg	1950	02
HANSSON, LARS, Herr, Vänersborg	1965	92
HANSSON, LEIF, Bandhagen	1929	79
HANSSON, LENNART, Fastighetsmäklare, Vänersborg	1932	84
* HARLITZ, GUNNAR, sjöing., Vänersborg, <i>ständig medlem</i>	1940	64
* HARLITZ, LENNART, Ingenjör, Vänersborg	1943	64
HARRING, TORD, Hönö	1940	95
HASSELHOLM, CURT, Typograf, Vänersborg	1929	82
HASELLIND, INGEMAR, Tekniker, Vänersborg	1938	93
* HASSELIND, KAJ, Ingenjör, Vargön	1945	76
HASSLUNG, LENNART, Herr, Vänersborg	1938	85
HASSLÖF, J-O, RUNE, Kungälv	1929	83
HEDBERG, FRANK, Vargön	1935	79
HEDELIN, STEN, Arkitekt Vänersborg	1950	97
* HEDÉN LASSE, Borås	1934	57
* HEDLUND, STIG, Tekniker, Vänersborg	1941	95
* HEDQUIST, PER, Byråassistent, Vänersborg	1943	76
HEIDENGÅRDH, KLEIFT, Förvaltare, Frändefors	1949	96
HELLBERG, INGVAR, Herr, Vänersborg	1957	92
HELLGREN, CHRISTER, Representant, Vänersborg	1924	90
HELLGREN, GÖRAN, Museitjänsteman, Vänersborg	1934	95
* HELLMAN, ANDERS, Vänersborg	1955	73
HELLSTEN, CURT, fd. Lantbruksdirektör, Vänersborg	1916	86
* HELLSTRÖM, ARNE, Köpman, Vänersborg	1930	64
HENRIKSSON, LARS ERIK, Vänersborg	1957	81
HERENTZ, CHRISTOFFER, Stud. Vänersborg	1968	94
HERMANSSON, JAN, Teol.dr., Lund	1949	91
HERNEK, AXEL, Uddevalla	1919	01
HERRMANN, GERHART, Folkskollärare, Lysekil	1931	82
HERTZ, ARNE, Ingenjör, Trollhättan	1939	79
HESELHOLDT, PÅR-ANDERS, Vänersborg, <i>ständig medlem</i>	1962	84
HJALMARSSON, GUNNAR, Aukt. Revisor Vänersborg	1957	97
* HJELM, STIG, Reprofotograf, Vänersborg	1927	76
HOFLING, OSCAR, Vänersborg, <i>ständig medlem</i>	1996	96
HOLM, LARS-ERIK, Vägtekniker, Vargön	1944	82
HOLMQVIST, EVERT, Vänersborg	1937	83
HORSTER, KNUT, Verkmästare, Vänersborg	1920	75
HURTIG, BENGT MAGNUS, Katrineholm	1953	66
* HURTIG, ERNST-MAGNUS, Elektriker, Vänersborg	1923	53
HÅKANSSON, STEN, VD, Mellerud	1945	92
HÅRD, ÅKE, Malmö	1923	01
* HÅGNEFORS, ERNST, Överstelöjtnant, Uddevalla	1921	77
HÖGBERG, JERKER, Vänersborg	1951	02
HÖGBERG, LUDVIG, Vänersborg	1925	95
* HÖGBERG, PER, Direktör, Uddevalla	1922	64
* HÖGBERG, STIG, Ingenjör, Onsala	1944	77
HÖGSTROM, STIG, Plåtslagare, Vänersborg	1926	95

KALASBODEN

Sallader • Luncher • Catering

Öppet mån-fre 8-18

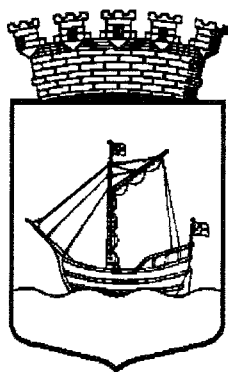
Kungsgatan 21, 462 33 VÄNERSBORG
Telefon 0521-154 45, fax 0521-101 68

Rör-Anders
VVS & ENERGI AB
VÄNERSBORG • TROLLHÄTTAN

Skyttegatan 12, 0521-657 00, Vänersborg
Butik 0521-657 00

* HÖGZELL, LENNART, Företagsekonom, Bromma	1934	61
* IDEBERG, GUNNAR, Aukt. revisor, Karlstad	1932	53
IDEBERG, ROLF, Doktor, Uddevalla	1936	94
INGVALD, BO, Brandman, Vänersborg	1965	01
ISACSSON, HENNING, Ingenjör, Vänersborg	1932	97
ISACSSON, JÖRGEN, Banktjänsteman, Vänersborg	1964	97
IVARSSON, KARL INGVAR, Ingenjör, Vänersborg	1941	85
* JACOBSSON, ARNE, Personalkonsulent, Trollhättan	1920	70
* JACOBSSON, GERT, Mättningsförmän, Vänersborg	1939	70
JACOBSSON, MIKAEL, Vänersborg	1966	76
* JACOBSSON, ROLF, Redovisningskonsult, Vänersborg	1936	59
JACOBSSON, SVEN, Agronom, Vänersborg	1933	94
* JANSON, LARS, Gymnastikdirektör, Falkenberg	1938	66
JANSSON, GUNNAR, Managing director, Växjö	1935	01
JANSSON, STIG, Ingenjör, Frändefors	1946	99
JARHED, GUNNAR, Banktjänsteman, Vänersborg	1947	78
JEGERFALK, BO, Studierektor, Vänersborg	1927	89
JENGARD, AGNE, Herr, Vänersborg	1945	85
JENHALL, ROBERT, Vargön	1963	02
** JENNISCHE, BENGT, Överläkare, Vänersborg	1913	30
* JENNISCHE, MATS, Agronom, Möklinta, <i>ständig medlem</i>	1941	64
* JENNISCHE, PER, Fil.dr., Uppsala, <i>ständig medlem</i>	1943	64
* JENNISCHE, ÅKE, Socionom, Julita, <i>ständig medlem</i>	1947	64
* JOACHIMSSON, ERLING, Civilingenjör, Torslanda	1950	77
JODLOVSKY, CONSTANTIN, Direktör, Vänersborg	1940	99
* JOELSSON, LARS, Civilingenjör, Bromma, <i>ständig medlem</i>	1954	76
* JOELSSON, RUNE, Driftsverkm., Vänersborg, <i>ständig medlem</i>	1927	76
JOHANSSON, BENGT, Konstnär, Göteborg	1941	98
JOHANSSON, BENGT, Vargön	1945	96
JOHANSSON, BENGT, K.Å, Ambassadör, Stockholm	1937	97
JOHANSSON, BJÖRN, Göteborg	1963	93
JOHANSSON, BO, Vänersborg, <i>ständig medlem</i>	1959	76
JOHANSSON, BO, Förs. tjänsteman	1939	96
JOHANSSON, CASPER, Vänersborg, <i>ständig medlem</i>	1976	76
JOHANSSON, CONNY, Distriktschef, Vänersborg	1950	94
JOHANSSON, GERHARD, Officer, Sätenäs	1970	80
* JOHANSSON, GUNNAR, Boktryckare, Vänersborg	1946	66
JOHANSSON, GUNNAR, Vänersborg	1933	98
JOHANSSON, GUNNAR, Trollhättan	1931	93
JOHANSSON, GÖSTA, Styckmästare, Frändefors	1922	87
JOHANSSON, GÖSTA, Ekonomichef, Vänersborg	1935	83
JOHANSSON, HELMER, Kommunalarbetare, Vänersborg	1925	82
JOHANSSON, HÅKAN, Fastighetsmäklare, Vänersborg	1947	92
* JOHANSSON, INGEMAR, Konditor, Vänersborg	1928	65
* JOHANSSON, INGVAR, Byggnadsnickare, Vänersborg	1918	55
JOHANSSON, INGVAR, Kommundirektör, Vänersborg	1937	92
* JOHANSSON, JAN, Åkeriägare, Vänersborg	1937	76
* JOHANSSON, KARL-ERIK, Typograf, Vänersborg	1927	53

**VÄNERSBORG
EN MÖTESPLATS
I VÄSTRA GÖTALAND**

JOHANSSON, KARL-GUSTAF, Vänersborg	1937	86
JOHANSSON, KENNETH, Mättningsbiträde, Vänersborg	1939	95
JOHANSSON, KENT, Arbetsledare, Vargön	1955	95
JOHANSSON, KURT, Köpman, Vänersborg	1944	96
JOHANSSON, LARS, Byggnadssnickare, Vänersborg	1934	86
JOHANSSON, LARS ERIK, Vänersborg	1936	96
JOHANSSON, LARS-ERIK, Vänersborg	1930	99
JOHANSSON, LEIF, Vänersborg, <i>ständig medlem</i>	1962	76
JOHANSSON, LENNART, Byrådirektör, Vargön	1942	82
* JOHANSSON, LENNART, Grävmaskinist, Vänersborg	1942	72
JOHANSSON, PETER, 1:e Antikvarie, Vänersborg	1963	90
JOHANSSON, PONTUS, Vänersborg, <i>ständig medlem</i>	1973	76
JOHANSSON, RICKARD, Officer, Stockholm	1966	80
JOHANSSON, ROGER, Försäkr. tjänsteman, Vänersborg	1952	02
JOHANSSON, ROY, Kultur-Turistintendent, Vänersborg	1943	97
* JOHANSSON, RUNE, Reservdelnsman, Vänersborg	1944	76
JOHANSSON, STURE, Vänersborg	1937	99
* JOHANSSON, SVEN, Telearbetare, Vänersborg	1937	59
JOHANSSON, SVEN, Trafikförman, Vänersborg	1926	89
JOHANSSON, SVEN-OLOF	1950	99
JOHANSSON, SÖREN, Snickare, Vänersborg	1940	98
JOHANSSON, TAGE INGVAR, Vänersborg	1932	01
JOHANSSON, THOMAS, Reservdelnsman, Vänersborg	1957	76
JOHANSSON, TOMMY, Vänersborg	1952	99
JOHNSON ARVID, Vargön	1938	98
JOHNSON, ULF, Vargön	1962	98
* JOHNSON, FRANK, Adjunkt, Vänersborg, <i>ständig medlem</i>	1939	75
JONASSON, EVERT, Aukt.revisor, Göteborg	1917	78
* JONSSON, BENGT, R., Professor, Solna	1930	54
JONSSON, BERTIL, Vänersborg	1934	88
JONSSON, BROR, Målare, Vargön	1920	91
JONSON, GUNNAR, O., Uddevalla	1931	82
JONSSON, LARS, Försäljare, Vänersborg	1963	92
JONSSON, LEIF, Personalchef, Göteborg	1952	96
JONSSON, TAGE, 1:e Postiljon, Vänersborg	1918	80
JOSEFSSON, FREDRICK, Vargön	1973	85
* JOSEFSSON, GUNNAR, Tjänsteman, Vänersborg	1931	65
JOSEFSSON, JOHN, Teletekniker, Vänersborg	1964	98
JOSEFSSON, KENT, Vänersborg	1945	01
JOSEFSSON, LARS OLOF, Vänersborg	1939	00
JOSEFSSON, LENNART, Ekonomisekr, Vänersborg	1948	75
JOSEFSSON PER-AXEL, Teletekniker, Vänersborg	1941	95
JOSEFSSON, THOMAS, Vargön	1966	99
JOSEFSSON, TOBIAS, Vänersborg	1972	94
* JÅTBY, RUNE, Skorstensfejaremästare, Vänersborg	1931	76
JÄRPLER, LENNART, Vänersborg	1947	83
JÄRPVIK, CURT, Vänersborg	1946	95
JÄRPVIK, DANIEL, Göteborg	1977	97

Premiärkör nya Opel Vectra!

Opel. Fresh thinking – better cars.

Nya Opel Vectra är byggd och formad efter högt ställda krav på funktion och kvalitet. Dessutom utrustad med bl a klassens mest vidstyva chassi och en innovativ teknik kallad Interactive Driving System. Ett system som intelligenta kopplar samman bromsar, styrning och fjädring. Det ger dig högre säkerhet, bättre komfort och mer körglädje. Nya Opel Vectra med IDS. Välkommen in på en provtur!

- IDS (Interactive Driving System)
- Dubbla airbags, sida-airbags, krockgardiner fram och bak mm
- 12 års rostskyddsgaranti
- Aktiva nattskydd
- Trepunktsbälten på alla platser
- Bältessträckare med belastningsbegränsare fram
- AC
- Elhissar fram
- Fjärrcentrallås
- Ställbar ratt mm

Nya Opel Vectra. Pris från ca 188 500 kr

Välj mellan 1.8 (122 hk), 2.2 (147 hk) och 2.2 DTI (125 hk) Comfort eller Elegance. Bränsleförbrukning blandad körning 6,5 – 8,6 l/100 km. CO₂ 126 – 216. Målbilars 2005/2000. 2 års nybilgaranti och 3 års vagnskadegaranti. www.opelsverige.com

STIG LARSSONS BIL AB 0521-662 60 Torpa, VÄNERSBORG	OPEL
--	--------------------

www.opelsverige.com

KAAGE, BENGT, Överläkare, Vänersborg	1932	91
KANNSTEN, RUNE, Länsråd, Vänersborg	1919	82
KARLSSON, BERNY, Yrkeslärare, V. Frölunda	1941	80
* KARLSSON, BERTIL, Annonskons, Vänersborg <i>ständig medlem</i>	1944	47
KARLSSON, EDUR, Stigtomta	1932	97
KARLSSON, ERIC, Förrädsarbetare, Vänersborg	1915	75
KARLSSON, ERIK, Sjökapten Vänersborg	1932	96
KARLSSON, GÖSTA	1926	99
KARLSSON, HERMAN, Fotograf, Vänersborg	1942	84
* KARLSSON, INGVAR, Avd. förest, Vänersborg	1924	69
* KARLSSON, CARL-OTTO, Spedit, Göteborg <i>ständig medlem</i>	1939	47
KARLSSON-BERNDTSSON, KENT, Spanien	1940	97
KARLSSON, KENTH, Ingenjör, Vänersborg	1952	60
KARLSSON, KENT, Kriminalkommissari, Trollhättan	1944	02
KARLSSON, KJELL-ANDERS, Typograf, Vänersborg	1958	82
KARLSSON, LARS GUNNAR, Vänersborg	1958	97
KARLSSON, LEIF, Vänersborg	1952	98
KARLSSON, LENNART, Mölndal <i>ständig medlem</i>	1946	47
KARLSSON, LENNART, Grävmaskinist, Vargön	1955	93
KARLSSON, LENNART, Konditor, Vänersborg	1927	90
KARLSSON, MARTIN, Studerande, Vänersborg <i>ständig medlem</i>	1976	87
KARLSSON, PETER, Vänersborg	1963	01
KARLSSON, PER AXEL, Verkst.montör, Vänersborg	1925	85
* KARLSSON, STIG, Smögen	1936	77
KARLSSON, SVEN, 1:e postilj., Vänersborg	1926	85
KARLSSON, SÖREN, Direktör, Vänersborg	1959	98
KARLSSON, TAGE, Vänersborg	1926	99
* KARLSSON, UNO, Åkeriägare, Vänersborg	1926	67
KIHLSTEN, CLAES-GÖRAN, Banktjänsteman, Vänersborg	1947	93
* KIHLLSTRÖM, LARS GÖRAN, Banktjänsteman, Frändefors	1936	65
* KJELLSSON, DAN, Vänersborg	1941	74
KJELLSSON, JOHAN, Vänersborg	1975	97
KJELLSSON, MICHAEL, Vänersborg	1962	95
* KJELLSSON, UNO, Direktör, Vänersborg	1944	74
KJERRULF, RAGNAR, Sjöingenjör, Farsta	1915	95
KNUTSSON, BO, Pol.mag. Vänersborg	1945	90
KNUTSSON, FREDRIK, Göteborg	1980	02
* KNUTSSON, LEIF, Personaltjänsteman, Arvika	1934	64
KORITZ PETER, Läkare, Vänersborg	1939	02
KORSE, KARL-GERHARD, Fil.lic., Uppsala	1934	85
* KORSE, YNGVE, Ingenjör, Vänersborg	1913	74
KRATZ, HANSÅKE, Resebyråchef, Vänersborg	1948	93
KRISTENSSON, LENNART, Ingenjör, Vänersborg	1932	99
KÄRVLING, ARNE, Redaktör, Vänersborg	1926	82
KÄRVLING, URBAN, Journalist, Herrljunga	1957	85
LANDGREN, HENRIK, Stud. Vänersborg	1987	95
* LARSSON, ALF, Stationsmästare, Göteborg	1939	77
LARSSON, ANDERS, Spånga <i>ständig medlem</i>	1963	63

Ny lokal, nytt företagsnamn, samme gamle Håkan!

Journalistik

Broschyrer och foldrar

Hemsidor

Evenemang

Bokproduktion mm

Håkan Lind
Information

Sundsgatan 16, 462 33 Vänersborg • Tel. 0521 - 621 95 • E-post: lind@hardies.se

**VÄNERSBORGS
BOSTÄDER**

GILLEBRÖDER
bor gärna hos
Vänersborgsbostäder

0521 - 260 260

 www.intersport.se
INTERSPORT®

100% SPORT / 2 PLAN

**Kungsgatan 7 • Tel 0521-190 06
Vänersborg**

LARSSON, ARNE, Ingenjör	1943	95
LARSSON, BERTIL, Sjöman, Vänersborg	1942	81
LARSSON, BÖRJE, Grafiker, Vänersborg	1948	95
LARSSON, BJÖRN, Vänersborg	1975	97
LARSSON, DAVID, Vänersborg <i>ständig medlem</i>	1998	98
* LARSSON, GÖSTA, Civilingenjör, Stockholm <i>ständig medlem</i>	1936	55
* LARSSON, GÖTE, Posttjänsteman, Göteborg	1944	66
LARSSON, INGEMAR, Civ. ing., Vänersborg	1955	96
LARSSON, INGEMAR, Plåtslagare, Huskvarna		89
LARSSON, JOHAN, Vänersborg <i>ständig medlem</i>	1966	66
* LARSSON, LARS, Revisor, Hisings-Backa	1943	68
* LARSSON, LARS, Elektriker, Trollhättan	1914	74
LARSSON, LEIF, Vänersborg	1948	96
LARSSON, LEIF, AV-chef	1947	01
LARSSON, MATS, Vänersborg	1947	94
LARSSON, PER ARNE, Vänersborg	1953	00
* LARSSON ROLF, Underinspektör, Skärholmen <i>ständig medlem</i>	1924	56
LARSSON, S ANDERS, Kommunalråd, Vänersborg	1951	94
* LARSSON, STIG, Direktör, Vänersborg <i>1:e älderman</i> <i>Innehavare av gilletts medalj (1990)</i>	1935	57
* LARSSON, SVEN, A, Butiksbiträde, Vänersborg	1929	70
LARSSON, SVEN, Mejerist, Vänersborg	1914	75
LARSSON, SVEN AXEL, Säljare, Göteborg	1932	87
LARSSON, SVEN-ÅKE, Hamnchef, Vänersborg	1947	95
LARSSON, TORSTEN, Vänersborg	1931	95
* LARSSON, YNGVE, Montör, Vänersborg	1927	77
* LARSSON, ÅKE, Vänersborg	1944	77
LAUDON, ANDERS, F.d. Skolläkare, Vänersborg	1932	01
LAURELL, BO, Lagerchef, V. Frölunda	1935	79
LAURELL, GUNNAR, Ingenjör, Vänersborg	1920	85
LEVÁN, OLOF, Ingenjör, Trollhättan	1924	93
LIDÉN, JAN-GUNNAR, Vänersborg	1948	95
* LIND, HÅKAN, Jur.kand., Vänersborg	1948	54
LIND, JESPER, Vänersborg	1975	83
* LIND, LARS, Civilingenjör, Lerum	1944	50
LINDAHL, HANS OLOF, Vänersborg	1953	00
* LINDBERG, ANDERS, Bankdirektör	1938	66
* LINDBERG, BENGT ARNE, Verkstadsarbetare, Vargön	1949	66
* LINDBERG, CARL-AXEL, Ingenjör, Onsala	1944	65
* LINDBERG, CARL-GÖRAN, Trollhättan	1942	99
LINDBERG, JAN, INGE, Ingenjör, Ludvika	1954	83
LINDBERG, JOAKIM, Vargön	1979	88
LINDBLOM, HANS, Vänersborg	1935	02
LINDÉN, ARNE, Ingenjör, Halmstad	1939	86
LINDÉN, LARS, Civilingenjör, Vänersborg <i>ständig medlem</i>	1954	75
* LINDÉN, ROLF, Ingenjör, Skärholmen <i>ständig medlem</i>	1927	62
LINDENCRONA, CARL-AXEL, Major, Ängelholm	1916	88
LINDEROTH, LARS, Direktör, Vänersborg	1926	94

Först äter du, sen sover du,
sen är du nästan framme

Med våra bekväma sovbussar kommer du fram utvilad.

Vi kör sovbuss till Spanien, Istrien, Toscana och Paris.

På vintern rullar våra sovbussar till Alperna!

Spanien från 2 590,-

Alperna från 2 990,-

ReseMakar'n

www.resemakarn.nu

Gillebröder ekiperar sig bäst hos

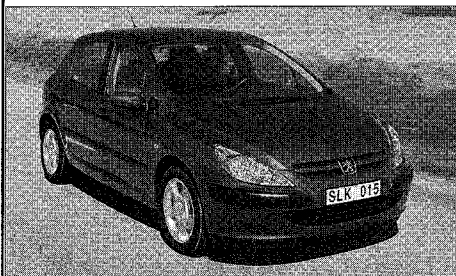
Lundborgs
HERREKIPERING

EDSGATAN 14 VÄNERSBORG TEL 104 14

LINDGREN, ARVID, Vänersborg	1985	85
* LINDGREN, KARL ENAR, Direktör, Vänersborg	1921	65
* LINDH, LENNART, Posttjänsteman, Vänersborg	1930	57
* LINDHÉ, RUNE, Representant, Vänersborg	1923	77
* LINDQVIST, ARNE, Filare, Vänersborg	1921	(57) 74
LINDQVIST, LARSERIK f.d. Kommunaldirektör	1925	01
LINDSKOG, HANS, Byråchef, Vänersborg	1940	94
* LINDSTRÖM, LENNART, Rektor, Sandviken	1918	63
LINNARSSON, JÖRGEN, Ekonomiansvarig	1948	97
LINNARSSON, LENNART, Vargön	1952	98
* LINNARSSON, NILS, Posttjänsteman, Hisings-Backa	1912	55
* LISS, PER ARNE, Vänersborg	1940	67
LIVÉN, EJE, f.d förste länsassessor, Vänersborg	1931	96
LJUNG, INGEMAR, Vänersborg	1966	94
LJUNGGREN, LARS GÖRAN, Inspektör, Frändefors	1946	98
LJUNGSTRÖMER, ADAM, Vänersborg	1986	02
LJUNGSTRÖMER, ANTON, Vänersborg	1989	02
LJUNGSTRÖMER, ARNE, Glasmästare, Vänersborg	1951	95
LJUNGSTRÖMER, RUNE, Vänersborg	1948	95
LOHEDEN, KARL GUSTAV, Vänersborg	1925	95
LOHM, SÖREN, Kranmaskinist, Vänersborg	1942	93
LUNDBERG, GUNNAR, Vägmästare, Vänersborg	1955	02
LUNDBLAD, ROLF, Vänersborg	1926	89
LUNDBORG, ANDERS, Studerande, Vänersborg	1994	01
* LUNDBORG, BO, Operasångare, Haninge	1932	66
LUNDBORG, ERIC, Köpman <i>ständig medlem</i>	1957	66
** LUNDBORG, EVERT, Köpman, Vänersborg		
<i>Innehavare av gilletts medalj (1983)</i>	1921	42
LUNDBORG, GUSTAV, Studerande, Vänersborg	1987	01
LUNDBORG, HÅKAN, Vänersborg	1956	73
* LUNDBORG, JAN, Vänersborg	1952	73
LUNDBORG, NIKLAS, Studerande, Vänersborg	1989	01
** LUNDBORG, STEN; Köpman Vänersborg	1925	42
* LUNDBÄCK, BENGT, Dialystekniker, Vänersborg	1941	67
LUNDBÄCK, JONAS, Växjö	1975	80
* LUNDGREN, SUNE, Rektor, Landvetter	1913	53
LUNDGREN, STEN ÅKE, Bilhandlare, Frändefors	1954	02
LUNDGREN, ÅKE, Kriminalinspektör, Södertälje	1946	88
LUNDH, GUNNAR, Polismästare, Vänersborg	1935	94
** LUNDIN, GUNNAR, Köpman, Vänersborg	1921	52
** LUNDIN, IVAR, Avsynare, Vänersborg		
<i>Innehavare av Gillets medalj (1995)</i>	1919	52
* LUNDIN, JAN, Vänersborg	1936	69
LUNDIN, PER, Affärsbiträde, Vänersborg	1953	55
LUNDQVIST, ULF, Banktjänsteman, Vänersborg	1946	93
LUNDSTRÖM, HERBERT, Länsveterinär, Vänersborg	1936	89
* LUNDVIK, MAGNUSSON, ULF, Tandläkare, Källby	1926	64
* LÅNG, BÖRJE, Kurator, Trollhättan	1933	76

Trygghetsleasing för privatpersoner.

Så vet du exakt vad ditt bilärende kostar.

Peugeot 307XR 1,6 5-dörrar.

"Årets Bil 2002".

Nyligen utsåg Europas ledande motorjournalister Peugeot 307 till "Årets Bil 2002". 307 XR med 110 hk och bl a störst utrymme och mest skydd i klassen (bl a ABS och EBA).

Metallic 83:-/mån.

Skatt och försäkring tillkommer.

Körsträcka på 36 månader

är 6.000 mil.

Per månad **2.844:-**

Peugeot 406 SE 1,8 Sedan.

Fulladdad med utrustning.

I 406 SE är det mesta standard, t ex fjärrstyrt central-lås, aluminiumfälgar, regnsensor, elhissar, elspeglar och plyschklädsel. Inklusive AC och CD-stereo. Metallic 111:-/mån. Kombi 139:-/mån.

Skatt och försäkring tillkommer.

Körsträcka på 36 månader

är 6.000 mil.

Per månad **2.979:-**

Det finns många fördelar med vår Trygghetsleasing för privatpersoner. Först och främst vet du exakt vad din bil kommer att kosta dig de närmaste tre åren inklusive service. Dessutom betalar du ingen kontantinsats. Och sist men inte minst; Peugeot är ett av marknadens snabbast växande bilmärken. Bakom framgången är bilar med massor av körtid, säkerhet och utrustning till ett pris många har svårt att konkurrera med. Just nu ingår dessutom vinterhjul och förvaring av dessa i priset! – Välkommen in på en provtur!

Öppet:

Måndag-torsdag 9.00-18.00

Fredag 9.00-17.00

Lördag 10.00-13.00

PEUGEOT

www.peugeotverige.com

LARS HANSSON BIL AB
Vänersborg

PEUGEOT - center

Östra vägen 12, Vänersborg - 0521-68 887

www.larshanssonbil.se

Garantier: 2 års nybilgaranti utan begränsning med Peugeot Assistance, 3 års vagnskadegaranti, 12 års rostskyddsgaranti och 3 års lackgaranti. Försäkring: 50:-/mån i 6 månader, därefter individuell premiebäring. Ränta: 6,65% via Peugeot Finans. Miljöklass: 2000/2005. Bränsledeklaration: 5,0-10,2 l/100 km vid bl. körn. CO₂: 136-245 g/km (206 HDI-607 V6 Aut.).

LÅNG, KENT, Bankdirektör, Vargön	1940	80
LÅNG, OWE, Revisor, Vargön	1963	97
LÅNG, STIG-ARNE, Konsult, Norrköping	1953	85
LÖFGREN, BENGT, Bagerikonditor, Vänersborg	1938	97
LÖFGREN, JERKER, Läkare, Vänersborg	1943	02
LÖNNEHAG, HENRY, fd. Krim.kommissarie, Vänersborg	1918	84
LÖVBERG, THORE, fd. chefsåklagare, Vänersborg	1925	91
MAC DONALD, LENNART, Trollhättan	1936	99
* MAGNUSSON, ARNE, Direktör, Essen, Tyskland	1913	49
* MAGNUSSON, DICK, Vänersborg	1943	72
* MAGNUSSON, NILS, Folkskollärare, Ljungskile	1940	65
MAGNUSSON, PER, Stockholm	1965	95
MALCOLM, KARL-ERIC, Redaktör, Vänersborg	1928	80
MALM, GÖTE, Vänersborg	1921	96
MALMBERG, NILS, Studerande, Vänersborg	1990	01
MALMBERG, RUNE, Vänersborg	1943	99
MARKLUND, BERTIL, Överläkare, Vänersborg	1945	80
* MELIN, GEORG, Försäljningschef, Vänersborg	1922	70
** MILLING, THORE, Flygtekniker, Vänersborg	1924	52
* MOLLBERG, RUNE, Annonkonsulent, Vänersborg	1925	54
MOLNIT, PER, Arkitekt, Vänersborg	1919	75
MOSSBERG, BERTIL, Herr, Uddevalla	1937	85
MOSSBERG, LEIF, Arbetsledare, Vänersborg	1931	90
* MÅNGBERG, CARL ERIK, Underinspektör, Hallsberg	1923	66
MÅRTENSSON, ARNE, Bankdirektör, Stockholm	1951	87
MÅRTENSSON, BERNT, Ekonomidirektör, Skövde	1958	95
NIDSJÖ, ERIC, Vänersborg	1935	99
NIKLASSON, HANS, Vänersborg	1966	85
NIKLASSON, JAN, Vänersborg	1964	83
NILSSON, BERNT, Vänersborg	1948	99
NILSSON, BO, Bankkamrer, Hisings-Kärra	1944	83
NILSSON, BÖRJE, Kungsbacka	1946	01
NILSSON, HANS, Skene	1923	88
NILSSON, HOLGER, Hantv.förest. Vänersborg	1913	83
NILSSON, JAN-ERIK, Fordonsmek. Vänersborg	1954	94
* NILSSON, CARL-ERIK, Vänersborg	1920	66
NILSSON, GÖRAN, Vänersborg	1931	02
NILSSON, LARS, Vänersborg	1946	99
NILSSON, LENNART, Herr, Haninge	1943	92
NILSSON, NILS, Brålanda	1935	96
NILSSON, PER-AXEL, Överskötare, Vänersborg	1923	78
NILSSON, PER GÖSTA, Bokbindarmästare, Värnamo	1925	80
NILSSON, PETER, Kontorist, Vänersborg	1971	97
NILSSON, RAGNAR, Ingenjör, Vargön	1926	89
* NILSSON, SUNE, Brunnsbörare, Vänersborg	1923	58
NILSSON, SÖREN, Vänersborg	1938	98
NISSON, PETER, 1:e antikvarie, Vänersborg	1947	81
NOAKSSON, LENNART, Frankrike	1925	02

Onsjö Pizzeria

Telefon 644 80

Ring så bakar vi

ALMHAGES

Lövvägen 4
Vargön

Telefon
0521-22 07 00

*Vi har svarat för trycket av årsskriften
(71:e året i följd)*

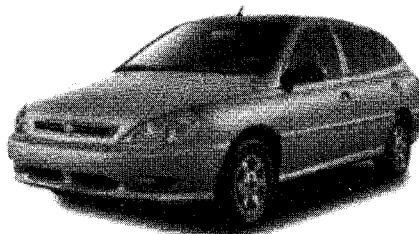

CARLSSONS TRYCKERI

Kyrkogatan 21 • Box 134 • 462 22 Vänersborg
Telefon 0521-620 25 • Telefax 0521-191 19

NORDGREN, KENT ALLER, Ingenjör, Vänersborg	1937	81
NORDIN, TORSTEN, Överste, Vänersborg	1916	87
NORDQUIST, HANS, Vänersborg	1925	95
* NORDQVIST, YNGVE, Direktör, V. Frölunda	1930	77
NORLIN, BERNDT-OLOF, Vänersborg	1942	97
NORRMAN, TOMMY, Posttjänsteman, Vänersborg	1944	90
NORRMAN, ULF, Vänersborg	1961	02
NYBERG, ROLF	1931	99
NYLÉN, TORE, Civilingenjör, Lidköping	1935	89
NYMAN, SVEN, Ingenjör, Vänersborg	1922	89
* NYSTRÖM, KARL FREDRIK, Ingenjör, Vänersborg	1928	58
NYSTRÖM, ULF, Smältv. arbetare	1967	95
ODELIUS, ERIK, Snickare, Vänersborg, <i>ständig medlem</i>	1934	79
ODELIUS, SVEN ERIK, Vänersborg, <i>ständig medlem</i>	1957	79
OLANDER, TÅGE, Göteborg	1921	95
OLAUSSON, GÖRAN, Trollhättan	1938	99
OLSEN, POUL, Frisörmästare, Vänersborg	1938	91
* OLSSON, BERTIL, Vaktmästare, Vänersborg	1921	60
OLSSON, CHRISTER, V. Montör, Vänersborg	1956	83
* OLSSON, FOLKE, Tekniker, Vänersborg	1929	48
OLSSON, GERT, Arkitekt, Vänersborg	1933	89
* OLSSON, GUSTAF, Tekn.lärare, Vänersborg <i>ständig medlem</i>	1918	72
OLSSON, LARS, Rörmontör, Vänersborg	1935	75
OLSSON, LENNART, Ingenjör, Vänersborg	1928	78
OLSSON, ROGER, Vänersborg	1969	93
* OLSSON, ROLF, Företagsekonom, Vänersborg	1949	72
OLSSON, ÅKE, Köpman, Vänersborg	1945	83
* OLZON, AXEL, Överläkare, Vänersborg	1919	74
OREHULT, GÖRAN, Ingenjör, Vänersborg	1937	88
PAJUSI, ARWO, Antikvarie, Kalmar	1945	99
PALM, STIG-LENNART, Ingenjör, Linköping	1930	82
* PALMSTRÖM, ALLAN, Lärare, V:a Frölunda <i>ständig medlem</i>	1933	76
** PALMSTRÖM, NILS, Fabrikör, Vänersborg <i>innehavare av gillet</i> <i>medalj (1980) hedersledamot</i>	1910	52
* PALMSTRÖM, UNO, Journalist, Stockholm <i>ständig medlem</i>	1947	76
PATRIKSSON, ANDERS, Ingenjör, Vargön	1960	85
PATRIKSSON, HENRIK, Ingenjör, Vänersborg	1965	85
PATRIKSSON, HÅKAN, V.D., Vänersborg	1946	94
PATRIKSSON, MAGNUS, Kammarrättsassessor, Jönköping	1965	85
* PATRIKSSON, RUNE, Köpman, Vänersborg	1937	65
PAULSSON, ÅKE, Trollhättan	1946	97
PERMVALL, OSKAR, Civilingenjör, Älvsjö	1957	88
PERNKLEV, RONNIE, Vänersborg	1937	02
PERSSON, FREDRIK, Vänersborg	1978	02
PERSSON, HANS OLOF, Studerande, Vänersborg	1974	90
PERSSON, JONNY, Fastighetsmäklare, Vänersborg	1948	95
PERSSON, RICHARD, Direktör, Vänersborg	1937	02
* PERSSON, SVEN-OLOF, Vänersborg	1925	77

Den stora fullutrustade småbilen i Miljöklass 1!

Vassbottens Bil

KIA MOTORS

Östra vägen 28, VÄNERSBORG
tel. 0521-192 22

*Sven-Eriks Affärs &
Fastighetskonsult*

- Mäklare -

Sven-Erik Johansson
Edsgatan 6
462 34 Vänersborg

☎ Kont. 0521-680 85

☎ Fax. 0521-680 85

☎ Bil. 070-546 80 85

☎ Bost. 0521-619 90

* PETERSON, CHRISTER, Kommunalarbetare, Vänersborg	1943	71
PETERSSON, EDGAR, Vänersborg	1919	80
PETERSON, ERNST, F.d. Finanschef, Vänersborg	1931	98
PETTERSSON, BJÖRN, Elektriker, Vänersborg	1962	92
* PETERSSON, OLOF, Montör, Vänersborg	1923	77
PETERSON, SVEN GUNNAR, Polisman, Vänersborg		
<i>Innehavare av gillels medalj (1992)</i>	1925	81
PETTERSSON, INGEMAR, Vänersborg	1950	99
PETTERSSON, KARL AXEL, Västra Frölunda	1939	95
PETTERSSON, NILS ÅKE, Vänersborg	1941	94
PETTERSSON, OLOF, Förman, Vargön	1919	93
PETTERSSON, TOMMY, Gråstorp	1957	96
PRINS, EDDIE, Frisör, Vänersborg	1971	94
PRINS, SETH, Frisör, Vänersborg	1947	94
** PÄRUD, NILS, Universitetslektor, <i>ständig medlem</i>		
<i>Innehavare av gillels medalj (1980)</i>	1923	52
QUENTZER, BERTIL, Lektor, Vänersborg	1935	98
* RAHM, GUNNAR, Apotekare, Askim	1929	66
* RAHM, HARRY, Överskötare, Vänersborg	1914	55
* RAMNEMYR, BJÖRN, Mätningstekniker, Vänersborg	1943	72
* RANER, LENNART, Köpman, Uddevalla	1919	53
* RANER, STEN ERIK, Leg.läkare, Göteborg	1947	69
* RAPP, HÅKON, Köpman, Vänersborg	1933	60
RAPP, PATRIK, Vargön	1962	00
REIMERS, GÖSTA, Göteborg	1943	02
RICKMARKER, ÅKE, Brevbärare, Vänersborg	1940	98
ROHDIN, BERTIL, Herr, Trollhättan	1935	92
ROSELL, SVEN ÅKE, Vänersborg	1936	96
* ROSÉN, GUNNAR, Ingenjör, Göteborg	1923	55
ROSÉN, UNO, Civ.ing. Kungälv	1908	83
* ROSENGREN, KARL-ERIK, Ingenjör, Vänersborg	1938	71
ROSLIN, LENNART, Ingenjör, Ryssby	1945	79
* ROSLIND, LARS-GÖRAN, Opt, Vänersborg <i>ständig medlem</i>	1946	58
* ROSLIND, SVEN-GUNNAR, Opt, Mellerud, <i>ständig medlem</i>	1940	58
* RUDBERG, STIG, Professor, Lund	1920	76
RUSSBERG, BERNDT, Konstnär, Vänersborg	1931	99
RUSSBERG, LEIF, Kriminalinsp. Vänersborg	1937	84
RYBERG, EVERT, Lagerchef, Påarp	1940	90
RYBERG, LENNART, Styckmästare, Vänersborg	1932	90
RÅDBERG, JAN ERIK, f. Vattenrättsingenjör, Uppsala	1910	84
RÅDMARK, THURE, Överläkare, Vänersborg	1952	99
SAEDÉN, ERIK, Hovsångare, Professor, Enebyberg	1924	94
SAHLIN, EDGAR, f.d.handl. Vänersborg	1910	86
* SAHLIN, PER-ANDERS, Fil.kand. Enskededalen	1945	50
SALANDER, HÅKAN, Doktor, Vänersborg	1939	85
SALLANDER, CURT, Vänersborg	1926	98
SALONEN, ARVID, Studerande, Vänersborg	1980	87
SALONEN, BÖRJE, Örebro	1951	95

Frejdade Söner och Döttrar
i Vänersborg med omnejd
vänder sig med förtroende
till

crebe reklam

Bertil Carlsson
Trestads mest anlitade Internethyrå

Skansgatan 8 - 462 31 Vänersborg
Tel 0521-679 31. Mobil 0709-20 89 70
Fax 0521-679 31. Mail: info@crebe.nu
www.crebe.nu

SALONEN, EMIL, Studerande, Vänersborg	1977	87
SALONEN, LARS, Tandläkare, Vänersborg	1948	81
SALONEN, OSKAR, Vänersborg	1987	89
* SAND, NILS OLOF, Köpman, Vänersborg	1933	76
SANDAL, FOLKE, P, Överstelöjtnant, Vänersborg	1929	99
SANDSTRÖM, LENNART, Advokat, Vänersborg	1923	81
SCHWITZGOLD, ROBERT, Vänersborg	1957	96
SCHÄRBERG, HENRY, Vänersborg	1936	92
* SCHÖNDELL, BENGT, Produktionschef, Uddevalla	1923	77
SELIN, LEIF, Direktör, Vänersborg	1947	02
SELTAM, URBAN, Docent, Hunnebostrand	1939	98
SIGURDSSON, SVEN, Skadeinspektör, Hisings-Backa	1925	82
* SILJEVALL, FOLKE, Försäljare, Trollhättan	1925	74
* SILJEVALL, VALDO, Ingenjör, Västerlanda	1924	74
SJÖBERG, LEIF, Vänersborg	1922	79
SJÖDAHL, PER, Vargön	1955	99
SJÖSTAD, LEIF, Elektriker, Vänersborg	1958	81
SJÖSTRAND, CHRISTER, Civilingenjör, Hisings-Backa	1943	79
SJÖSTRAND, GÖRAN, Ingenjör, Vänersborg	1944	94
SJÖSTRAND, OSKAR, Stud. Vänersborg	1973	94
* SJÖSTRÖM, JAN, Köpman, Vänersborg	1930	77
SJÖSTRÖM, ROLF GEORG, Golvläggare, Vänersborg	1926	87
SJÖÖ, INGVAR, Säkerhetschef, Trollhättan	1930	84
* SJÖÖ, LEIF, Direktör, Göteborg	1932	76
* SJÖÖ, STIG, Ingenjör, Göteborg	1918	69
SKARSJÖ, LENNART, Företagsförmedl., Vänersborg	1945	99
SKOGLUND, ANDERS, Trollhättan	1953	83
SKOOGH, ANDREAS, Stud, Vänersborg	1979	95
* SKOOGH, GUNNAR, Fastighetsmäklare, Vänersborg		
<i>Bisittare i styrelsen</i>	1937	69
SKOOGH, JAN-OLOF, Marknadsutvecklare, Karlstad	1952	95
* SKOOGH, LARS-OLOF, Trafikmästare, Vänersborg	1925	58
SKOOGH, LENNART, Herr, Sollentuna	1949	92
SKOOGH, MARCUS, Vänersborg	1983	95
SKÖLDEBORG, KARL-AXEL, Billackerare, Vänersborg	1927	62
SMITH, BJÖRN, Överläkare, Vänersborg	1932	83
** SOLBERG, ALLAN, Köpman, Vänersborg	1918	50
* SPETZ, PER-GÖRAN, Verkmästare, Vänersborg	1925	70
SPJUTH, LENNART, Civilingenjör, Oxelösund	1949	02
STALFORS, LEIF, Vänersborg	1939	98
STALFORS, TOMAS, Vänersborg	1948	83
STARK, DAN, Vänersborg	1946	02
STENBERG, BERTIL, Kapten, Malmö	1921	97
STENSTRÖM, GÖRAN, Pol.mag. Göteborg	1939	74
* STENSTRÖM, ROLF, TV-tekniker, Vänersborg	1937	76
STERNER, ANDERS, Instrumentkontrollant, Vänersborg	1955	94
STJERNDAHL, HARALD, Agronom, Vänersborg	1915	81
STRAND, JAN-OLOF, Banktjänsteman, Vänersborg	1969	99

Knutssons

Antik- och Konsthandel AB

Bo Knutsson

Kungsgatan 3

Vänersborg

0521-660 77

en modern järn- o. maskinaffär

0521-621 50

Vänersborg

Svarvaregatan 2, Torpa industriområde

Vi finns i Din närhet

BRANDT

Vard
9-18
Lörd
10-13

VOLVO

Vänersborg

0521-28 15 00

RENAULT

Trollhättan

0520-48 58 00

www.brandtbil.se

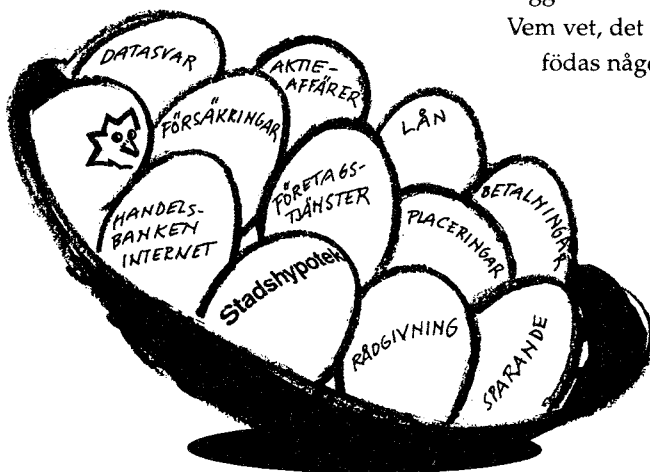
STRAND, JOHAN, Vänersborg	1967	97
STRAND, LENNART, Behandlingsassistent, Vänersborg	1946	02
STRAND OLLE, Vänersborg	1931	93
STRANDBERG, BERTIL, Köpman, Uddevalla	1921	75
STRIVE, STAFFAN, Sjökapten, Vänersborg	1960	85
* STRÖM, PER, Byggnadsingenjör, Motala	1920	76
STRÖM, RAGNAR, Civilingenjör, Stockholm	1939	82
* STRÖM, SÖREN, Redaktör, Vänersborg	1934	67
STRÖMBERG, REINE, Fastighetschef, Vänersborg	1938	88
STÅHLBERG, PER OLOF, Plåtslagare, Vänersborg	1944	95
STÅLHEIM, HENRIK, Vänersborg	1957	02
STÅLHEIM, RUNE, Direktör, Trollhättan	1925	80
SULTAN, JAN, Verkmästare, Vänersborg	1934	84
SUNDBERG, BILL, Konsult, Åsensbruk	1956	98
SUNDBERG, GILBERT, Konditor, Vänersborg	1931	91
SUNDEFORS, BILL, Konsult, Vänersborg	1956	98
SUNDEFORS, HARTVIG, Fd Järnvägsexp. Vänersborg	1927	94
SUNDELIUS, BJÖRN, Mellerud	1940	82
SUNDELIUS, CLAS, Ingenjör, Vänersborg	1936	75
SUNDELL, SUNE, Överingenjör, Vänersborg	1917	94
SUNNERDAHL, SVEN-OLOF, Reparatör, Vänersborg	1938	79
SVANBERG, GÖSTA, Civilekonom, Vänersborg	1924	84
SVANBERG, HENRIK, Vänersborg	1966	84
SVANBERG, MARTIN, Ingenjör, Trollhättan	1962	84
SVANBERG, ÅKE, Informationschef, Göteborg	1943	96
SVENSSON, ALF, Bussägare, Vänersborg	1957	94
* SVENSSON, BENGT, Representant, Vänersborg	1932	64
SVENSSON, BERTIL, Brandförman, Vänersborg	1924	93
SVENSSON, CHRISTER, Verkstadsmontör, Vargön	1943	90
SVENSSON, EVERT, Ingenjör, Vänersborg	1916	86
SVENSSON, GÖRAN, Brandman, Vänersborg	1956	01
SVENSSON, GÖSTA, Yrkeslärare, Vargön	1914	93
SVENSSON, JOHAN, Göteborg, <i>ständig medlem</i>	1975	76
* SVENSSON, LARS, Civilingenjör, Barsebäck	1950	76
SVENSSON, LARS-GUNNAR, Vänersborg	1952	80
SVENSSON, LENNART, Vänersborg	1952	80
SVENSSON, OLLE, Vänersborg	1920	80
SVENSSON, PETER, Stockholm, <i>ständig medlem</i>	1972	72
SVENSSON, REINE, Vargön	1945	96
SVENSSON, SVEN EVERT, Driftsverkm. Eskilstuna	1942	92
** SVÄRD, TAGE, Helsingborg	1910	35
SÖDERBOM, GUNNAR, Köpman, Mellerud	1927	01
SÖDERBOM, LARS-ÅKE, Målare, Vänersborg	1954	81
SÖDERKVIST, GUNNAR, Snickare, Vänersborg	1955	92
SÖDERQVIST, BIRGER, Högsäter	1947	95
SÖDERQVIST, NILS-ERIK, Riksdagsman, Brålanda	1948	95
SÖDERSTRÖM, GÖRAN, Fd skogsdirektör, Vänersborg	1916	91
SÖDERSTRÖM, LEIF, Vänersborg	1960	84

Lägg alla ägg i en korg!

**Ta ett samlat grepp över dina bankaffärer
– allt från betalningar till sparande.**

Vi törs lova att du får en bank som
ska sköta och utveckla alla
dina ägg.

Vem vet, det kan
födas något nytt!

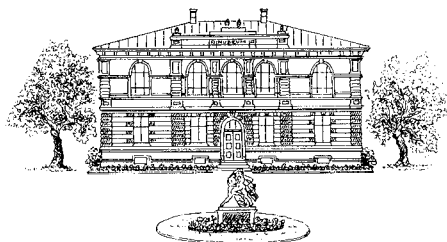
Börja med att boka en tid.
Du slipper stå i kö, du spar
din tid och du kommer
till rätt person.

Boka en tid
– för bättre service!

Handelsbanken

Edsgatan 27, Box 116, 462 22 Vänersborg
Tel 0521-28 28 00, fax 0521-646 76
www.handelsbanken.se

* SÖDERSTRÖM, PER ARNE, Kamrer, Vänersborg	1933	66
SÖDERSTRÖM, STIG, Vänersborg	1940	83
SÖDERSTRÖM, SVEN, Postmästare, Vänersborg	1933	83
TALLBO, BO, Sportchef, Nyköping	1952	95
** TAUBE, EDVARD, Greve, Länsombudsman, Ljungskile	1916	46
* TENGBERG, GUNNAR, Vänersborg	1944	69
TENGBLAD, SVANTE, Ekonomichef, Vänersborg	1953	87
* TERNQUIST, KJELL, Redovisn.konsult, Vänersborg, 2:a älderman. Innehavare av Gillets medalj (1990)	1939	50
THORELL, SUNE, Ekonomisekreterare, Uddevalla	1955	88
THORNELL, NILS, Bankdirektör, Vänersborg	1924	80
THORSSON, BRUNO, Rådman, Vänersborg	1941	01
THUNBERG, BO, Biolog, Kil	1952	02
THUNBERG, SVEN, Kommunalarbetare, Brålanda	1935	79
THUNSTRÖM, SVEN, Marknadschef, Göteborg	1938	01
** TIBBLIN, ARNE, Posttjänsteman, Vänersborg	1925	51
* TIBBLIN, BERT, Direktör, Främmestad	1930	61
* TIBBLIN, LENNART, Arbetsledare, Lerum	1935	61
TIBBLIN, RONNY, Verkstadsarbetare, Vargön	1954	76
* TIDSTRAND, LENNART, Kamrer, Alingsås	1936	76
TOMELIUS, HALVARD, Vänersborg	1921	98
TORRESTAD, JONAS, Vänersborg	1968	99
TROPP, INGVAR, Skattkär	1949	02
TUFVESSON, ALLAN, Vänersborg	1922	83
TURTELL, LARS, Byggnadsingenjör, Vänersborg	1942	80
TVIKSTA, INGEMAR, Herr, Vänersborg	1933	85
TÖRNER, SVEN-OLOF, Vargön	1950	98
UGGLA, ARVID, Professor, Uppsala	1948	95
ULLDAHL, CONNY, Distributör, Vänersborg	1956	88
ULLDAHL, ÅKE, Badmästare, Vänersborg	1931	87
ULLGREN, SIXTEN, Konstruktionschef, Göteborg	1919	75
* ULVEGÄRDE, DAG, Pol.mag. Belgien	1941	69
UTTER, KARL ANDERS, Frändefors	1947	95
VILGEUS, JAN, Lagman, Saltsjö - Duvnäs	1939	98
VILGEUS, LARS-GUNNAR, Komminister, Vänersborg	1943	01
WADELL, LEIF, Köpman, Göteborg	1940	01
WADMAN, DAG, Bankdirektör, Vänersborg	1949	80
WAERN, FREDRIK, Lantmästare, Vargön	1943	89
WAHLIN, BJÖRN, Distr.överläk, Oslo	1942	85
* WAHLIN, CARL-VIKING, Köpman, Vänersborg Bisittare Innehavare av Gillets medalj (1989)	1932	51
WAHLIN, JACOB, Vänersborg	1960	71
WAHLIN, TORKEL, Docent, Vänersborg	1943	85
WALLENBERG, REINHOLD, Posttjänsteman, Vänersborg	1947	98
WALLIN, BJÖRN, Civilingenjör, Vänersborg	1939	94
WALLIN, KENNETH, Målare, Vänersborg	1964	92
WALLIN, ROLAND, Målare, Vänersborg	1930	82
WALLTIN, HÅKAN, Sportchef, Vänersborg	1968	01

VÄNERSBORGS MUSEUM

– Det museihistoriska museet –

Upplev världen på 1880-talsvis i Sveriges äldsta bevarade museimiljö. Världsberömd afrikansk fågelsamling. Andra unika samlingar. Museibutik.

Öppet: sept - maj: tisd, torsd, lörd, sönd. 12-16, juni - aug: tisd, onsd, torsd, lörd, sönd. 12-16

Entré: Vuxna 20:-, Barn t o m 17 år: **Fri entré**

Telefon: 0521-600 62, 26 41 00

**MEDICINHISTORISKA
MUSEET
VÄNERSBORG**

Medicinhistoriska museet visar förändringen inom sjukvården såväl den somatiska som psykiatriska som veterinärmedicinen.

Museet är öppet:

Onsdagar 13–16, sista söndagen varje månad 13–16.

Övriga tider efter överenskommelse, tel. 0521-276307.

**REGIONMUSEUM
VÄSTRA GÖTALAND**

WALTIN, STEN-ÅKE, Redaktör, Vargön	1937	90
* WASSENIUS, SVEN, Tandläkare, Vänersborg	1927	77
WEGRAEUS, BJÖRN, Stockholm	1969	82
WEGRAEUS, ERIK, Rikssantikvarie, Stockholm	1940	83
WEGRAEUS, FREDRIK, Stockholm	1965	82
** WEINSTOCK, ERLING, Direktör, Farsta	1916	42
* WEISS, ANDERS, Byrådirektör, Karlstad	1940	66
* WELANDER, GÖSTA, Bitr. Länspolismästare, Järfälla	1935	61
* WELANDER, STEN, Kronofogde, Lund	1939	61
WELÉN, LARS, Vänersborg	1965	73
WELÉN, PER, Civ.Ingenjör, Göteborg	1960	73
WENNBERG, LENNART, Kontrollant, Vänersborg	1951	75
WENNBERG, MATS, Platschef, Vargön	1942	02
WENNBERG, YNGVE, Telearbetare, Vänersborg	1934	79
WENNERBERG, HENRIK, Vänersborg	1948	85
WENNERBERG, LARS, Advokat, Vänersborg	1916	85
WENNHAGE, PER, Civ. ing., Vänersborg	1966	80
WENNHAGE, ÅKE, Revisor, Vänersborg	1923	80
* WERNER, BENGT, Ingenjör, Vänersborg	1925	60
* WERNER, SVEN, Tekn. Dr, Haverdal	1952	77
VESSBY, SVEN-OVE, Reparatör, Frändefors	1944	84
* WESTERBERG, BERTIL, Malmö	1917	76
* WESTERBERG, BO, Ingenjör, Vänersborg	1940	76
WESTERBERG, LARS, Vänersborg	1928	81
* WESTERBERG, PER-OLOF, Chaufför, Vänersborg	1923	77
WESTERLUND, JAN, Vänersborg	1944	01
WESTERLUND, ÅKE, Regionschef, Uddevalla	1950	80
* WESTHALL, HÅKAN, Kronofogde, Vänersborg	1938	74
WESTHALL, SVEN, Ingenjör, Vänersborg	1945	75
WIK, INGEMAR, Vänersborg	1940	96
* WULF, ERIK, Civilekonom, Lerum	1950	63
VÄNERLÖV, INGEMAR, Riksdagsledamot, Vänersborg	1944	94
* WÄRNE, ORVAR, Kontorist, Trollhättan	1928	53
ZETTERBERG, CHRISTER, Näringslivssekr., Vänersborg	1945	88
<i>ersättare i styrelsen (2002)</i>		
ZETTERBERG, CURT, Hamburgsund	1943	01
* ZETTERBERG, SVEN OLOF, Vänersborg	1950	64
ÅBERG, GERT-OLOF, Byggnadssnickare, Vänersborg	1958	74
ÅBERG, GUNNAR, Fritidschef, Vänersborg	1930	75
* ÅBERG, SVEN OLOF, Tjänsteman, Vänersborg	1923	61
ÅHLUND, BO, Ingenjör, Vänersborg	1944	95
ÄNGERMARK, WILHELM, Antikvarie, Uddevalla, <i>ständig medlem</i>	1924	85
ÖBORN, LENNART, Verkstadsarbetare, Vänersborg	1934	95
ÖHGREN, ANDREAS, Vänersborg	1972	01
ÖRTENBLAD, ROLF, Distriktschef, Vargön	1934	93
ÖSTERBERG, JAN, Inköpschef, Ljungså	1937	90
* ÖSTLING, HARRY, Verkstadsarbetare, Vänersborg	1920	74

BJÖRNRESOR

DIN RESEBYRÅ

Sundsgatan 9 • 462 21 Vänersborg
Tel. 0521 - 138 75

Storgatan 10 • 464 30 Mellerud
Tel. 0530 - 131 75

www.ela.2stad.se

Antal medlemmar 915

*tilldelade 25-årstecknet

**tilldelade 50-årstecknet

Gillet's Postgironummer är 32 93 19-8

För att underlätta arbetet med medlemsförteckningen ombedes gillebröderna att till Gillet anmäla ev. ändring av adress, titel m.m. till

Vänersborgs Söners Gille

Göran Hagborg, Öxneredsvägen 117 B

462 61 Vänersborg

ircon EFFICIENT INFRARED
PAPER DRYING

***Torkutrustning för
pappersindustrin***

Box 59, S-46221 VÄNERSBORG
Tel. 0521-67620

Välj din bil hos
BLENNERMARKS!

TROLLHÄTTAN
0520-48 92 00

STRAND HOTELL

VÄNERSBORG

Tel. 0521-138 50

Fax 0521-159 00

Hamngatan 7

462 33 VÄNERSBORG

- **Konditori**
- **Bageri**
- **Cafeteria**
- **Uteservering**
- **Smörgåstårter**
- **Landgångar**
- **Smörgåsar**

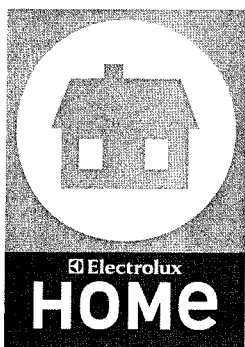

Skorstensproblem?

Ring: 0521-65 999

Nordiska
Skorstensprodukter AB

SVARVAREGATAN 4, VÄNERSBORG • TEL 0521-120 00

TAXI VÄNERSBORG

Länsförsäkringar
Älvsborg – *nu också bank*

Vallgatan 21, Box 1107, 462 28 VÄNERSBORG
Tel. 0521-273000

Fredmans
BILSERVICE

SUNE FREDMAN

Marierovägen 25, 46237 VÄNERSBORG
Tel. 0521-62222, Bostad 0521-17479

Yngves
ELEKTRONIK AB

Dialect

Försäljning och service av:

Mobiltelefoner, bilstereo, kom.radio, jaktradio, VHF-radio

Service på radio, TV, video, videokameror

Installation och service av villaantennor, parabolantennor
och kabel-TV-anläggningar

Onsjo Företagsby, Box 1620, 462 28 Vänersborg, Tel. 0521-665 00

SPECIALRESOR ÄR VÅR SPECIALITET!

BEKVÄMA TURISTBUSSAR MED AIRCONDITION TOALETT o. VIDEO

Vi "skräddarsyr" resor för grupper mellan 10-71 personer efter behov och önskemål t.ex.

- FÖRETAGSRESOR
- FÖRENINGRESOR
- GRUPPRESOR

0521-

666 66

- SPORT-
OCH
IDROTTSRESOR

Du är alltid välkommen att prata bussresor med oss!

**VL VÄNERSBORGS
LINJETRAFIK**
Box 3020, 462 03 VÄNERSBORG

Telefax 651 30

Svetsargatan 5, Torpa ind.område

PHILIPS TV - VIDEO

Fri hemkörning och installation

Sundsgatan 21, Vänersborg tel. 105 43

**När Du skall köpa nästan ny bil
köp den hos**

NYMANS BIL

Tenggrenstorpsvägen 10 Vänersborg
0521 - 670 04 • www.nymansbil.se

Bokia

Vänersborgs Bokhandel

Kungsgatan 5, Box 88, 462 21 Vänersborg
Telefon 0521-679 00. Telefax 0521-71 10 51

**KYL – FRYS – TVÄTT – DISK – SMÅEL
SYMASKINER – BÅTAR – MOTORER**

Skyttegatan 3 – Tel. 0521- 613 50, 172 16 – Vänersborg

*Välkommen
på en nostalgitripp
tillbaka till 60-talet*

RESTAURANG
KOPPAR *Grillen*
Sundsgatan 11 B Källarm. Gerhard Hagemann
Box 140
462 22 Vänersborg

LK:s Tandtekniska AB

Tel 0521 - 66228, 18905

**Modern tandteknik i
kombination med gediget hantverk**

**Med hjälp av lasersvets lagar vi även glasögonbågar i titan
samt guldsmycken (Östra vägen 8, Vänersborg)**

***Love me
tänder...***

 ***Team*
SALONEN**

Edsgatan 23 • tel 0521-71 18 88
***Modern munvård inom*
PRAKTIKERTJÄNST**

Trestad Center – Vänersborg – 0521-25 53 30

—— VÄNERSBORGS ——
SVETS & MEK. VERKSTAD AB

TORE GRANQVIST

Utför:

plåtarbeten
maskinmontage
industri- och kontorsbyggnader
industrireparationer, stålkonstruktioner
maskinbearbetning

Verkstad och Kontor
Regementsgatan 36
Postadress Box 256
462 23 VÄNERSBORG

Telefon 0521-620 20 – MBS nr 0047-406 25
MOBIL 010-237 27 73, 237 39 17

Edsgatan 20
462 33 Vänersborg
0521-668 30

Torrestad

EVENEMANG & NÖJE

Jonas Torrestad

Postadress:

Box 31, 462 21 Vänersborg

Tel

0521-154 80

Fax

0521-154 80

Besöksadress:

Residensgatan 7

Hem

0521-688 97

Mobil

070-636 49 88

E-mail evenemang@torrestad.se

Sandbergs Ur & Optik

Box 148, 462 22 Vänersborg

Tel. 0521-107 62 Fax 0521-691 20

Välkommen till fackhandeln med kvalitet,
service och fackkunskap

Måndag – fredag 9.00 - 18.00, Lördagar 09.00 - 13.00

FÄRG & TAPETLAGRET

Vårt rabattsystem gynnar Dig

Östra vägen 16 • 462 32 VÄNERSBORG. **Tel 0521-109 64**

**Bäst
när det gäller
transporter av
alla slag**

 SCHENKER
Stinnes Logistics

DISTRIKT VÄNERSBORG 0521-26 05 00

Vbg.s Sycenter AB nu över 23 år i staden

Vår huvudsakliga affärsidé är försäljning av symaskiner och sybehör.

Egen symaskinsverkstad där vi reparerar och servar alla symaskinsfabrikat.

Sedan några år säljer vi **GLOBAL** kockknivar. Vi har nästan hela sortimentet i lager. Besök vår Internetbutik www.kockknivar.nu

Sycenter

Köpmansgatan 2 Box 24
462 21 Vänersborg

Tfn: 0521-711090 Fax: 0521-711830

E-post: sycenter@ebox.tninet.se

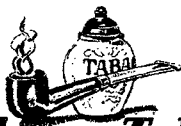
www.sy.husqvarna.se/poo1

 Husqvarna

VIKING

Rock, Opera Fotboll...

Biljetten köper Du här

Gillbergs Tobak

Sundsgatan 14 ☎ 101 83

SPEL BUTIKEN I VÄNERSBORG

MALMSTRÖMS

guld ● vänersborg

Din Guldbutik i Trestad

Edsgatan 21 Vänersborg

Tel. 0521 - 106 95

BRUNNSBORRNING

Geologisk och geofysisk undersökning före borrstart, VLF-metoden.

Samtliga i branschen förekommande garantier. Paketpris.

**Kompletta Energibrunnar. Försäljning av värmepumpar.
Högtrycksinjektering av djupborrade brunnar för ökad vattenmängd.**

Förmånliga Borrlån

Ring och prata brunn med

Forsane Brunnservice

FRÄNDEFORS Tel. 0521-405 11

Mobiltn 070-590 36 87, 010-287 36 87

*Senapen som
Vänersborgs Söner Gille*

**Box 2056, 462 02 VÄNERSBORG
SVERIGE, Tel. 0521-123 90**

Edsgatan 27 VÄNERSBORG 0521-17300

GODISBANKEN

Med stora möjligheter – 130 sorters lösgodis

• Kyllda drycker	• Glass	• Tobak
• Tips on line	• Lotter	• Tidningar

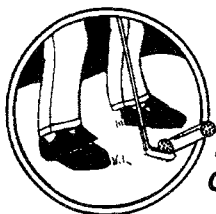
**City
Tobak**

Sundsgatan 10

Vi har allt i spel
Trav • Tips • Lotter
Välkommen till din Tur butik
i centrum

En köpupplevelse!
Allt en golfspelare kan önska sig

NEIL'S GOLF SHOP

Onsjö•Vänersborg Tel 0521-688 75

– Säljande samarbete på 190 orter –

SVENSK FASTIGHETSFÖRMEDLING

Edsgatan 6 VÄNERSBORG Tel. 0521-655 50

ENDA FRISTÅENDE RIKSOMFATTANDE MÄKLARFÖRETAG

Att välja rätt
FASTIGHETSBYRÅ
är början till en bra affär

**V Vänersborgs
MÄKLAREN**

Sundsgatan 25 – Vänersborg
0521 - 128 00

Vänerhamn

Vänersborgs hamn – i nyckelposition vid Vänern
Skeppsstuveri – uthyrning av truckar och hjullastare
0521-678 95

SKO DIG HOS

NYA SKOR

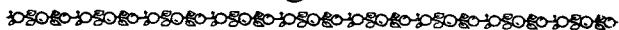
Sundsgatan 9 Tel 170 30

Gåvor av värde

finner Ni bland vår utsökta
sortering i guld- och silver-
arbeten samt matsilver

Vänersborgs Guld AB

Edsgatan 18 VÄNERSBORG Tel. 102 26

MÄKLARKONSULT

Lennart Hansson

Kyrkogatan 15, 462 33 Vänersborg,
Tel 0521 - 197 40, Fax 0521 - 71 14 11

Förmedling och värdering av fastigheter

BOUPPTECKNINGAR • ARVSKIFTEN • TESTAMENTEN
REDOVISNING • BOKSLUT • DEKLARATIONER

BLOMMOGRAM™

interflora®

BLOMMOGRAM™

Thernquist
Blomsterhandel

Box 1, Edsgatan 16, 462 21 Vänersborg
Telefon 0521-100 63, 622 20

AFFÄRSJURIDIK

FAMILJERÄTT · SKADESTÄND · BROTTMÅL
KONKURSER · FÖRSÄKRINGSÄRENDEN · FASTIGHETSRETT
HYRES- O ARRENDERÄTT · BOUTREDNINGAR · TRAFIKRÄTT
ALLMÄN RÄTTSHJÄLP · RÄTTSSKYDD

ADVOKATERNA

BERNLING · BOBERG · CEDER

Box 12 · KUNGSGATAN 9 · 462 21 VÄNERSBORG
TEL 0521-66200 · TELEFAX 0521-66229

Kronogatan 42 • Vänersborg
Tel. 0521-107 97 • Fax 0521-107 24 • Mobil 0708-37 35 37

Styrelseberättelse

Styrelsen för Vänersborgs Söners Gille får härmed avgiva följande berättelse verksamhetsåret 2001. Gillets 96:e verksamhetsår.

Gillet har under året samlats till Årsstämma den 24 april och Högtidsstämma den 2 november.

Vid årsstämman utdelades Gillets Ungdomsstipendium på 10 000 kronor till Vänersborgs Roddklubbns ungdomssektion och Eric Blix gav glimtar från livet som chefredaktör för Grönköpings Veckoblad.

Vid Högtidsstämman utdelades tecknet för 50-årigt medlemskap till Ivar "Ive" Lundin och Nils Palmström. Gunnar Lundin, Thore Milling och Nils Pärud var förhindrade att delta.

Tecknet för 25-årigt medlemskap utdelades till Lars Alfredsson, Håkan Lundborg, Thomas Björnberg, Lars Blomgren, Mats Blomgren, Sven Blomgren, Stig Carlsson, Karl-Göran Fock, Rolf Gillberg, Stellan Granat, Evert Gustafsson, Ernst Hägnefors, Stig Högberg, Erling Joachimsson, Alf Larsson, Yngve Larsson, Åke Larsson, Rune Lindh, Yngve Nordqvist, Sven-Olof Persson, Olof Petersson, Bengt Schöndell, Jan Sjöström, Sven Wassenius, Sven Werner och Per-Olof Westerberg.

Tomas Eskilsson, VD för Film i Väst, berättade om expansionen inom filmindustrin i Fyrstad.

För andra året var det dags att överlämna stipendier ur Elis Ullmans Minnesfond. Magdalena Nilsson trumpet och Samuel Eriksson orgel mottog 15 000 kronor var. Utdelningen skedde i Vänersborgs kyrka i samband med en konsert med stipendiaterna och elever från Musikskolan i Vänersborg.

Gillet ordnade under våren ett besök på Kungliga Jakt och Viltmuseet. 120 personer deltog.

Under hösten samlades ett trettio-tal gillebröder för att lyssna till Lasse Hedéns minnen från både Vänersborg och den stora fotbollsvärlden.

Gillet har övertagit ansvaret för Allan Lindströms och Edwin Anderssons gravar.

Stig Olssons familj har överlämnat en mycket stor och väl dokumenterad fotosamling med Vänersborgsmotiv.

Under året har ortnamns- och folklivsskribenten Bengt Lindström lånat bilder ur Gillets arkiv. Dessa har publicerats i ELA och TT.

Styrelsen har under året haft 12 protokollförda sammanträden. Styrelsen och beredningsnämnd har dessutom varit samlade till arbetssammanträden för skötsel av hus och trädgård vid Gillets lokaler på Kronogatan.

Gillets Årsskrift har utkommit med sin 70:e årgång.

Styrelsen har under året bestått av Stig Larsson, Förste ålderman, Kjell Thernquist, Andre ålderman, Göran Hagborg, Kassafogde, John-Olov Ericsson, Gillevärd, Göran Ahlin, Gilleskrivare, Mauritz Björnberg och Carl-Viking Wahlin, Bisittare

Vänersborg i april 2002.

Stig Larsson

Kjell Thernquist

Göran Hagborg

John-Olov Ericsson

Mauritz Björnberg

Carl-Viking Wahlin

Göran Ahlin

Årsbokslut 2001

Resultaträkning

Intäkter

Medlemsavgifter	113 750:-
Ränteintäkter Gillet	143:-
Ränteintäkter Fonder	32 754:-
Övriga intäkter	6 437:-

Summa 153 084:-

Kostnader

Kostn årsskrift	78 008:-
Annonstäckter	/- 32 400:-
Nettokostnad årsskrift	45 608:-
Lokalkostnader	17 900:-
Telefon porto	8 613:-
Sammanträdeskostn	3 436:-
Medlemsregistrering	9 375:-
Uppvaktningar	7 442:-
Annonsering	2 644:-
Övriga kostnader	20 338:-

Årets vinst 37 728:-

Summa 153 084:-

Balansräkning 2000 12 31

Tillgångar

Kassa bank postgiro	53 424:-
Fonder	952 804:-
Inventarier	45 000:-
Interima fordringar	47 700:-

1 098 933:-

Skulder, Eget kapital

Diverse skulder	14 204:-
Eget kapital Fonder	770 262:-
Eget kapital Gillet	314 387:-

1 098 933:-

GRANSKNINGSBERÄTTELSE

Undertecknade, som utsetts att granska Vänersborgs Söners Gilles räkenskaper och förvaltning för år 2001, får efter fullgjort uppdrag avgiva följande berättelse.

För uppdragets fullgörande har vi tagit del av Gillets samt dess fonders räkenskaper och styrelsens berättelse samt i övrigt företagit de granskningsåtgärder vi ansett nödvändiga. Någon anledning till anmärkning föreligger inte beträffande de till oss överlämnade handlingarna, bokföreningen, inventeringen av dess tillgångar eller eljest beträffande Gillets förvaltning.

Med anledning härav tillstyrker vi full ansvarsfrihet för den tid granskningen avser

Vänersborg den 10 april 2002

Kent Lång
Granskningsman

Bengt Flink
Granskningsman

VÄNERSBORGS SÖNERS GILLE 2002

Styrelse

LARSSON, STIG, *Direktör, Förste Älderman 1990 (1974)*
THERNQUIST, KJELL, *Konsult, Andre Älderman 1993 (1974)*
AHLIN, GÖRAN, *Ingenjör, Gilleskrivare 1995 (1990)*
HAGBORG, GÖRAN, *Redov.konsult, Kassafogde 1993 (1980)*
ERICSSON, JOHN-OLOV, *Tandläkare, Gillevärd 1993 (1980)*
WAHLIN, CARL-VIKING, *Banktjänsteman, Bisittare 1994 (1972)*
SKOOGH, GUNNAR, *Fastighetsmäklare, Bisittare 2002 (1990)*
BERGER, GUNNAR, *Ingenjör, Ersättare 1995*
ZETTERBERG, CHRISTER, *Näringslivssekreterare, Ersättare 2002*

Beredningsnämnd

GILLESKRIVAREN
ERICSSON, JOHN-OLOV, *Tandläkare*
SALONEN, LARS, *Tandläkare*
LIND HÅKAN, *Jurkand*
LUNDBORG, ERIC, *Köpmän*
JOHANSSON, PETER, *1:e Antikvarie*

Årsskriftsnämnd

LARSSON, STIG, *Direktör*
THERNQVIST, KJELL, *Konsult*
BJÖRNBERG, MAURITZ, *Kamrer*
GRANAT, STELLAN, *Antikvarie*
MALCOLM, KARL-ERIK, *Redaktör*
JOHANSSON, PETER, *1:e Antikvarie*

Granskningsmän

LÅNG, KENT, *Bankdirektör*
FLINK, BENGT, *Revisor*
BOMAN GÖRAN, *Regionchef, Ersättare*

GILLETS ÄLDERMÄN

Stadskassören Ferdinand Hallberg	1905-1920
Direktören Edwin Andersson	1921-1935
fd. Fältläkaren Karl Gustaf Cedergren	1936-1941
Borgmästaren Bertel Hallberg	1942-1953
Landskamreraren Gunnar Hjort	1954-1964
Länspolischefen Erik Sahlin	1964-1973
Kamreraren Olov Jansson	1973-1979
fd. Disponenten Sven Lind	1980-1990
Direktören Stig Larsson	1991-

Gilletts styrelse leddes till 1933 av en ordförande, detta år infördes beteckningen Förste Älderman samtidigt som styrelsens övriga ledamöter fingo sina nuvarande titlar.

STYRELSE OCH FUNKTIONÄRER
I VÄNERSBORGS DÖTTRENS GILLE

1:a åldermor:	Mary Janson
2:a åldermor:	Inga-Lisa Sundefors
1:a gilleskrivare:	Greta Brorson
2:a gilleskrivare:	Marianne Berntson
Krönikör:	Marianne Berntson
Kassafogde:	Annette Andeling-Malmberg
Värdinnor:	Eivor Sahlin, Maj-Britt Sjöling, Maj-Brith Wallin och Gerd Wilhelmsson

MEDLEMSINFORMATION

Hemsida

Gillet finns numera, tack vare en förtjänstfull insats av Bertil Carlsson med firma Crebe Hemsidor och Reklamdesign, på det s k nätet. Vi har alltså en egen hemsida. Du finner oss lättast på Internetadress www.crebe.nu/gillet. Här kan Du finna, förutom allmän information om Gillet, aktuella uppgifter om vår- eller högtidsstämmor och ev andra aktiviteter. Vi anstränger oss verkligen för att hålla hemsidan aktuell.

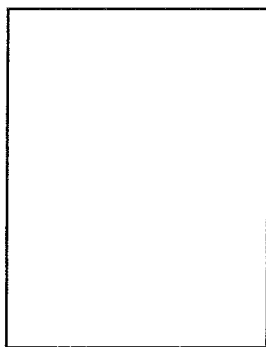
Medlemsförteckningen

Vi vet att den medlemsförteckning, som Du finner i denna årsskrift inte i alla stycken är helt aktuell vad gäller ex titlar, bostadsort mm. Det kan under årens lopp blivit omkastade årtal ex. Gör så att Du tittar på Dina egna uppgifter och meddelar oss ev ändringar antingen via e-post: hagborg@swipnet.se eller via ett par rader per post till adress Göran Hagborg, Öxneredsvägen, 462 61 Vänersborg.

*Bakre raden fr. vänster Göran Hagborg, Gunnar Skoogh, John-Olof Ericsson, Göran Ahlin.
Främre raden fr. vänster Kjell Thernquist, Stig Larsson, Carl-Viking Wahlin.*

Gillebroder

Vi vill ha ett foto av Dig !

Om Du inte redan tidigare skickat in ett foto
ber vi Dig göra det nu.